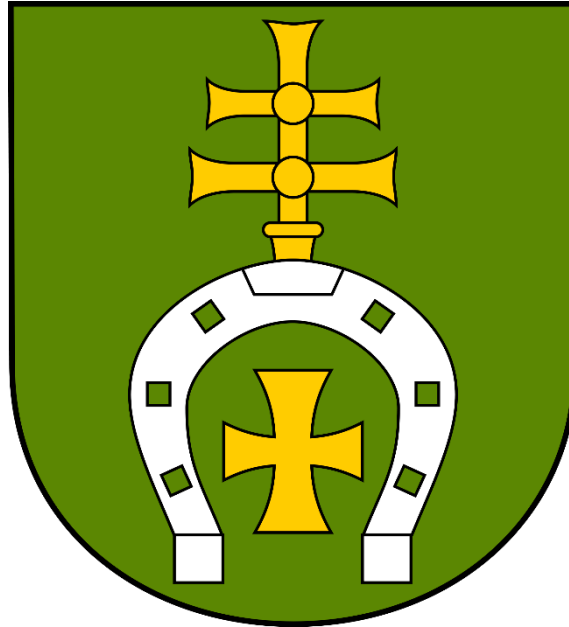

*Załącznik do Uchwały Nr XXVIII.188.2018
Rady Gminy Szudziałowo
z dnia 19 kwietnia 2018 roku*

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY SZUDZIAŁOWO NA LATA 2017-2022

MINISTERSTWO
ROZWOJU

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Szudziałowo, 2017 r.

Opracowanie:

treECO nsulting Joanna Różana

ul. Belwederczyków 5/5

31-242 Kraków

treeconsulting.project@gmail.com

Zespół w składzie:

inż. arch. Joanna Różana

mgr inż. Agnieszka Misiąg

mgr inż. Jakub Minor

Spis treści

Zakres pojęciowy	44
1. Wstęp	55
2. Diagnoza obszaru zdegradowanego	77
2.1. Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego	77
2.1.1. Wyróżnione jednostki pomocnicze	88
2.1.2. Dobór kryteriów delimitacji obszarów zdegradowanych	1010
2.2. Sfera społeczna	1414
2.3. Sfera gospodarcza	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki. 31
2.4. Sfera techniczna	3333
2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	3737
2.6. Sfera środowiskowa	4141
2.7. Obszar zdegradowany	4646
3. Diagnoza obszaru rewitalizacji	5353
3.1. Metoda wyznaczenia obszaru rewitalizacji	5352
3.2. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji	5454
3.3. Obszar rewitalizacji	5858
3.4. Potrzeby oraz potencjały rewitalizacyjne na obszarze Gminy Szudziałowo	60
4. Cele strategiczne, kierunki działań rewitalizacyjnych oraz wizja stanu obszaru po rewitalizacji	62
4.1. Wizja obszaru rewitalizacji	62
4.2. Cele rewitalizacji	6363
4.3. Powiązanie celów rewitalizacji	6767
5. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	6868
5.1. Przedsięwzięcia podstawowe	6969
5.2. Przedsięwzięcia uzupełniające	80
5.3. Ramy finansowe	80
5.4. Harmonogram realizacji	81
6. Mechanizmy zapewnienia komplementarności	82
7. System zarządzania i monitoringu	8585
7.1. Partycypacja społeczna	8585
7.2. System zarządzania	8585
7.3. Monitorowanie i aktualizacja programu	8787
8. Powiązanie programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	90
9. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	91
10. Raport z konsultacji społecznych	91

Zakres pojęciowy

Rewitalizacja to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia, obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właściciele nieruchomości) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

Stan kryzysowy to stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
- technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Obszar zdegradowany to obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni Gminy oraz być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców Gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym portowe i wydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Program rewitalizacji jest inicjowany, opracowany i uchwalony przez Radę Gminy, jako wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej.

Projekt rewitalizacyjny/Przedsięwzięcie rewitalizacyjne to projekt wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.

1. Wstęp

Zgodnie z obowiązującymi Wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r. program rewitalizacji to inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Szudziałowo na lata 2017-2022 został opracowany w oparciu o *Wytyczne Ministra Rozwoju i Infrastruktury w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*.

Program jest podstawą realizacji przedsięwzięć, które przyczynią się do wyprowadzenia danego obszaru ze stanu kryzysowego. Program został przygotowany w oparciu o Procedurę weryfikacji programów rewitalizacji w Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy wykazano narastanie problemów społecznych na terenie gminy oraz powiązano je z degradacją przestrzeni. Planowane do realizacji działania przyczynią się nie tylko do poprawy estetyki krajobrazu i architektury, ale także do powstania nowych inwestycji, w tym także nowych możliwości spędzania wolnego czasu. Kompleksowa rewitalizacja przyczyni się zatem do wzrostu aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców obszarów dotkniętych problemami społecznymi.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Szudziałowo na lata 2017-2022 charakteryzują:

- kompleksowość
 - działania objęte *Programem* ujęte są w sposób kompleksowy bez pominięcia aspektu społecznego oraz gospodarczego związanego z obszarem rewitalizacji oraz jego otoczeniem,
 - *Program* jest konstrukcją zapewniającą kompleksowość interwencji – projekty są ze sobą wzajemnie powiązane i wykazują synergię,
- koncentracja
 - *Program* dotyczy terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy, obejmujących całość lub część zdiagnozowanego obszaru zdegradowanego, dotkniętego szczególnie koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych,
 - działania są skierowane na określony i zidentyfikowany dzięki diagnozie obszar rewitalizacji,
- komplementarność
 - przestrzenna – przedsięwzięcia rewitalizacyjne są wzajemnie powiązane na obszarze rewitalizacji i oddziałują na cały dotknięty kryzysem obszar oraz zapobiegają rozprzestrzenianiu problemów (takich jak segregacja społeczna czy wykluczenie) na inne obszary,
 - problemowa – *Program* oddziałuje na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach – społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym, środowiskowym, przez co zapobiega fragmentacji działań i koncentruje uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru,
 - proceduralno-instytucjonalna – system zarządzania *Programem* pozwala na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur,
 - międzyokresowa – projekty realizowane w ramach polityki spójności 2014-2020 są uzupełnieniem przedsięwzięć już zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013,
 - źródeł finansowania – przedsięwzięcia wynikające z programu rewitalizacji opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania,
- realizacja zasady partnerstwa i partycypacja – prace nad przygotowaniem programu oraz jego wdrażanie oparte są na współpracy ze wszystkimi interesariuszami, a w szczególności ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami oraz organizacjami pozarządowymi.

Ryc. 1. Cechy charakterystyczne Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szudziałowo na lata 2017-2022

Źródło: opracowanie własne

2. Diagnoza obszaru zdegradowanego

2.1. Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego

Proces wyznaczenia obszarów rewitalizacji został przeprowadzony w oparciu o *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*.

Jednym z pierwszych elementów, który ma na celu określenie obszarów zdegradowanych jest analiza danych zastanych, rozumiana jako analiza materiałów źródłowych, danych statystycznych oraz obserwacji terenu stanowiących bazę dla dalszych rozważań i ustaleń prowadzonych na poszczególnych etapach badawczych. Szczegółowej analizie poddane zostały dane z następujących stref: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Pozyskane dane są wyznacznikami stanu kryzysowego i określają obszary zdegradowane.

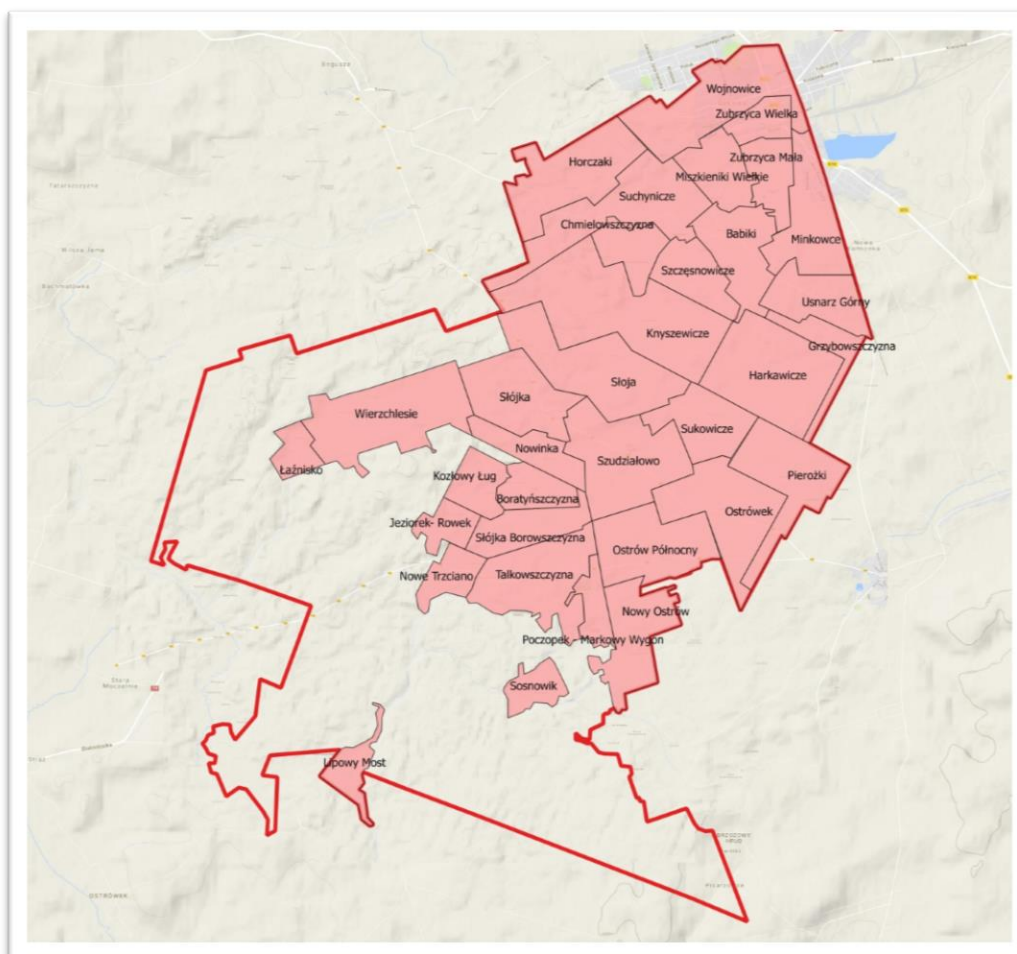
Kolejnym punktem procesu diagnozowania jest analiza przestrzenna, pozwalająca na prezentowanie zjawiska za pomocą diagramów, obrazujących problematykę w przestrzeni.

Pierwszym etapem diagnozy jest wyznaczenie obszaru zdegradowanego, drugim etapem jest wyznaczenie obszaru rewitalizacji (porównaj rozdział 4).

2.1.1. Wyróżnione jednostki pomocnicze

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dokonano analizy negatywnych zjawisk (kryzysowych) w rozkładzie przestrzennym odniesionym do podziału gminy na jednostki pomocnicze – sołectwa. Wybór sołectw jako jednostek pomocniczych pozwala na zidentyfikowanie zjawisk kryzysowych w przestrzeni gminy. Powyższy wybór jednostek pomocniczych ma na celu ukierunkowanie wsparcia Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 na najbardziej dotknięte problemami obszary gminy i został ustalony w porozumieniu z Urzędem Gminy Szudziałowo. W Tabeli 1 zamieszczono nazwy sołectw, liczbę mieszkańców danych sołectw oraz powierzchnie sołectw. Do przygotowania diagnozy zostały wykorzystane powierzchnie sołectw ograniczone o powierzchnie zalesione oraz niezamieszkałe. Podział podobszarów oraz ich granice zostały przedstawione na ryc.2. Puste pole znajdujące się w ryc.2 należy do sołectw Łaźnisko, Wierzchlesie, Sosnowik, Poczopek-Markowy Wygon, Lipowy Most, Słójka, Kozłowy Ług, Nowe Trzciano, Jeziorek-Rowek. Teren ten został wykluczony z obszaru badania ze względu na znajdujące się tam tereny zielone oraz puszczy. Teren ten jest nie zamieszkały oraz nie znajdują się tam żadne zabudowania. Największą część terenu wykreślonego na mapie zajmują sołectwa Poczopek-Markowy Wygon oraz Łaźnisko. Do przygotowania diagnozy zostały wykorzystane powierzchnie sołectw ograniczone o powierzchnie zalesione oraz niezamieszkałe. Podział podobszarów oraz ich granice zostały przedstawione na ryc.2.

Ryc. 2. Podział Gminy Szudziałowo na sołectwa.

Źródło: opracowanie własne

Tab. 1. Sołectwa w Gminie Szudziałowo.

Lp	Sołectwo	Liczba mieszkańców	Udział [%]	Powierzchnia [m ²]	Udział [%]
1	Babiki	97	3,14	5229206	1,73
2	Boratyńszczyzna	40	1,29	1742376	0,58
3	Chmielowszczyzna	35	1,13	3055959	1,01
4	Grzybowszczyzna	28	0,91	2395500	0,79
5	Harkawicze	31	1,00	9757352	3,23
6	Horczaiki	97	3,14	7471933	2,48
7	Jeziorek- Rowek	32	1,04	1931322	0,64
8	Knyszewicze	82	2,65	13980002	4,63
9	Kozłowy Ług	43	1,39	3213585	1,07
10	Lipowy Most	15	0,49	2001740	0,66
11	Łaźnisko	67	2,17	63262555	20,97
12	Minkowce	161	5,21	6165816	2,04
13	Miszkeniki Wielkie	76	2,46	3710890	1,23
14	Nowe Trzciano	71	2,30	2978338	0,99
15	Nowinka	43	1,39	3996387	1,32
16	Nowy Ostrów	32	1,04	5668744	1,88
17	Ostrów Północny	122	3,95	6945185	2,30
18	Ostrówek	79	2,56	7415548	2,46
19	Pierozki	39	1,26	7020737	2,33
20	Poczopek - Markowy Wygon	47	1,52	49160237	16,30
21	Słoja	83	2,69	9192420	3,05
22	Słójka	53	1,72	6269420	2,08
23	Słójka Borowszczyzna	32	1,04	3730710	1,24
24	Sosnowik	18	0,58	2050671	0,68
25	Suchynicze	101	3,27	8625198	2,86
26	Sukowicze	41	1,33	4683481	1,55
27	Szczęsnowicze	73	2,36	3494306	1,16
28	Szudziałowo	699	22,63	8495304	2,82
29	Talkowszczyzna	104	3,37	9774352	3,24
30	Usnarz Górny	72	2,33	4365956	1,45
31	Wierzchlesie	336	10,88	19760107	6,55
32	Wojnowce	123	3,98	8886253	2,95
33	Zubrzyca Mała	60	1,94	3095926	1,03
34	Zubrzyca Wielka	57	1,85	2116439	0,70
Łącznie		3089	100%	301643955	100%

Źródło: Urząd Gminy w Szudziałowie, stan na 2016 rok

2.1.2. Dobór kryteriów delimitacji obszarów zdegradowanych

Na potrzeby przeprowadzenia delimitacji obszarów zdegradowanych, dokonano wyboru odpowiednich zmiennych, które je w sposób istotny statystycznie różnicują. Wybrane zmienne wyznaczone zostały z uwzględnieniem każdej ze wspomnianych wyżej badanych stref: społecznej, gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, środowiskowej oraz technicznej, co pozwala pokazać zjawisko na kilku wiążących się ze sobą poziomach wskazanych w *Wytycznych*. Do tego celu wykorzystano 19 wskaźników, w tym 8 o charakterze społecznym, który to z punktu widzenia procesu rewitalizacji ma priorytetowe znaczenie. Zbiór zmiennych zawiera tabela nr 2.

Tab. 2. Zbiór analizowanych zmiennych.

Kategoria	Zmienna
Strefa społeczna	Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania
	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania
	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem
	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania
	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania
	Liczba stwierdzonych przestępstw młodocianych w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania
	Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania
	Wyniki egzaminu 6-klasisty
Strefa gospodarcza	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania

Strefa techniczna	Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 znajdujących się w złym stanie na 100 wg faktycznego miejsca zamieszkania
	Masa pozostałych do unieszkodliwienia wyrobów azbestowych
Strefa przestrzenno-funkcyjna	Liczba nowopowstałych mieszkań/lokali mieszkalnych
	Powierzchnia terenów rekreacyjnych lub zielonych przeznaczonych pod rekreację
Strefa środowiskowa	Jakość powietrza
	Ilość dzikich wysypisk śmieci

Powyższe wskaźniki zostały wypracowane na podstawie danych pochodzących z różnorodnych źródeł, w tym z danych Urzędu Gminy, badań społecznych, statystyk publicznych oraz badań eksperckich, przy czym uwzględniono dane ilościowe, jak również dane obejmujące aspekty przestrzenne. Ta sytuacja pozwoliła na sporządzenie analizy możliwie obiektywnej, uwzględniającej punkty widzenia wielu różnych grup zainteresowanych procesem rewitalizacji. Następnie wszystkie zebrane w procesie eksploracji dane poddane zostały kategoryzacji, która ostatecznie pozwoliła na zabudowanie syntetycznego wskaźnika stopnia degradacji poszczególnych porównywanych jednostek.

Każdy wskaźnik w stosunku do sołectw został oceniony w skali 1-3, gdzie:

- 1 oznacza wysoki stan kryzysowy;
- 2 oznacza niski stan kryzysowy;
- 3 oznacza brak stanu kryzysowego.

W tabeli 3 zaprezentowano dane statystyczne dla tych wskaźników, które były poddane ocenie w skali na podstawie danych zastanych, udostępnionych przez instytucje:

- Urząd Gminy w Szudziałowie,
- Urząd Statystyczny w Białymstoku,
- Powiatowy Urząd Pracy w Sokółce,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szudziałowie,
- Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży,
- Komenda Powiatowa Policji w Sokółce.

Sposób opracowania skali:

Dla wszystkich wskaźników wybranych do przygotowania diagnozy została obliczona różnica pomiędzy wartością maksymalną a wartością minimalną, następnie różnica ta została podzielona na trzy części dzięki czemu możliwe było określenie skali degradacji dla poszczególnego wskaźnika.

Wartość skali 1 (czyli wartości o największym stopniu degradacji) przyznana została wtedy gdy wartość tego wskaźnika zawierała się pomiędzy wartością minimalną a wartością minimalną plus 1/3 różnicy. Wartość skali 2 (czyli wartość o średnim stopniu degradacji) przyznana została wtedy gdy wartość tego wskaźnika zawierała się pomiędzy wartością minimalną plus 1/3 różnicy a wartością minimalną plus 2/3 różnicy. Wartość skali 3 (czyli wskaźnik wskazujący na brak degradacji) została przyznana wtedy gdy wartość wskaźnika zawierała się pomiędzy wartością minimalną plus 2/3 różnicy a wartością maksymalną. Dla wskaźników (np. wskaźnik stopy bezrobocia), w których to największa wartość stanowi o większym stopniu degradacji, wcześniej opisana skala została odwrócona.

W procesie przygotowania diagnozy obszarów zdegradowany należało zastosować wyżej opisaną metodologię ze względu na specyfikę badanego obszaru. Gmina składa się tylko z kilku większych sołectw a pozostałe są znacząco mniejsze co uniemożliwia porównanie średnich wartości wskaźników dla gminy z wartościami wskaźników w poszczególnych sołectwach. Metoda porównania średnich wartości w wartościach dla sołectw powodowała rozmycie problemów które występują w sołectwach w których zamieszkuje do 100 osób. Aby odpowiednio zdiagnozować obszar gminy należało zastosować wyżej opisaną skalę która pozwoliła na obiektywną ocenę obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji.

Tab. 3. Zbiór danych statystycznych do diagnozy.

Sołectwo	STREFA SPOŁECZNA								STREFA GOSPODARCZA	STREFA TECHNICZNA		STREFA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA		STREFA ŚRODOWISKOWA	
	Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Liczba stwierdzonych przestępstw młodocianych w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Liczba organizacji pozarządowych ma 100 osób wg miejsca zamieszkania	Wyniki egzaminu 6-klasisty [%]		Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Liczba budynków mieszkalnych, wybudowanych przed rokiem 1989 na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Masa pozostałych do unieszkodliwienia wyrobów azbestowych [kg]	Liczba nowopowstałych mieszkań/lokali mieszkalnych	Powierzchnia terenów rekreacyjnych lub zielonych przeznaczonych pod rekreację [ha]	Ilość dzikich wysypisk śmieci
Babiki	-1,0	5,2	47,20	9,3	14,4	0,0	0,0	59,0	22,7	34,0	1492,00	0,0	0	3,0	22
Boratyńszczyzna	10,0	2,5	0,00	5,6	17,5	0,0	0,0	69,0	20,0	55,0	1127,00	0,0	0,4	4,0	22
Chmielowszczyzna	0,0	2,9	0,00	5,6	8,6	0,0	0,0	59,0	28,6	71,4	3683,00	0,0	0	3,0	22
Grzybowszczyzna	0,0	0,0	0,00	0,0	14,3	0,0	0,0	59,0	28,6	39,3	2187,00	0,0	0	4,0	22
Harkawice	9,7	9,7	23,30	23,1	3,2	0,0	0,0	69,0	38,7	132,3	2594,00	0,0	0	3,0	22
Horczaiki	-5,2	7,2	57,10	10,8	3,1	0,0	0,0	69,0	5,2	25,8	871,00	2,0	0,6	3,0	22
Jeziorek- Rowek	-3,1	15,6	40,30	22,7	0,0	0,0	0,0	69,0	34,4	59,4	1344,00	0,0	0	4,0	22
Knyszewice	1,2	3,7	0,00	6,7	2,4	0,0	0,0	59,0	18,3	95,1	2267,00	0,0	0	3,0	22
Kozłowy Ług	0,0	9,3	49,80	16,7	11,6	0,0	0,0	69,0	25,6	83,7	1520,00	1,0	0	3,0	22
Lipowy Most	0,0	0,0	0,00	0,0	20,0	0,0	0,0	69,0	60,0	133,3	433,00	0,0	0	3,0	13
Łaźnisko	4,5	9,0	53,30	12,2	14,9	0,0	0,0	69,0	46,3	53,7	1049,00	1,0	0	3,0	22
Minkowce	0,6	5,0	25,80	9,2	14,3	0,0	0,0	59,0	31,1	44,1	1530,00	0,0	1,6	0,0	22
Miszkieniki Wielkie	-1,3	6,6	40,00	11,9	2,6	0,0	0,0	59,0	15,8	26,3	2268,00	0,0	0,7	3,0	22
Nowe Trzciano	1,4	11,3	28,30	16,0	2,8	0,0	0,0	69,0	21,1	39,4	567,00	1,0	0	3,0	22
Nowinka	-2,3	4,7	43,20	7,7	18,6	0,0	0,0	69,0	27,9	100,0	1159,00	1,0	0	3,0	22
Nowy Ostrów	-3,1	9,4	66,70	15,8	0,0	0,0	0,0	69,0	40,6	143,8	1225,00	0,0	0	3,0	22
Ostrów Północny	0,8	6,6	35,00	10,3	13,1	0,0	0,0	69,0	19,7	55,7	997,00	0,0	0	2,0	22
Ostrówek	0,0	0,0	0,00	0,0	8,9	0,0	0,0	69,0	25,3	59,5	2168,00	0,0	0	3,0	22
Pierozki	0,0	0,0	0,00	0,0	0,0	0,0	0,0	69,0	46,2	123,1	5186,00	0,0	0	3,0	22
Poczopek - Markowy Wygon	4,3	4,3	44,30	7,1	2,1	0,0	0,0	69,0	17,0	29,8	759,00	0,0	0	3,0	22
Słoja	-1,2	8,4	58,60	16,3	14,5	0,0	0,0	59,0	20,5	63,9	914,00	0,0	1,5	3,0	22
Słójka	0,0	11,3	53,30	16,7	3,8	0,0	0,0	69,0	32,1	32,1	913,00	0,0	0	3,0	22
Słójka Borowszczyzna	-6,3	6,3	48,90	11,8	3,1	0,0	0,0	69,0	18,8	90,6	1606,00	0,0	0	4,0	22
Sosnowik	-5,6	5,6	0,00	12,5	27,8	0,0	0,0	69,0	38,9	111,1	1272,00	0,0	0	3,0	22
Suchynicze	-5,0	4,0	75,00	9,3	5,0	0,0	0,0	59,0	37,6	68,3	1232,00	1,0	0	3,0	22
Sukowicze	-2,4	7,3	0,00	12,0	14,6	0,0	0,0	69,0	43,9	92,7	1369,00	0,0	0	3,0	22
Szczęsnowicze	0,0	6,8	40,00	11,4	4,1	0,0	0,0	59,0	26,0	35,6	1193,00	0,0	0	3,0	22
Szudziałowo	-1,7	7,9	42,70	11,1	11,7	0,1	0,4	69,0	23,5	18,0	3889,00	1,0	0	4,0	34
Talkowszczyzna	1,0	3,8	46,40	7,5	1,0	0,0	0,0	69,0	25,0	62,5	982,00	1,0	0	3,0	22
Usnarz Górny	-4,2	4,2	66,70	7,0	1,4	0,0	0,0	59,0	31,9	59,7	1585,00	0,0	0	3,0	22
Wierzchlesie	0,6	5,1	42,90	9,4	13,4	0,0	0,0	69,0	6,3	53,0	866,00	0,0	0	0,0	22
Wojnowce	-0,8	16,3	45,00	25,6	17,1	0,0	0,0	59,0	27,6	39,0	4236,00	0,0	0	1,0	22
Zubrzyca Mała	0,0	1,7	0,00	3,4	0,0	0,0	0,0	59,0	41,7	38,3	1169,00	0,0	0	3,0	22
Zubrzyca Wielka	1,8	1,8	0,00	3,3	5,3	0,0	0,0	59,0	22,8	43,9	1405,00	0,0	0	3,0	22

2.2.Sfera społeczna

Sfera społeczna jako obszar priorytetowy dla procesu rewitalizacji, uwzględnia najwięcej bo aż 8 wskaźników, do których zalicza się:

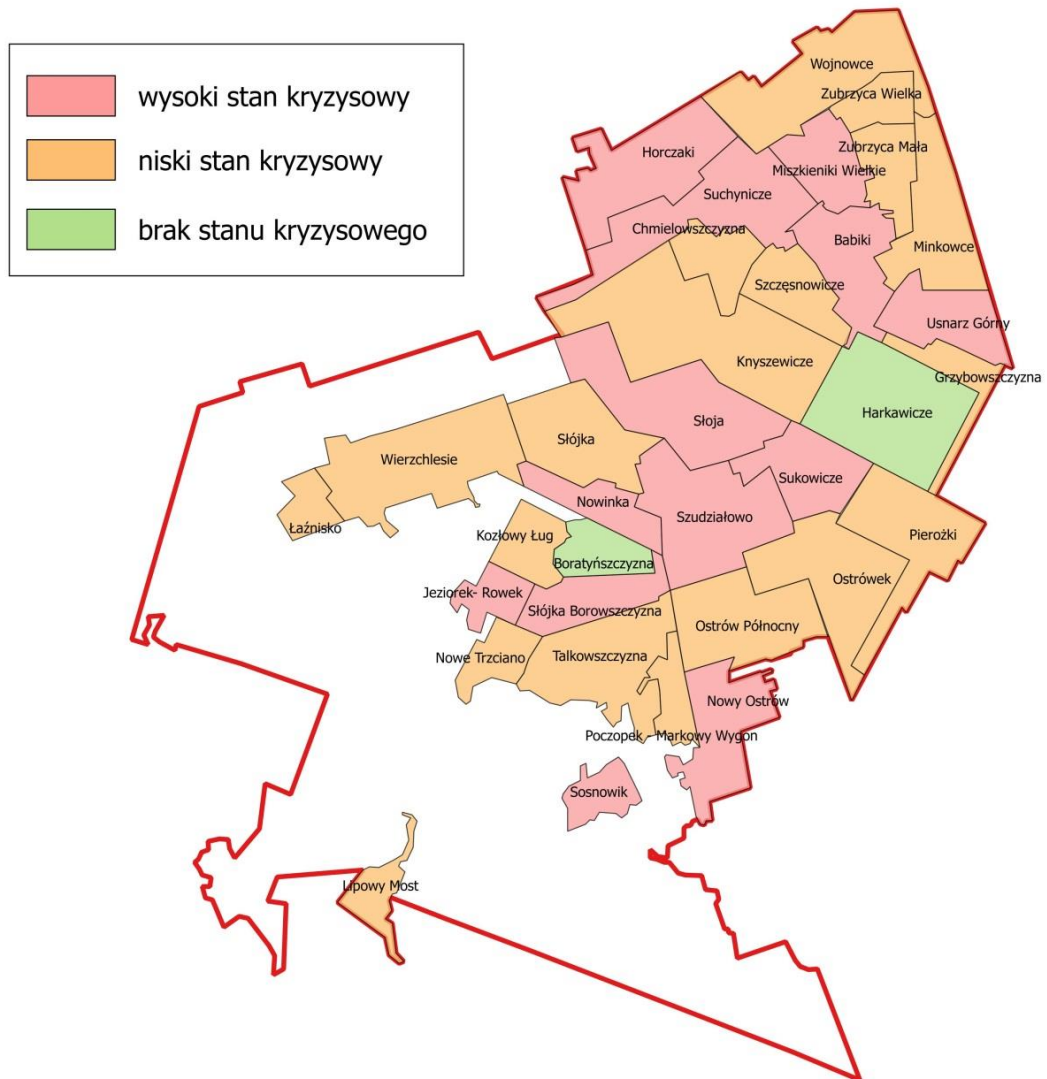
- saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania,
- liczbę osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania,
- liczbę długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem,
- udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania,
- liczbę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania,
- liczbę stwierdzonych przestępstw młodocianych w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania,
- liczbę organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania,
- wyniki egzaminu 6-klasisty.

W celu dokonania delimitacji i wyznaczenia obszaru zdegradowanego dokonano porównania poszczególnych zmiennych w odniesieniu do poszczególnych jednostek statystycznych, co następnie zobrazowano odpowiednimi mapami przedstawiającymi zmienność zjawiska na terenie całej gminy.

W odniesieniu do wskaźnika salda migracji należy wskazać, iż teren jest średnio atrakcyjny pod względem osiedleńczym, na co wskazuje ujemna wartość współczynnika wynosząca -0,22. Niekorzystna sytuacja ma miejsce w sołectwach: Horczaki (-5,2), Jaziorek-Rowek (-3,1), Miszkielniki Wielkie (-1,3), Nowinka (-2,3), Nowy Ostrów (-3,1), Słoja (0), Słójka Borowszczyzna (-6,3), Sosnownik (-5,6), Suchynicze (-5,0), Sukowicze (-2,4), Szudziałowo (-1,7) i Usnarz Górny(-4,2) co wskazuje na duże zagrożenie związane z procesem depopulacji. W pozostałych miejscowościach wskaźnik utrzymuje się na niskim poziomie. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 3).¹

¹ Źródło: Urząd Gminy w Szudziałowie, stan na rok 2016

Ryc. 3. Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania.

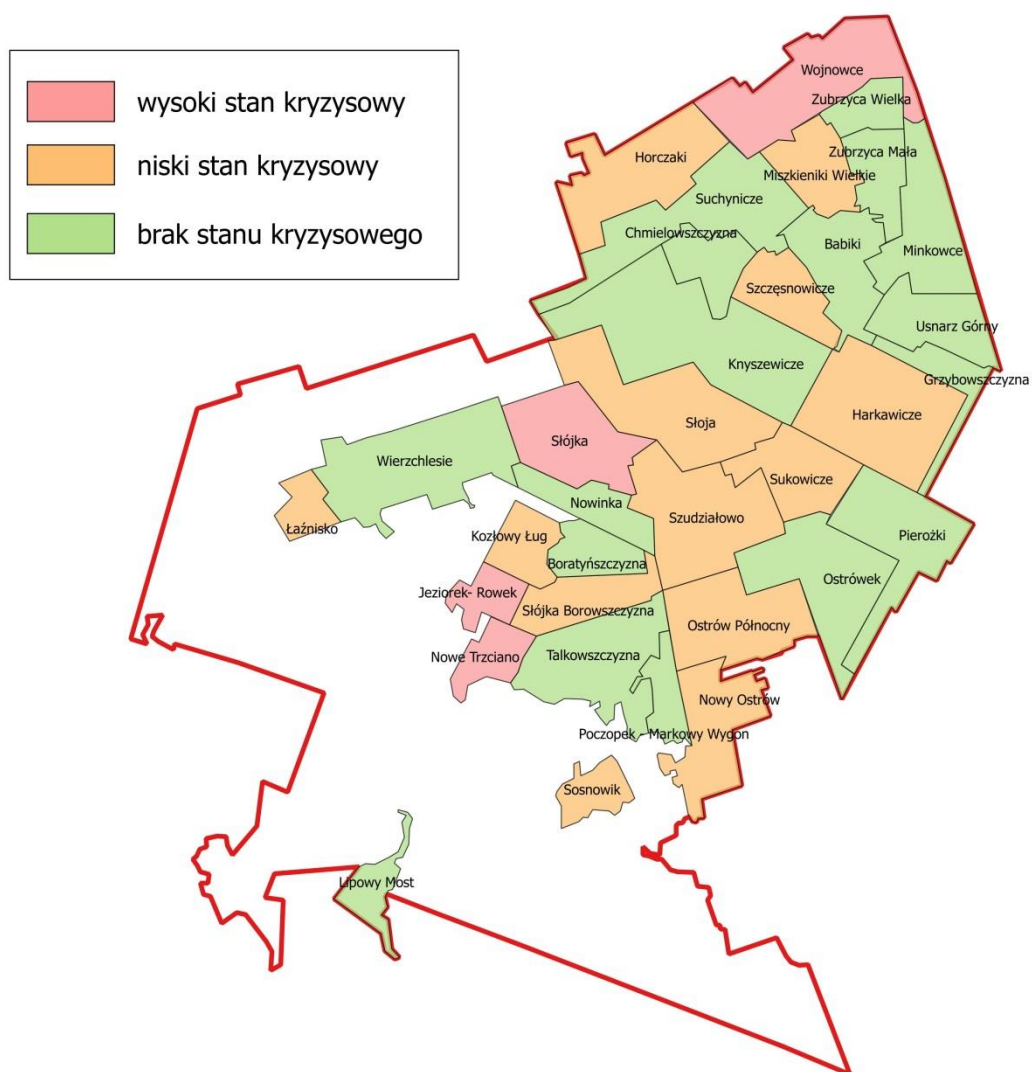

	Wartość liczbową wskaźnika	Poziom degradacji		
Babiki	-1,00	1		
Boratyńszczyzna	10,00	3		
Chmielowszczyzna	0,00	2		
Grzybowski	0,00	2		
Harkawicze	9,70	3		
Horcza	-5,20	1		
Jezioro- Rowek	-3,10	1		
Knyszewicze	1,20	2		
Kozłowy Ług	0,00	2		
Lipowy Most	0,00	2		
Łażnisko	4,50	2		
Minkowce	0,60	2		
Miszkeniki Wielkie	-1,30	1		
Nowe Trzciano	1,40	2		
Nowinka	-2,30	1		
Nowy Ostrów	-3,10	1		
Ostrów Północny	0,80	2		
Ostrówek	0,00	2		
Pierozki	0,00	2		
Poczopek - Markowy Wygon	4,30	2		
Słoj	-1,20	1		
Słojka	0,00	2		
Słojka Borowski	-6,30	1		
Sosnowik	-5,60	1		
Suchynicze	-5,00	1		
Sukowicze	-2,40	1		
Szczęsnowicze	0,00	2		
Szudziałowo	-1,70	1		
Talkowszczyzna	1,00	2		
Usnarz Górny	-4,20	1	Skala :	
Wierzchlesie	0,60	2	Wartość	Przedział
Wojnowce	-0,80	2	1	od -6,30 do -0,85
Zubrzyca Mała	0,00	2	2	od -0,86 do 4,57
Zubrzyca Wielka	1,80	2	3	od 4,58 do 10,00

Źródło: opracowanie własne

Na płaszczyźnie uwarunkowań społecznych, istotne znaczenie ma również kolejne analizowane zagadnienie jakim jest ilość osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania. W odniesieniu do danych odnoszących się do całej gminy wartość wskaźnika utrzymuje się na poziomie 6,97 osób bezrobotnych na 100 mieszkańców. W odniesieniu do poszczególnych sołectw, sytuacja najgorzej przedstawia się w sołectwach: Jeziorek-Rowek (15,63 os.), Nowe Trzciano (11,27 os.), Słójka (11,32 os.) oraz Wojnowce (16,26 os.). Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 4).²

Ryc. 4. Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania.

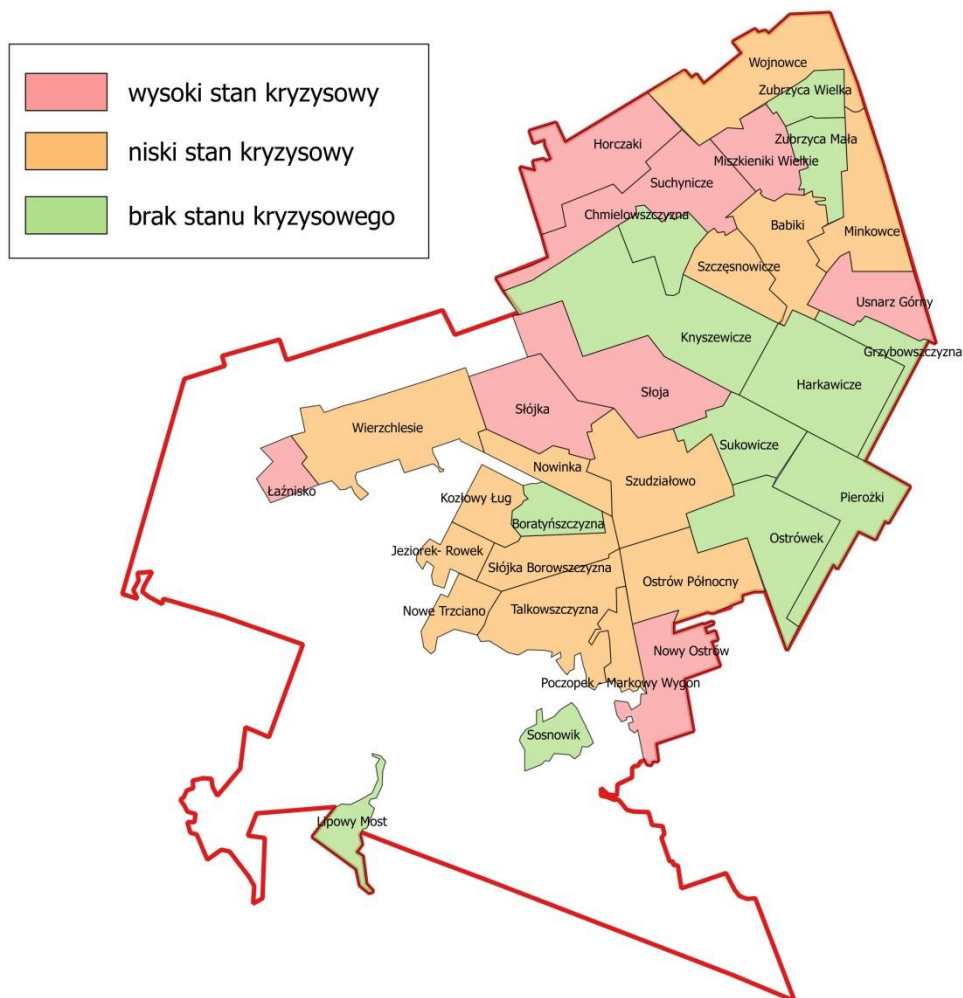
² Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Sokółce, stan na rok 2016

	Wartość liczbową wskaźnika	Poziom degradacji		
Babiki	5,20	3		
Boratyńszczyzna	2,50	3		
Chmielowszczyzna	2,90	3		
Grzybowski	0,00	3		
Harkawicze	9,70	2		
Horczański	7,20	2		
Jeziorek- Rowek	15,60	1		
Knyszewicze	3,70	3		
Kozłowy Ług	9,30	2		
Lipowy Most	0,00	3		
Łaźnisko	9,00	2		
Minkowce	5,00	3		
Miszkeniki Wielkie	6,60	2		
Nowe Trzciano	11,30	1		
Nowinka	4,70	3		
Nowy Ostrów	9,40	2		
Ostrów Północny	6,60	2		
Ostrówek	0,00	3		
Pierozki	0,00	3		
Poczopek - Markowy Wygon	4,30	3		
Słoja	8,40	2		
Słójka	11,30	1		
Słójka Borowski	6,30	2		
Sosnowik	5,60	2		
Suchynicze	4,00	3		
Sukowicze	7,30	2		
Szczęsnowicze	6,80	2		
Szudziałowo	7,90	2		
Talkowszczyzna	3,80	3		
Usnarz Górny	4,20	3	Skala :	
Wierzchlesie	5,10	3	Wartość	Przedział
Wojnowce	16,30	1	3	od 0,00 do 5,43
Zubrzyca Mała	1,70	3	2	od 5,44 do 10,87
Zubrzyca Wielka	1,80	3	1	od 10,88 do 16,30

Źródło: opracowanie własne

Istotnym z punktu widzenia płaszczyzny społeczno-gospodarczej jest współczynnik określający liczbę długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem, który odzwierciedla ogólną sytuację na rynku pracy w wyodrębnionym obszarze. W odniesieniu do całego obszaru gminy, średnia wartość wskaźnika wynosi 31,58 %, jednakże w odniesieniu do poszczególnych sołectw sytuacja na rynku pracy jest zróżnicowana. Największy kryzys odnotowano w sołectwach Horczaki (57,1%), Łaźnisko (53,3%), Miskieniki Wielkie (40,0%), Nowy Ostrów (66,7%), Słója (58,6%), Słójka (53,3%), Suchynicze (75,0%) oraz Usnarz Górny (66,7%). Z punktu widzenia skutków jakie niesie za sobą długotrwale bezrobocie, należy zaznaczyć, iż sytuacja na rynku pracy w całej gminie wymaga interwencji, brak odpowiedniej infrastruktury technicznej. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 5).³

Ryc. 5. Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem.

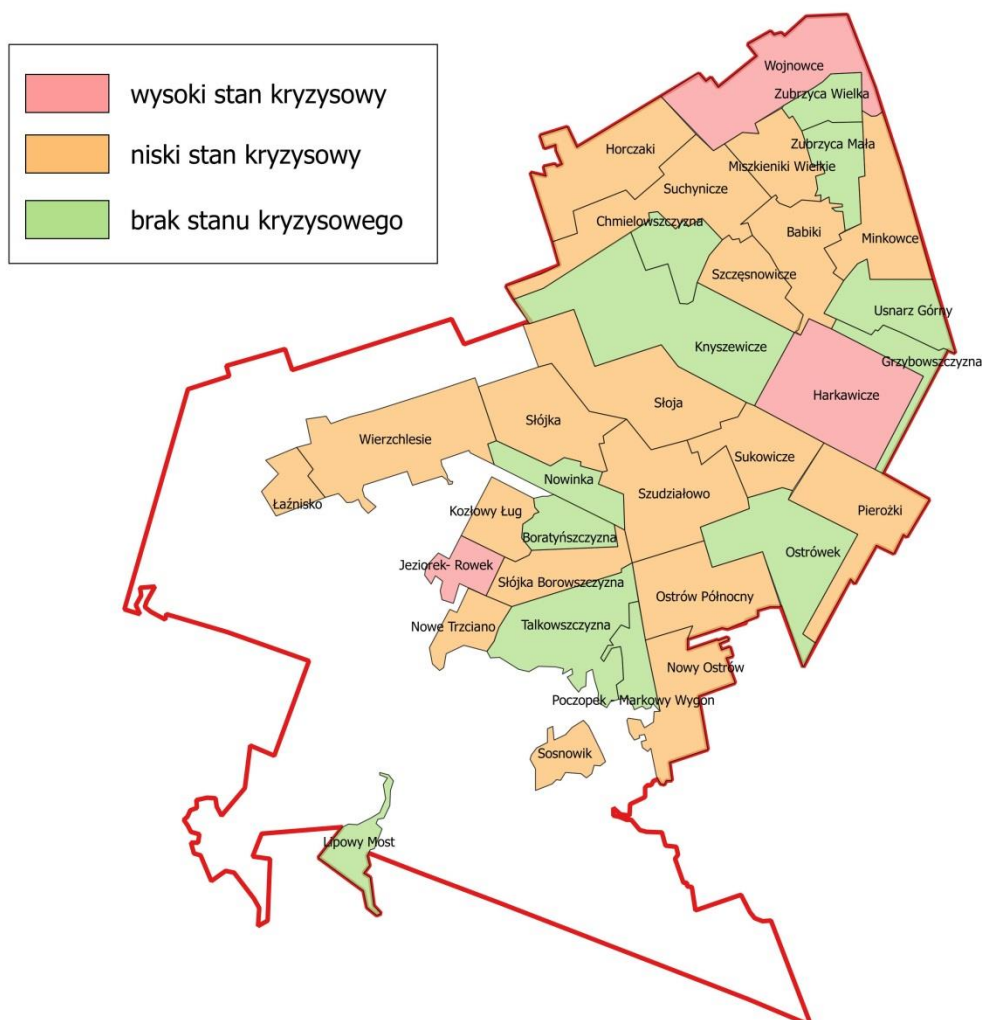
³J.w.

	Wartość liczbową wskaźnika	Poziom degradacji		
Babiki	47,20	2		
Boratyńszczyzna	0,00	3		
Chmielowszczyzna	0,00	3		
Grzybowski	0,00	3		
Harkawice	23,30	3		
Horcza	57,10	1		
Jeziorek- Rowek	40,30	2		
Knyszewice	0,00	3		
Kozłowy Ług	49,80	2		
Lipowy Most	0,00	3		
Łaźnisko	53,30	1		
Minkowce	25,80	2		
Miszkeniki Wielkie	40,00	1		
Nowe Trzciano	28,30	2		
Nowinka	43,20	2		
Nowy Ostrów	66,70	1		
Ostrów Północny	35,00	2		
Ostrówek	0,00	3		
Pierozki	0,00	3		
Poczek - Markowy Wygon	44,30	2		
Słaja	58,60	1		
Słójka	53,30	1		
Słójka Borowski	48,90	2		
Sosnowik	0,00	3		
Suchynice	75,00	1		
Sukowice	0,00	3		
Szczęsnowice	40,00	2		
Szudziałowo	42,70	2		
Talkowski	46,40	2		
Usnarz Górny	66,70	1	Skala :	
Wierzchlesie	42,90	2	Wartość	Przedział
Wojnowce	45,00	2	3	od 0,00 do 25,00
Zubrzyca Mała	0,00	3	2	od 25,01 do 50,00
Zubrzyca Wielka	0,00	3	1	od 50,01 do 75,00

Źródło: opracowanie własne

W celu uzupełnienia analiz w obszarze bezrobocia, dokonano również badań obejmujących udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania. Dla całej gminy, wskaźnik przyjmuje wartość 10,23%, jednak w odniesieniu do wybranych jednostek statystycznych wartość ta jest zmienna. Znaczny kryzys w tym obszarze pojawia się w sołectwach: Harkawicze (23,1%), Jeziorek- Rowek (22,7%), Wojnowce (25,6%). Podobnie jak w kontekście danych dotyczących długotrwałego bezrobocia, należy podkreślić, iż badane zjawisko niesie za sobą negatywne konsekwencje we wszystkich aspektach życia społeczno-gospodarczego, w związku z tym wymaga wprowadzenia nowych rozwiązań w zakresie aktywizacji i promowania przedsiębiorczości wśród ludności w każdym wieku, a zwłaszcza w wieku produkcyjnym. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 6).⁴

Ryc. 6. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania.

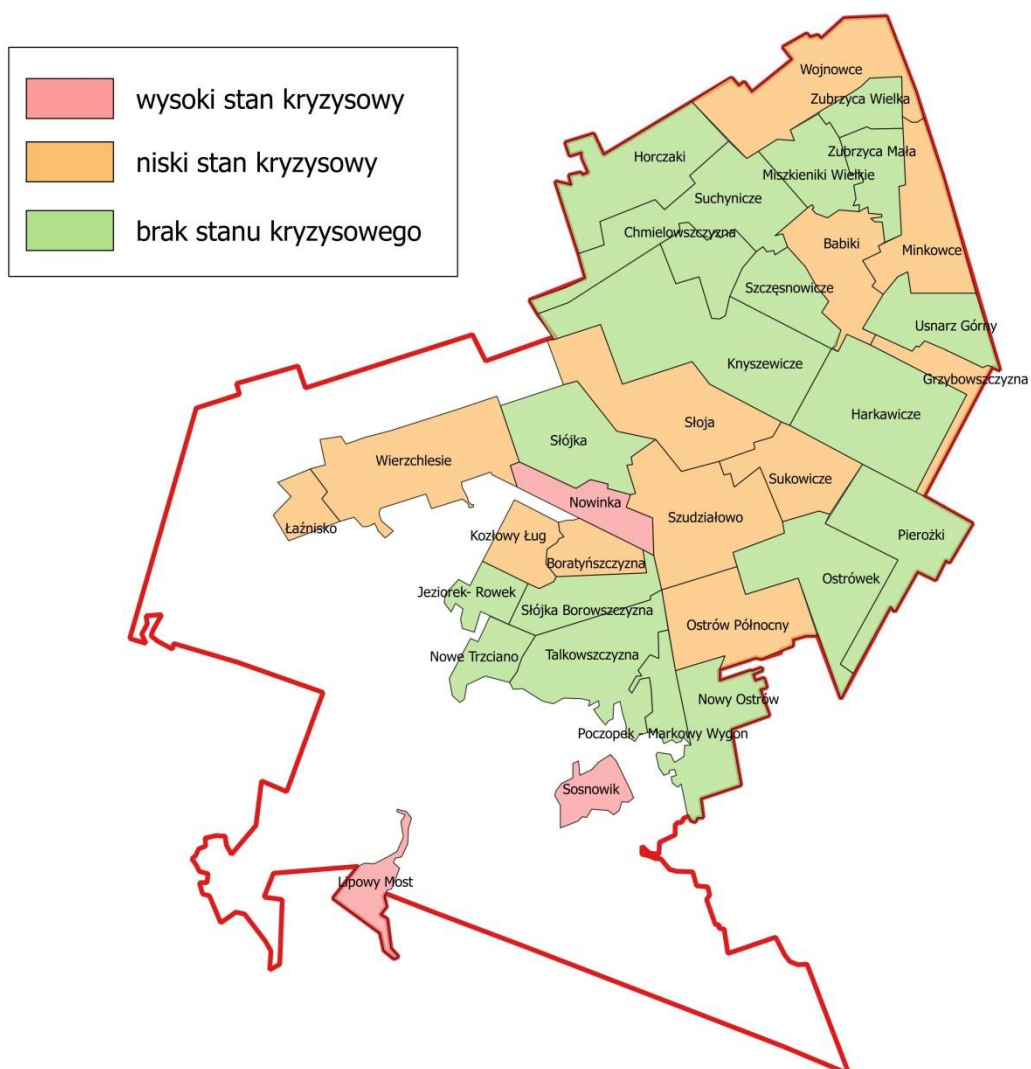
⁴ jw.

	Wartość liczbowa wskaźnika	Poziom degradacji		
Babiki	9,30	2		
Boratyńszczyzna	5,60	3		
Chmielowszczyzna	5,60	3		
Grzybowszczyzna	0,00	3		
Harkawicze	23,10	1		
Horczaiki	10,80	2		
Jeziorek- Rowek	22,70	1		
Knyszewicze	6,70	3		
Kozłowy Ług	16,70	2		
Lipowy Most	0,00	3		
Łaźnisko	12,20	2		
Minkowce	9,20	2		
Miszkeniki Wielkie	11,90	2		
Nowe Trzciano	16,00	2		
Nowinka	7,70	3		
Nowy Ostrów	15,80	2		
Ostrów Północny	10,30	2		
Ostrówek	0,00	3		
Pierozki	0,00	3		
Poczopek - Markowy Wygon	7,10	3		
Słoja	16,30	2		
Słójka	16,70	2,		
Słójka Borowszczyzna	11,80	2		
Sosnowik	12,50	2		
Suchynicze	9,30	2		
Sukowicze	12,00	2		
Szczęsnowicze	11,40	2		
Szudziałowo	11,10	2		
Talkowszczyzna	7,50	3		
Usnarz Górny	7,00	3	Skala :	
Wierzchlesie	9,40	2	Wartość	Przedział
Wojnowce	25,60	1	3	od 0,00 do 8,53
Zubrzyca Mała	3,40	3	2	od 8,54 do 17,07
Zubrzyca Wielka	3,30	3	1	od 17,08 do 25,60

Źródło: opracowanie własne

Z płaszczyzną bezrobocia bezpośredni związek ma również wskaźnik określający liczbę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania. Odnotowywany związek pomiędzy tymi dwoma aspektami, uwidacznia się w fakcie, iż wzrost poziomu bezrobocia na danym obszarze pociąga za sobą wzrost poziomu ubóstwa. Z pozyskanych danych wynika, iż wartość wskaźnika w odniesieniu do całego obszaru gminy wynosi 8,88 os. na 100. Najgorsza sytuacja przedstawia się jednak w sołectwach: Lipowy Most (20,0 os.), Nowinka (18,6 os.) oraz Sosnowik (27,8 os.). Nie mniej jednak problem na terenie gminy istnieje, w związku z tym niezbędne są mechanizmy zwalczające obniżający się poziom życia społeczności, prowadzący w konsekwencji do marginalizacji społecznej. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 7).⁵

Ryc. 7. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania.

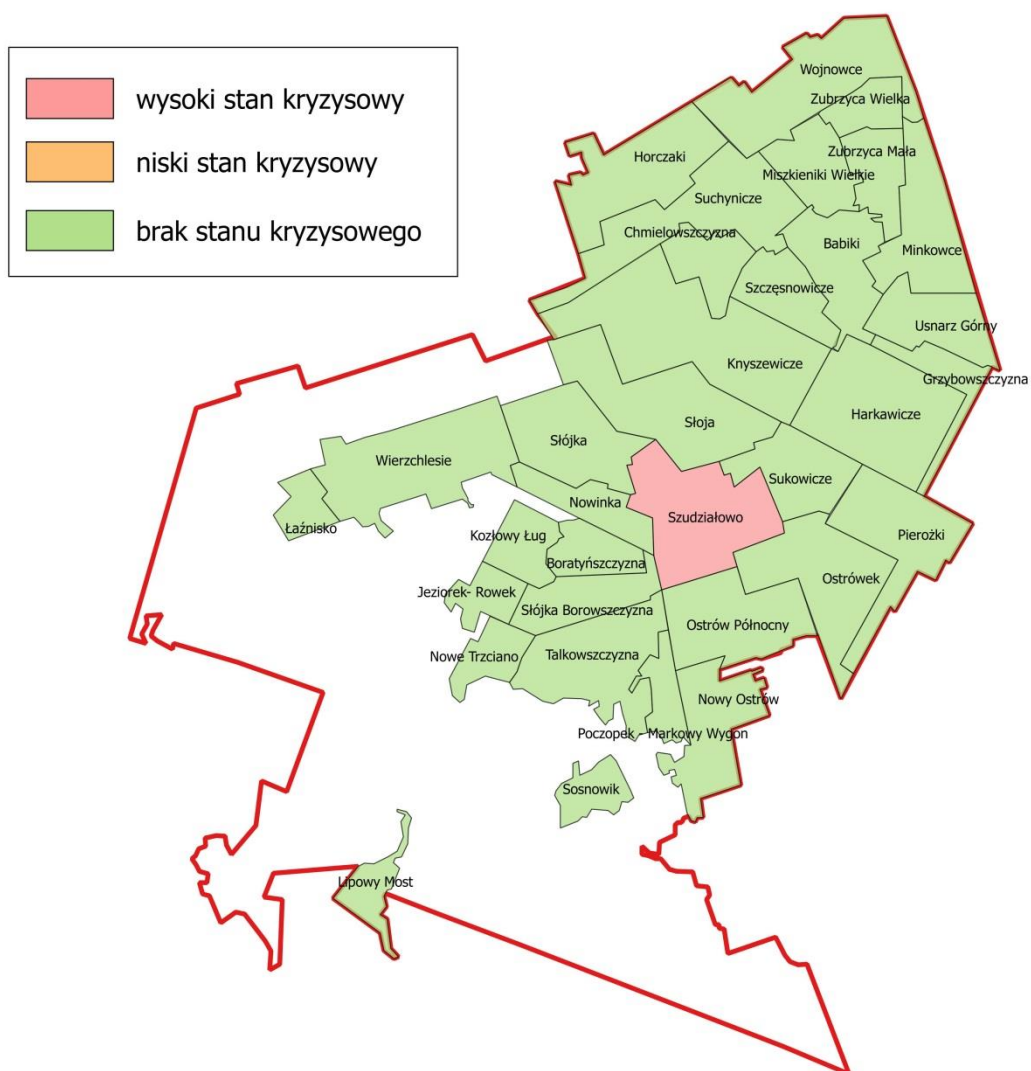
⁵ Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szudziałowie, stan na rok 2016

	Wartość liczbową wskaźnika	Poziom degradacji		
Babiki	14,40	2		
Boratyńszczyzna	17,50	2		
Chmielowszczyzna	8,60	3		
Grzybowszczyzna	14,30	2		
Harkawicze	3,20	3		
Horczaiki	3,10	3		
Jeziorek- Rowek	0,00	3		
Knyszewicze	2,40	3		
Kozłowy ług	11,60	2		
Lipowy Most	20,00	1		
Łażnisko	14,90	2		
Minkowce	14,30	2		
Miszkieńki Wielkie	2,60	3		
Nowe Trzciano	2,80	3		
Nowinka	18,60	1		
Nowy Ostrów	0,00	3		
Ostrów Północny	13,10	2		
Ostrówek	8,90	3		
Pierozki	0,00	3		
Poczopek - Markowy Wygon	2,10	3		
Słoja	14,50	2		
Słójka	3,80	3		
Słójka Borowszczyzna	3,10	3		
Sosnowik	27,80	1		
Suchynicze	5,00	3		
Sukowicze	14,60	2		
Szczęsnowicze	4,10	3		
Szudziałowo	11,70	2		
Talkowszczyzna	1,00	3		
Usnarz Górny	1,40	3	Skala :	
Wierzchlesie	13,40	2	Wartość	Przedział
Wojnowce	17,10	2	3	od 0,00 do 9,27
Zubrzyca Mała	0,00	3	2	od 9,28 do 18,53
Zubrzyca Wielka	5,30	3	1	od 18,54 do 27,80

Źródło: opracowanie własne

Obrazowanie sfery społecznej musi również uwzględniać poziom bezpieczeństwa na danych terenie, w związku z tym poddano analizie wskaźnik obejmujący liczbę stwierdzonych przestępstw młodocianych w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania, który dla terenu gminy przyjął wartość 0. Oznacza to, iż zjawisko przestępczości nie jest obecne na terenie gminy, jednakże biorąc pod uwagę szczegółowe dane dla poszczególnych jednostek należy podkreślić, że posiada inne natężenie w sołectwie Szudziałowo gdzie wskaźnik wynosił 0,14 przestępstw na 100 osób. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 8).⁶

Ryc. 8. Liczba stwierdzonych przestępstw młodocianych w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania.

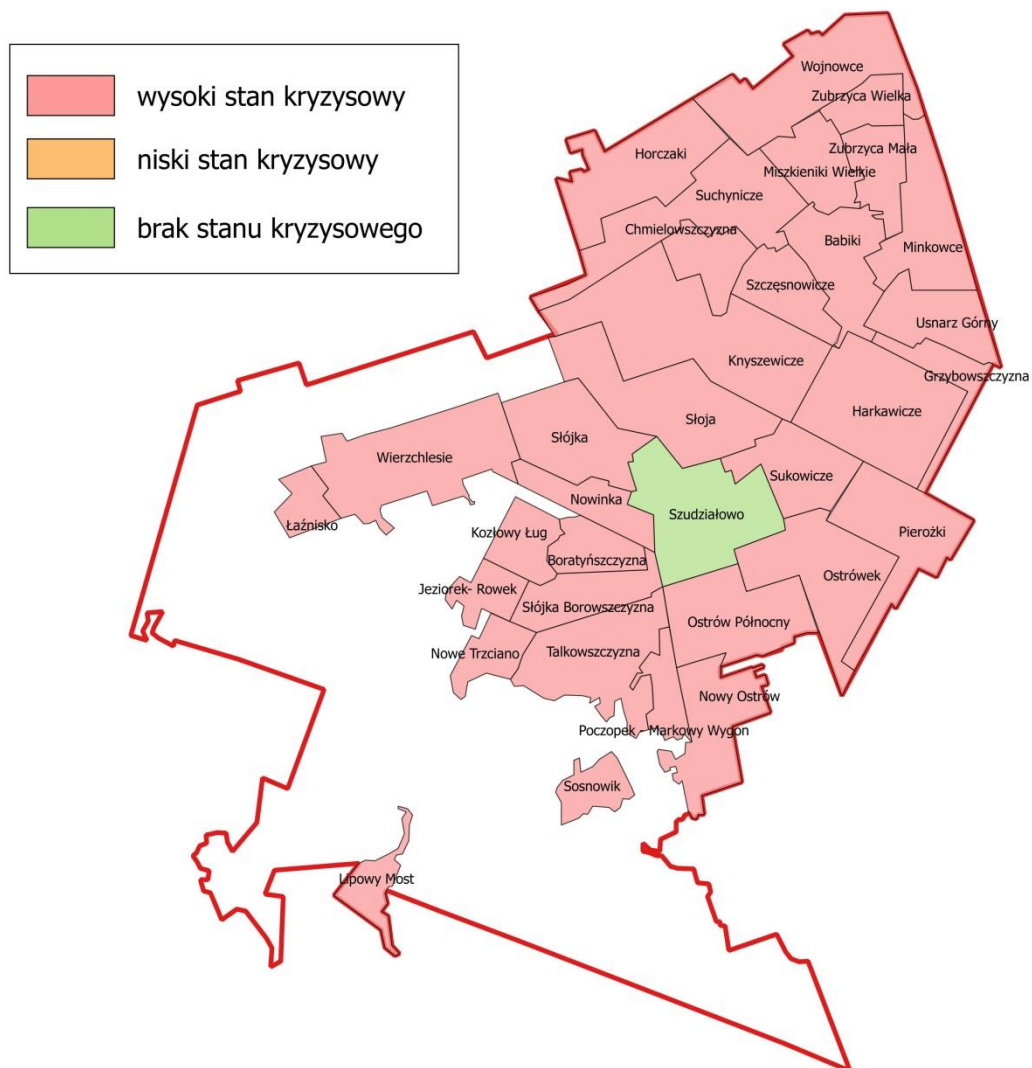
⁶ Źródło: Komenda Powiatowej Policji w Sokółce, stan na rok 2016

	Wartość liczbowa wskaźnika	Poziom degradacji		
Babiki	0,00	3		
Boratyńszczyzna	0,00	3		
Chmielowszczyzna	0,00	3		
Grzybowski	0,00	3		
Harkawice	0,00	3		
Horcza	0,00	3		
Jeziorek- Rowek	0,00	3		
Knyszewice	0,00	3		
Kozłowy Ług	0,00	3		
Lipowy Most	0,00	3		
Łaźnisko	0,00	3		
Minkowce	0,00	3		
Miszkeniki Wielkie	0,00	3		
Nowe Trzciano	0,00	3		
Nowinka	0,00	3		
Nowy Ostrów	0,00	3		
Ostrów Północny	0,00	3		
Ostrówek	0,00	3		
Pierozki	0,00	3		
Poczek - Markowy Wygon	0,00	3		
Słoj	0,00	3		
Słojka	0,00	3		
Słojka Borowski	0,00	3		
Sosnowik	0,00	3		
Suchynice	0,00	3		
Sukowice	0,00	3		
Szczęsnowice	0,00	3		
Szudziałowo	0,10	1		
Talkowszczyzna	0,00	3		
Usnarz Górny	0,00	3	Skala :	
Wierchlesie	0,00	3	Wartość	Przedział
Wojnowce	0,00	3	3	od 0,00 do 0,03
Zubrzyca Mała	0,00	3	2	od 0,03 do 0,07
Zubrzyca Wielka	0,00	3	1	od 0,07 do 0,10

Źródło: opracowanie własne

Poziom życia społeczności lokalnych jak również tendencje do występowania negatywnych zjawisk, zależą w dużej mierze od aktywności mieszkańców nie tylko w zakresie przeciwdziałaniu skutkom patologii, ale również wspierania rozwoju i atrakcyjności terenów. Wskaźnikiem odzwierciedlającym to zaangażowanie jest liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania, który w odniesieniu do całej gminy wynosi 0,01. Jedynie na terenie jednego sołectwa funkcjonują organizacje pozarządowe – w sołectwie Szudziałowo jest ich 3. W pozostałych sołectwach nie funkcjonują żadne. W celu poprawy aktualnej sytuacji warto więc dążyć do wzmacniania więzi pomiędzy mieszkańcami oraz wspierania działań integrujących społeczność, co pozwoli zbudować duży potencjał i kapitał społeczny. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 9).⁷

Ryc. 9. Liczba organizacji pozarządowych ma 100 osób wg miejsca zamieszkania.

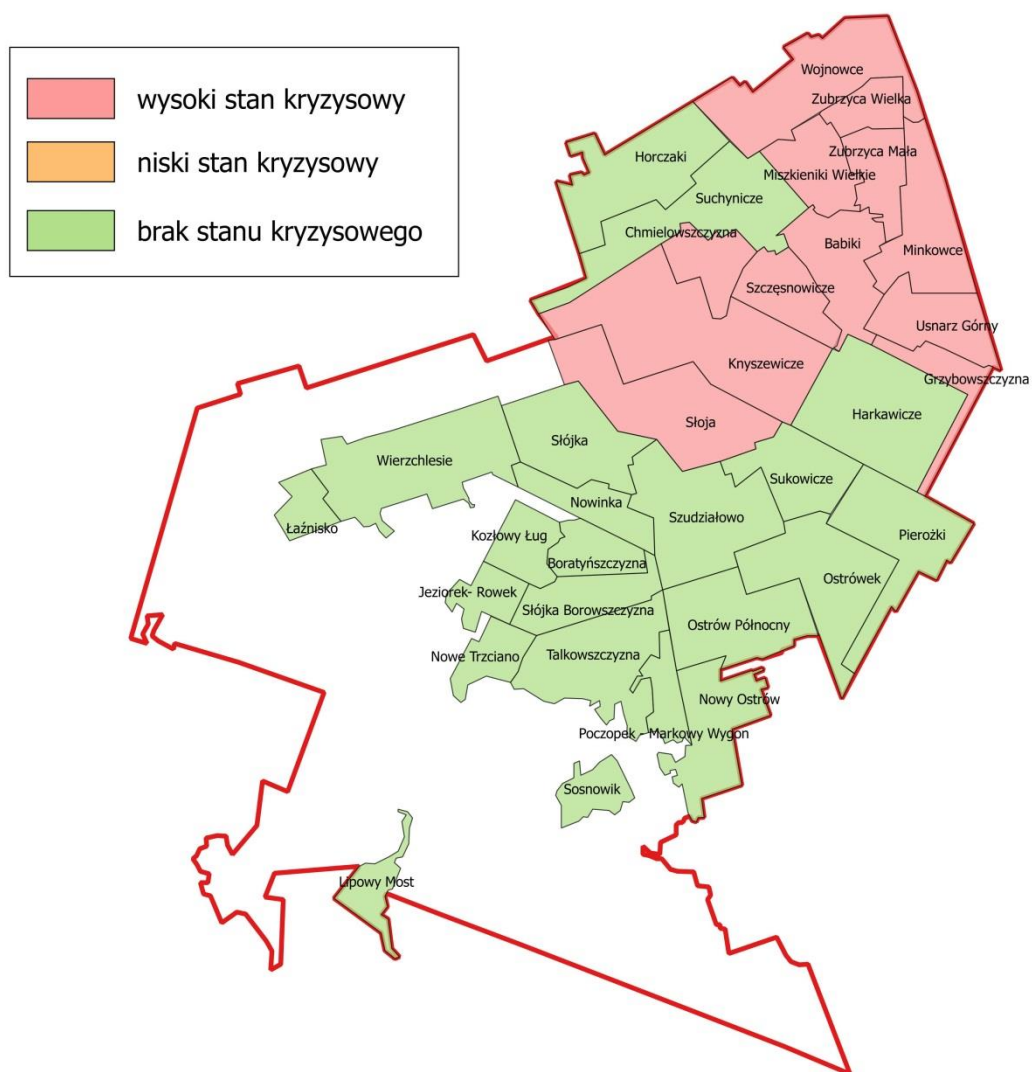
⁷ Źródło: Urząd Gminy w Szudziałowie, stan na rok 2016

	Wartość liczbowa wskaźnika	Poziom degradacji		
Babiki	0,00	1		
Boratyńszczyzna	0,00	1		
Chmielowszczyzna	0,00	1		
Grzybowszczyzna	0,00	1		
Harkawicze	0,00	1		
Horczaiki	0,00	1		
Jeziorek- Rowek	0,00	1		
Knyszewicze	0,00	1		
Kozłowy Ług	0,00	1		
Lipowy Most	0,00	1		
Łaźnisko	0,00	1		
Minkowce	0,00	1		
Miszkeniki Wielkie	0,00	1		
Nowe Trzciano	0,00	1		
Nowinka	0,00	1		
Nowy Ostrów	0,00	1		
Ostrów Północny	0,00	1		
Ostrówek	0,00	1		
Pierozki	0,00	1		
Poczopek - Markowy Wygon	0,00	1		
Stoja	0,00	1		
Stójka	0,00	1		
Stójka Borowszczyzna	0,00	1		
Sosnowik	0,00	1		
Suchynicze	0,00	1		
Sukowicze	0,00	1		
Szczęsnowicze	0,00	1		
Szudziałowo	0,40	3		
Talkowszczyzna	0,00	1		
Usnarz Górny	0,00	1	Skala :	
Wierchlesie	0,00	1	Wartość	Przedział
Wojnowce	0,00	1	3	od 0,28 do 0,40
Zubrzyca Mała	0,00	1	2	od 0,14 do 0,28
Zubrzyca Wielka	0,00	1	1	od 0,00 do 0,13

Źródło: opracowanie własne

Szczegółowa analiza sfery społecznej, oprócz aspektów związanych z demografią i rynkiem pracy, wymaga również sięgnięcia do głębszych danych w zakresie edukacji, stanowiącej istotny element w procesie rozwoju gospodarczego i potencjału całej gminy. W tym też celu wyszczególniono wskaźnik obejmujący wyniki egzaminu 6-klasisty (jako średni wynik z części z języka polskiego i matematyki). Najgorsze wyniki osiągnęli uczniowie z sołectw: Babiki, Chmielowszczyzna, Grzybowszczyzna, Knyszewice, Minkowce, Miszkieniki Wielkie, Słója, Suchynicze, Szczęsnowicze, Usnarz Górny, Wojnowce, Zubrzyca Mała oraz Zubrzyca Wielka. Dane te sygnalizują w jakich obszarach przestrzennych należy podjąć działania mające na celu poprawę sytuacji i zwiększanie efektów nauczania. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 10)⁸.

Ryc. 10. Wyniki egzaminu 6-klasisty.

⁸ Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży, stan na rok 2016

	Wartość liczbowa wskaźnika	Poziom degradacji		
Babiki	59,00	1		
Boratyńszczyzna	69,00	3		
Chmielowszczyzna	59,00	1		
Grzybowszczyzna	59,00	1		
Harkawicze	69,00	3		
Horczaiki	69,00	3		
Jeziorok- Rowek	69,00	3		
Knyszewicze	59,00	1		
Kozłowy Ług	69,00	3		
Lipowy Most	69,00	3		
Łaźnisko	69,00	3		
Minkowce	59,00	1		
Miszkieńki Wielkie	59,00	1		
Nowe Trzciano	69,00	3		
Nowinka	69,00	3		
Nowy Ostrów	69,00	3		
Ostrów Północny	69,00	3		
Ostrówek	69,00	3		
Pierozki	69,00	3		
Poczopek - Markowy Wygon	69,00	3		
Słoja	59,00	1		
Słójka	69,00	3		
Słójka Borowszczyzna	69,00	3		
Sosnowik	69,00	3		
Suchynicze	59,00	1		
Sukowicze	69,00	3		
Szczęsnowicze	59,00	1		
Szudziałowo	69,00	3		
Talkowszczyzna	69,00	3		
Usnarz Górny	59,00	1	Skala :	
Wierzchlesie	69,00	3	Wartość	Przedział
Wojnowce	59,00	1	1	od 59,00 do 62,33
Zubrzyca Mała	59,00	1	2	od 62,34 do 65,67
Zubrzyca Wielka	59,00	1	3	od 65,68 do 69,00

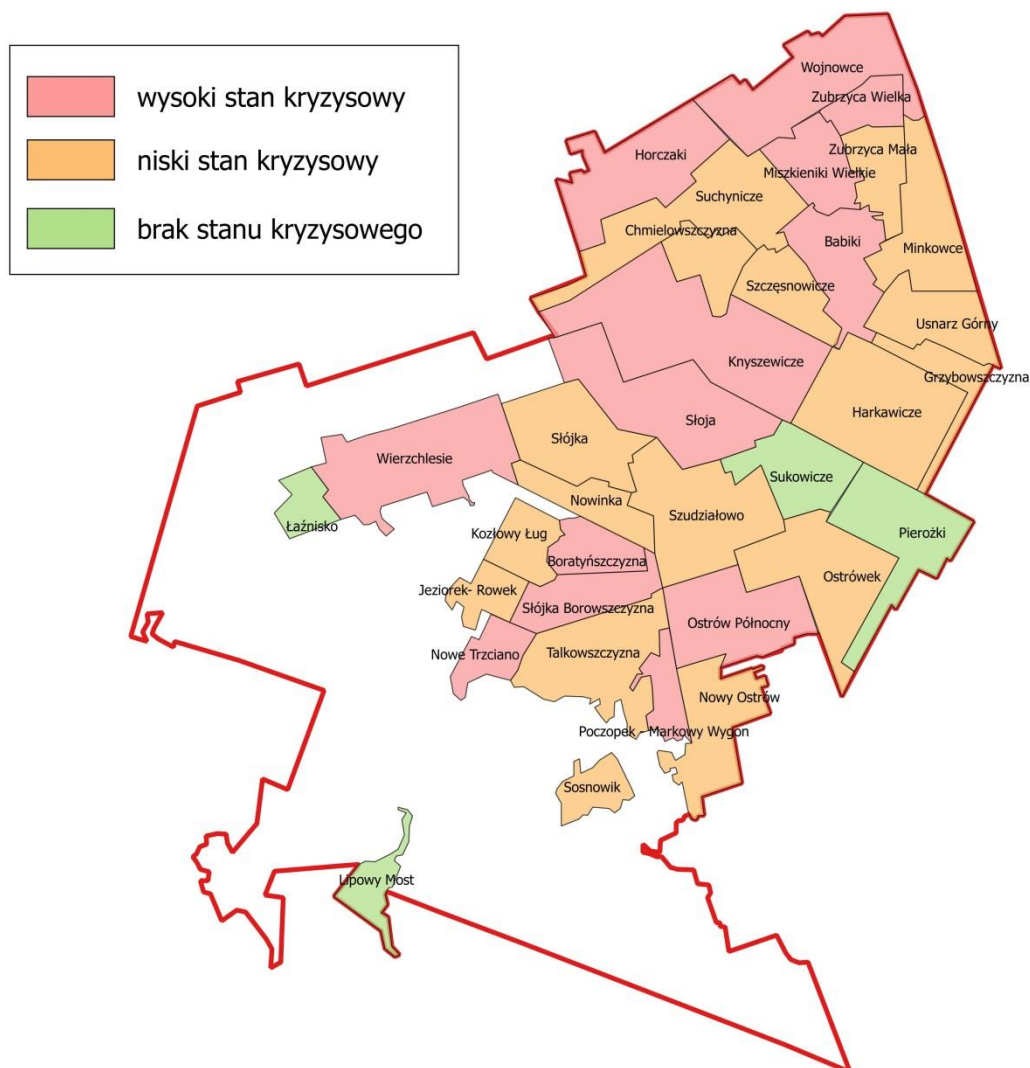
Źródło: opracowanie własne

2.3.Sfera gospodarcza

Kolejną z analizowanych płaszczyzn jest strefa gospodarcza, która podobnie jak strefa społeczna ma istotne znaczenie w kontekście codziennego życia mieszkańców jak również planowanych polityk publicznych. W jej ramach wyróżniono jeden wskaźnik - liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania.

Średnia dla całości badanego obszaru wynosi 28,5. Najmniej korzystnie sytuacja prezentuje się w sołectwach: Babiki (22,7), Boratyńszczyzna (20,0), Horczaki (5,20), Knyszewicze (18,3), Miskieniki Wielkie (15,8), Nowe Trzciano (21,1), Ostrów Północny (19,7), Poczopek - Markowy Wygon (17,0), Słoja (20,5), Słójka Borowszczyzna (18,8), Wierzchlesie (6,3), Wojnowce (27,6) oraz Zubrzyca Wielka (22,8). Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 11).⁹

Ryc. 11. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – obszar wiejski.

⁹ Źródło: Urząd Gminy w Szudziałowie, stan na rok 2016

	Wartość liczbowa wskaźnika	Poziom degradacji		
Babiki	22,70	1		
Boratyńszczyzna	20,00	1		
Chmielowszczyzna	28,60	2		
Grzybowszczyzna	28,60	2		
Harkawicze	38,70	2		
Horczaiki	5,20	1		
Jeziorek- Rowek	34,40	2		
Knyszewicze	18,30	1		
Kozłowy ług	25,60	2		
Lipowy Most	60,00	3		
Łaźnisko	46,30	3		
Minkowce	31,10	2		
Miszkieńki Wielkie	15,80	1		
Nowe Trzciano	21,10	1		
Nowinka	27,90	2		
Nowy Ostrów	40,60	2		
Ostrów Północny	19,70	1		
Ostrówek	25,30	2		
Pierozki	46,20	3		
Poczopek - Markowy Wygon	17,00	1		
Słoja	20,50	1		
Słójka	32,10	2		
Słójka Borowszczyzna	18,80	1		
Sosnowik	38,90	2		
Suchynicze	37,60	2		
Sukowicze	43,90	3		
Szczęsłowicze	26,00	2		
Szudziałowo	23,50	2		
Talkowszczyzna	25,00	2		
Usnarz Górny	31,90	2	Skala :	
Wierzchlesie	6,30	1	Wartość	Przedział
Wojnowce	27,60	1	1	od 5,30 do 23,47
Zubrzyca Mała	41,70	2	2	od 23,48 do 41,73
Zubrzyca Wielka	22,80	1	3	od 41,74 do 60,00

Źródło: opracowanie własne

2.4.Sfera techniczna

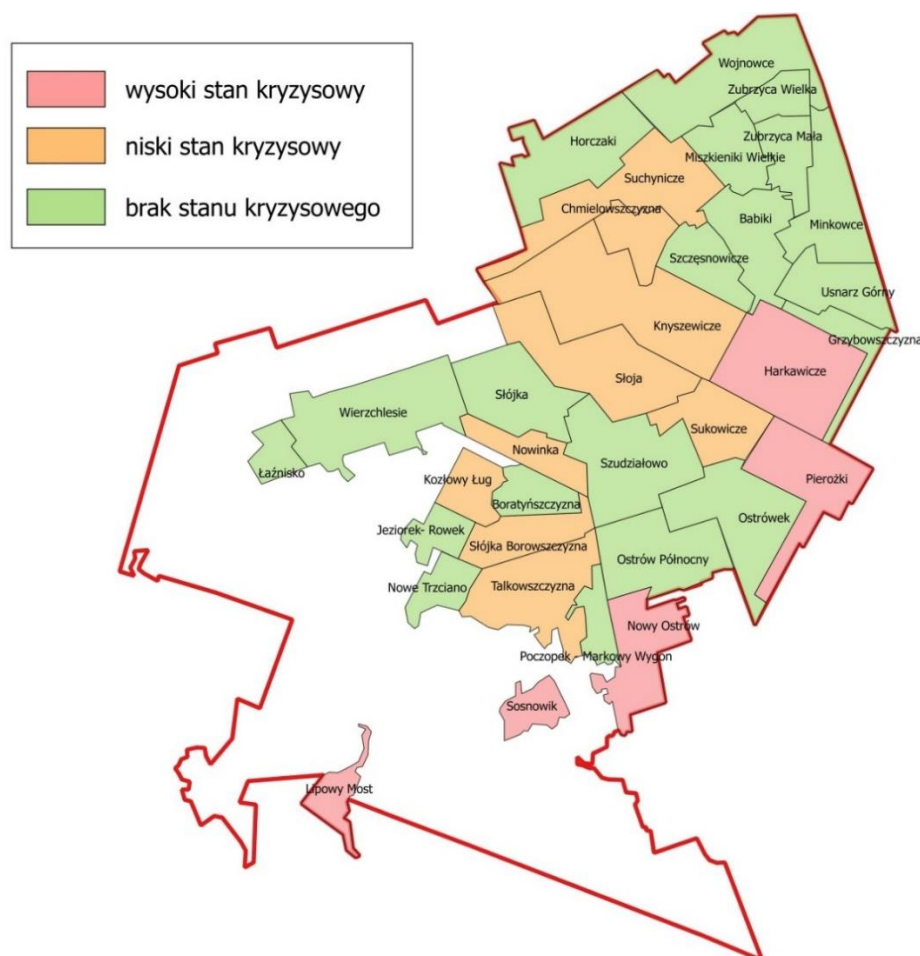
Strefę techniczną na potrzeby prowadzonych badań odzwierciedlają 4 wskaźniki:

- Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania;
- Masa pozostałych do unieszkodliwienia wyrobów azbestowych [kg];

Płaszczyzna ta odnosi się głównie do degradacji obszaru i potrzeb o charakterze infrastrukturalnym, jednakże swoim zasięgiem powoduje również konsekwencje w sferze społecznej oraz gospodarczej np. w postaci obniżenia atrakcyjności terenów dla nowych inwestorów, co powoduje, iż ma niebagatelne znaczenie dla analiz.

Pierwszym wskaźnikiem obrazującym sferę techniczną w gminie jest liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, znajdujących się w złym stanie, wybudowanych przed rokiem 1989 na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania. Stan zły rozumiany jest jako budynek, w którym po 2004 roku nie został przeprowadzony remont, a pokrycie dachowe wykonane zostało z materiały zawierającego azbest. Średnio w gminie na 100 osób przypada 65 starych budynków. Najgorsza sytuacja ma miejsce w sołectwach: Harkawicze (132 budynki), Lipowy Most (133), Nowy Ostrów (144), Pierożki (123) oraz Sosnowik (111). Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 12).¹⁰

Ryc. 12. Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, znajdujących się w złym stanie, wybudowanych przed rokiem 1989 na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania.

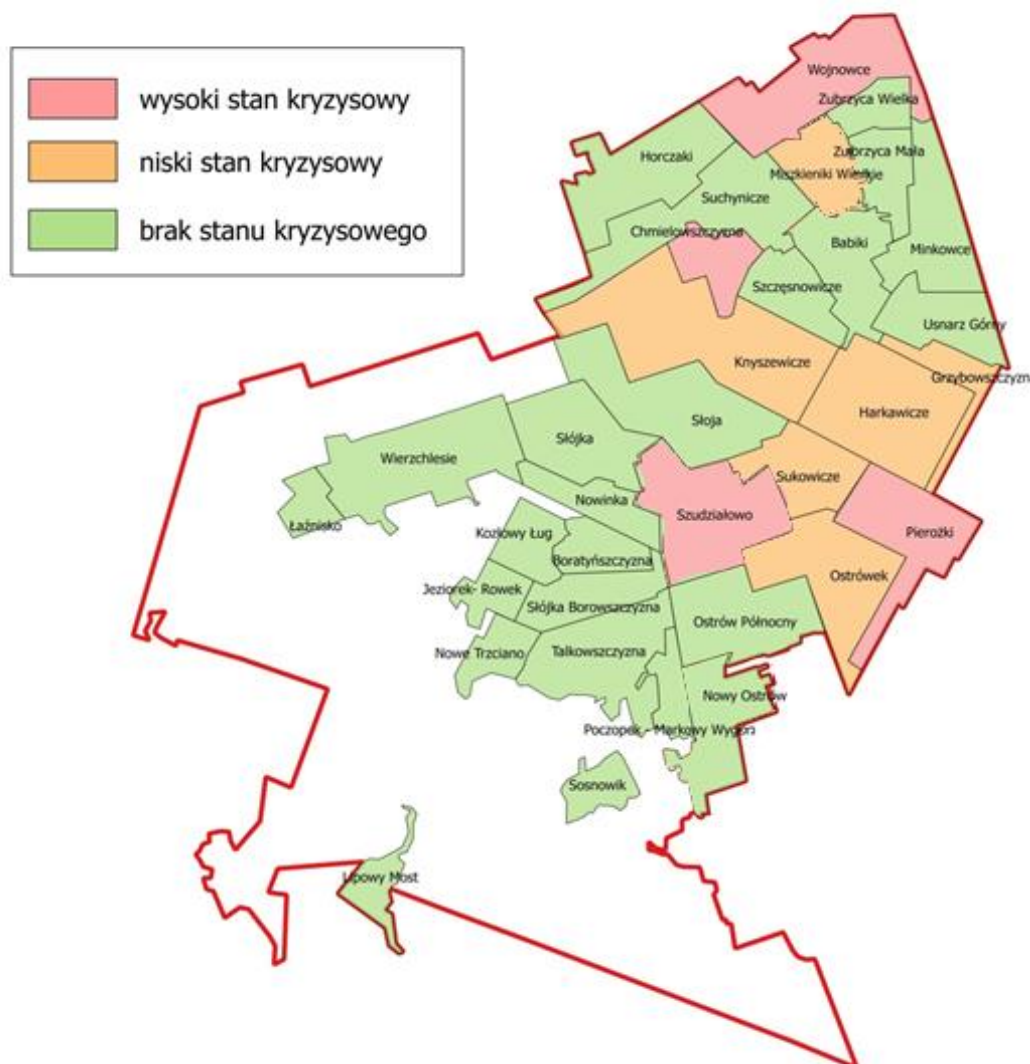
¹⁰ Źródło: Urząd Gminy w Szudziałowie, stan na rok 2016

	Wartość liczbowa wskaźnika	Poziom degradacji		
Babiki	34,00	3		
Boratyńszczyzna	55,00	3		
Chmielowszczyzna	71,40	2		
Grzybowszczyzna	39,30	3		
Harkawicze	132,30	1		
Horczaiki	25,80	3		
Jeziorek- Rowek	59,40	3		
Knyszewicze	95,10	2		
Kozłowy Ług	83,70	2		
Lipowy Most	133,30	1		
Łaźnisko	53,70	3		
Minkowce	44,10	3		
Miszkieńki Wielkie	26,30	3		
Nowe Trzciano	39,40	3		
Nowinka	100,00	2		
Nowy Ostrów	143,80	1		
Ostrów Północny	55,70	3		
Ostrówek	59,50	3		
Pierożki	123,10	1		
Poczopek - Markowy Wygon	29,80	3		
Stoja	63,90	2		
Stójka	32,10	3		
Stójka Borowszczyzna	90,60	2		
Sosnowik	111,10	1		
Suchynicze	68,30	2		
Sukowicze	92,70	2		
Szczęsnowicze	35,60	3		
Szudziałowo	18,00	3		
Talkowszczyzna	62,50	2		
Usnarz Górny	59,70	3		
Wierzchlesie	53,00	3	Skala :	
Wojnowce	39,00	3	Wartość	Przedział
Zubrzyca Mała	38,30	3	3	od 18,00 do 59,93
Zubrzyca Wielka	43,90	3	2	od 59,94 do 101,87
			1	od 101,87 do 143,80

Źródło: opracowanie własne

Kolejny współczynnik w tym obszarze, czyli masa pozostałych do unieszkodliwienia wyrobów azbestowych, wskazuje na konieczność dokonania modernizacji i ulepszeń technicznych zarówno w budynkach użyteczności publicznej jak również w budynkach i lokalach prywatnych. Zgodnie ze zgromadzonymi danymi, łączna masa wyrobów azbestowych dla całego obszaru wynosi 57057,00 kg. Najwięcej jednak pozostaje w sołectwach Chmielowszczyzna 3683,00 (kg) Pierożki 5186,00 Szudziałowo 3889,00 (kg) oraz Wojnowce 4236,00 (kg). Pomimo licznych działań podejmowanych przez władze w celu usuwania niebezpiecznych wyrobów azbestowych, w dalszym ciągu należy mieć na uwadze fakt, iż problematyka ta stanowi duże zagrożenie nie tylko dla zdrowia mieszkańców, ale również środowiska, co wymaga ulepszania mechanizmów. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 13).¹¹

Ryc. 13. Masa pozostałych do unieszkodliwienia wyrobów azbestowych.

¹¹ Źródło: Urząd Gminy w Szudziałowie, stan na rok 2016

	Wartość liczbowa wskaźnika	Poziom degradacji		
Babiki	1492,00	3		
Boratyńszczyzna	1127,00	3		
Chmielowszczyzna	3683,00	1		
Grzybowszczyzna	2187,00	2		
Harkawicze	2594,00	2		
Horczaiki	871,00	3		
Jeziorek- Rowek	1344,00	3		
Knyszewicze	2267,00	2		
Kozłowy Ług	1520,00	3		
Lipowy Most	433,00	3		
Łaźnisko	1049,00	3		
Minkowce	1530,00	3		
Miszkieniki Wielkie	2268,00	2		
Nowe Trzciano	567,00	3		
Nowinka	1159,00	3		
Nowy Ostrów	1225,00	3		
Ostrów Północny	997,00	3		
Ostrówek	2168,00	2		
Pierozki	5186,00	1		
Poczopek - Markowy Wygon	759,00	3		
Stoja	914,00	3		
Stójka	913,00	3		
Stójka Borowszczyzna	1606,00	3		
Sosnowik	1272,00	3		
Suchynicze	1232,00	3		
Sukowicze	1369,00	3		
Szczęsnowicze	1193,00	3		
Szudziałowo	3889,00	1		
Talkowszczyzna	982,00	3		
Usnarz Górny	1585,00	3	Skala :	
Wierzchlesie	866,00	3	Wartość	Przedział
Wojnowce	4236,00	1	3	od 433,00 do 2017,33
Zubrzyca Mała	1169,00	3	2	od 2017,34 do 3601,67
Zubrzyca Wielka	1405,00	3	1	od 3601,68 do 5186,00

Źródło: opracowanie własne

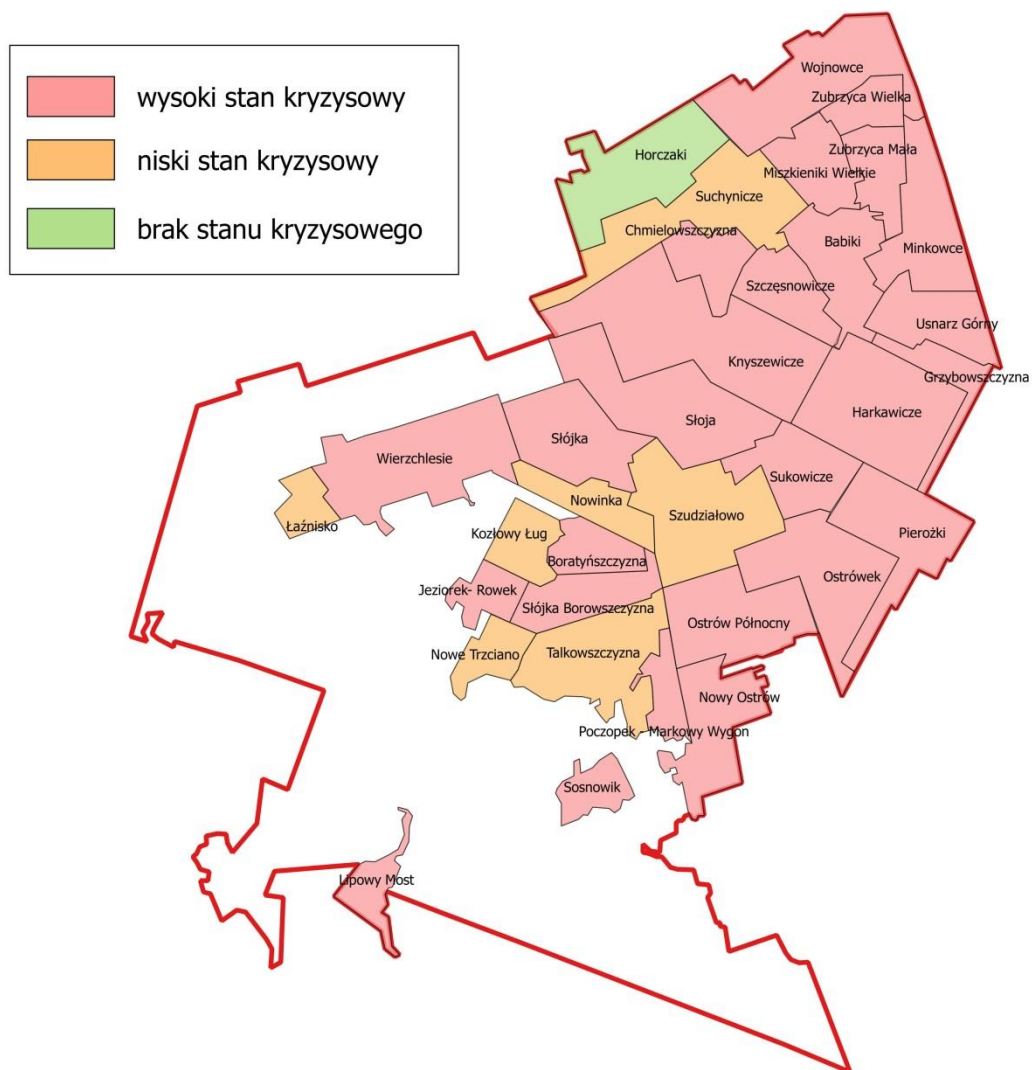
2.5.Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Analizy w strefie przestrzenno-funkcjonalnej prowadzone zostały w oparciu o wskaźniki takie jak:

- Liczba nowopowstałych mieszkań/lokali mieszkalnych;
- Powierzchnia terenów rekreacyjnych lub zielonych przeznaczonych pod rekreację [ha];

Pierwszym wskaźnikiem obrazującym strefę przestrzenno-funkcjonalną jest ilość nowopowstałych mieszkań lub lokali mieszkalnych. Wskaźnik ten został poddany badaniu ze względu niewystarczającą liczbę lokali komunalnych, na obszarze gminy obserwuje się również brak możliwości zakupu nowych mieszkań czy też wynajmu. Po względem tego wskaźnika prawie cały obszar gminy wypada niekorzystnie. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 14).¹²

Ryc. 14. Liczba nowopowstałych mieszkań/lokali mieszkalnych.

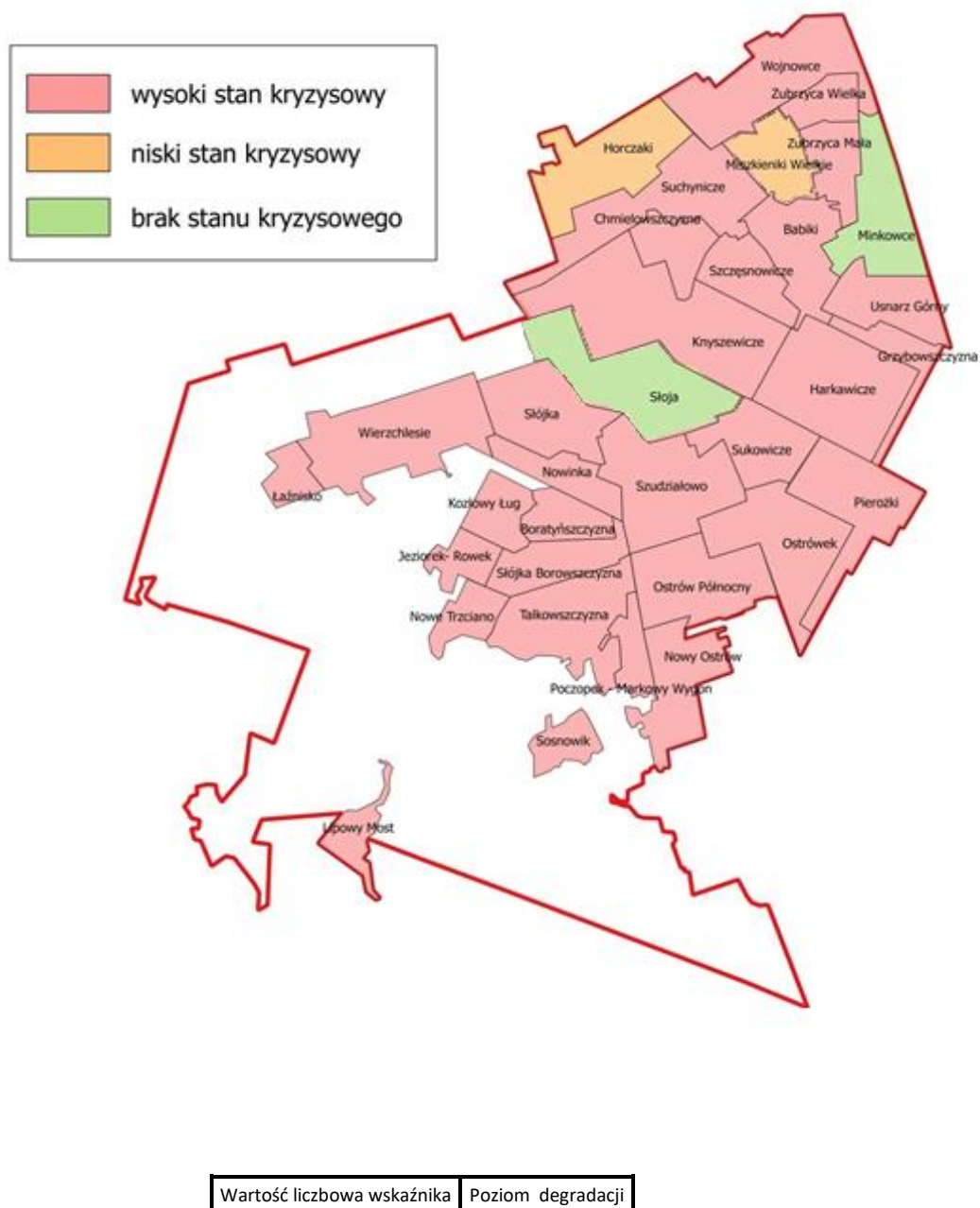
¹² Źródło: Urząd Gminy w Szudziałowie, stan na rok 2016

	Wartość liczbowa wskaźnika	Poziom degradacji		
Babiki	0	2		
Boratyńszczyzna	0	1		
Chmielowszczyzna	0	1		
Grzybowszczyzna	0	2		
Harkawicze	0	2		
Horczaiki	2	1		
Jeziorok- Rowek	0	1		
Knyszewicze	0	1		
Kozłowy Ług	1	1		
Lipowy Most	0	1		
Łaźnisko	1	1		
Minkowce	0	1		
Miszkieńki Wielkie	0	1		
Nowe Trzciano	1	1		
Nowinka	1	2		
Nowy Ostrów	0	1		
Ostrów Północny	0	1		
Ostrówek	0	2		
Pierozki	0	2		
Poczopek - Markowy Wygon	0	1		
Słoja	0	1		
Słójka	0	1		
Słójka Borowszczyzna	0	1		
Sosnowik	0	1		
Suchynicze	1	2		
Sukowicze	0	2		
Szczęsnowicze	0	3		
Szudziałowo	1	1		
Talkowszczyzna	1	3		
Usnarz Górny	0	2	Skala :	
Wierzchlesie	0	2	Wartość	Przedział
Wojnowce	0	1	1	od 0,00 do 0,67
Zubrzyca Mała	0	3	2	od 0,68 do 1,33
Zubrzyca Wielka	0	3	3	od 1,34 do 2,00

Źródło: opracowanie własne

Również pod względem wskaźnika powierzchnia terenów rekreacyjnych lub zielonych przeznaczonych pod rekreację [ha] prawie cały obszar gminy wypada bardzo niekorzystnie. Wskaźnik ten został poddany weryfikacji ze względu na znikome powierzchnie terenów rekreacyjnych znajdujących się na obszarze gminy. Badany obszar to głównie tereny rolnicze lub siedliskowe bez miejsc przeznaczonych na rekreację. Istnieje realna potrzeba wyznaczenia takich terenów oraz przeprowadzenia inwestycji które umożliwiły by bezpieczne korzystanie z nich. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 15).¹³

Ryc. 15. Powierzchnia terenów rekreacyjnych lub zielonych przeznaczonych pod rekreację [ha].

¹³J.w.

Babiki	0	1		
Boratyńszczyzna	0,4	1		
Chmielowszczyzna	0	1		
Grzybowszczyzna	0	1		
Harkawicze	0	1		
Horczaiki	0,6	2		
Jeziorek- Rowek	0	1		
Knyszewicze	0	1		
Kozłowy Ług	0	1		
Lipowy Most	0	1		
Łaźnisko	0	1		
Minkowce	1,6	3		
Miszkieńki Wielkie	0,7	2		
Nowe Trzciano	0	1		
Nowinka	0	1		
Nowy Ostrów	0	1		
Ostrów Północny	0	1		
Ostrówek	0	1		
Pierozki	0	1		
Poczopek - Markowy Wygon	0	1		
Stoja	1,5	3		
Stójka	0	1		
Stójka Borowszczyzna	0	1		
Sosnowik	0	1		
Suchynicze	0	1		
Sukowicze	0	1		
Szczęsłowicze	0	1		
Szudziałowo	0	1		
Talkowszczyzna	0	1		
Usnarz Górny	0	1		Skala :
Wierzchlesie	0	1	Wartość	Przedział
Wojnowce	0	1	1	od 0,00 do 0,53
Zubrzyca Mała	0	1	2	od 0,54 do 1,07
Zubrzyca Wielka	0	1	3	od 1,08 do 1,60

Źródło: opracowanie własne

2.6.Sfera środowiskowa

Ostatnią ze stref poddaną dogłębnej analizie jest strefa środowiskowa, którą wyznaczają dwa wskaźniki:

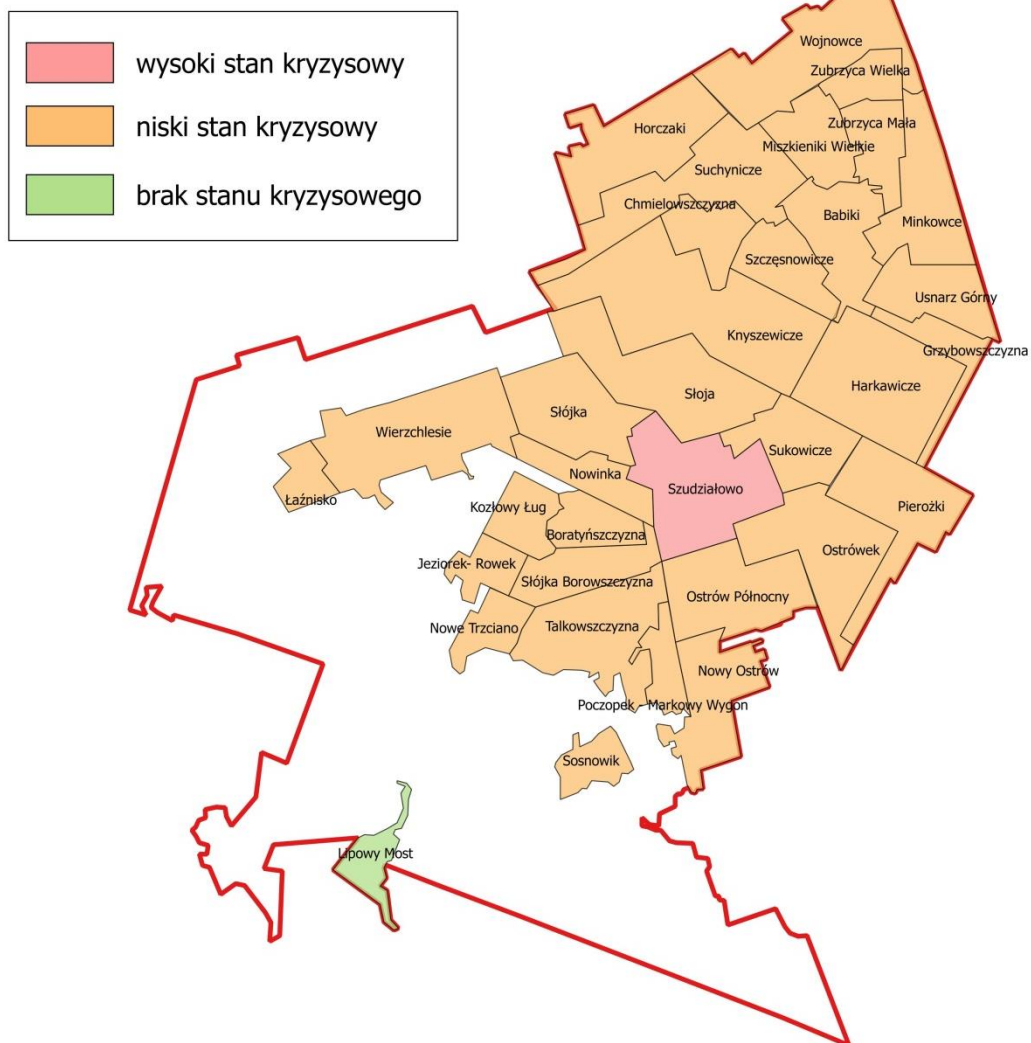
- jakość powietrza;
- ilość dzikich wysypisk śmieci.

Źródłem pozyskanych danych są dokumenty sektorowe oraz konsultacje z mieszkańcami, co pozwoliło uwzględnić kontekst lokalny. Dokonując generalnej oceny, pomimo różnorodności terytorialnej, stan środowiska w gminie jest dobry, choć boryka się ona z problemami wynikającymi z zanieczyszczenia powietrza, gospodarki ściekowej oraz gospodarki odpadami.

Analizę wskaźnika dokonano na podstawie ilości dni z przekroczeniem dopuszczalnego stężenia pyłu pyłem PM 10 oraz PM 2,5 w 2016r. Dla gminy, średnioroczne zanieczyszczenie to wynosi 15-20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. W odniesieniu do pierwszego ze wskaźników należy podkreślić, iż problem wynika z lokalizacji sołectw w pobliżu dróg tranzytowych, które powodują podwyższony poziom zanieczyszczeń oraz z powodu korzystania z przestarzałych systemów grzewczych (problem nasila się w okresie jesienno-zimowym). Najgorszą sytuację zanotowano w sołectwie Szudziałowo zaś naj mniej zanieczyszczonym sołectwem jest Lipowy Most. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 16).¹⁴

¹⁴ Jw.

Ryc. 16. Poziom jakość powietrza.

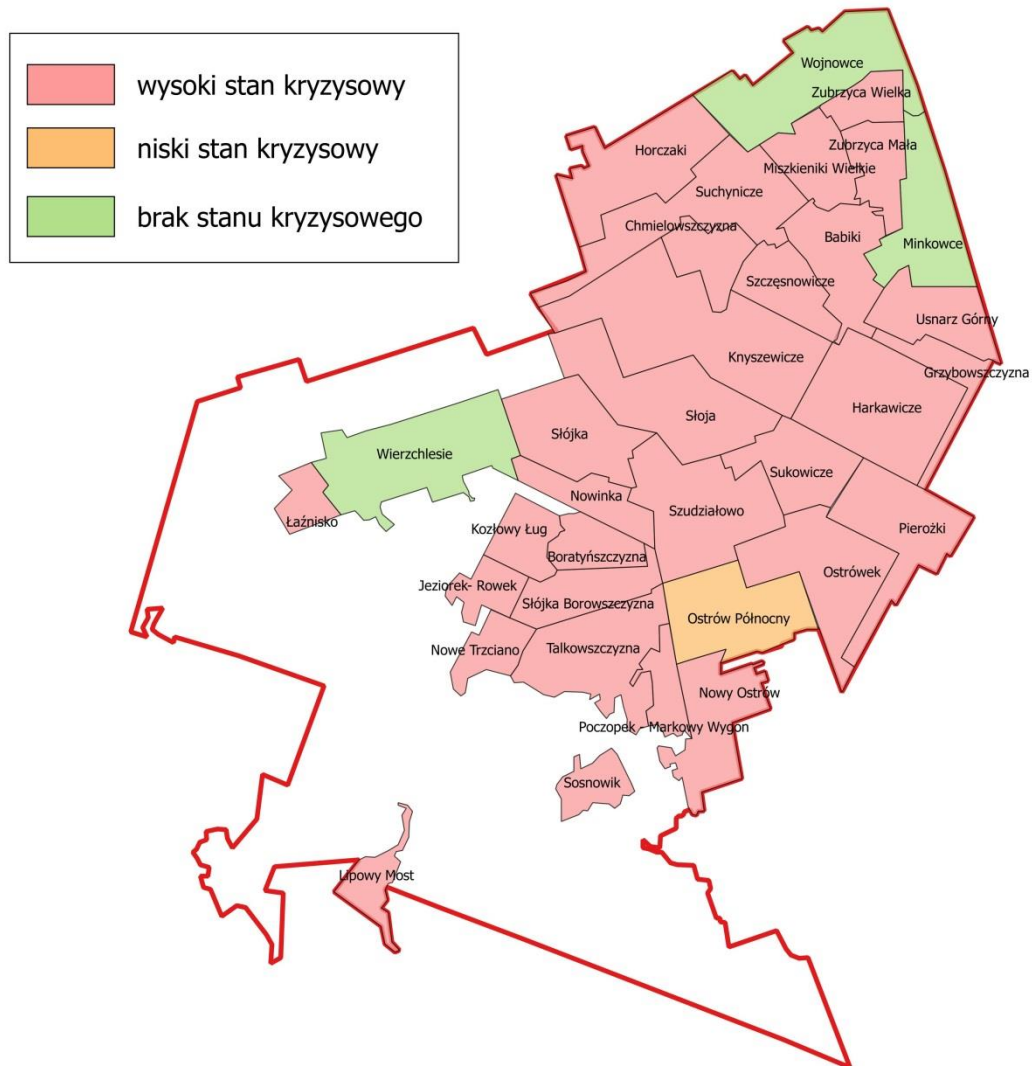

	Liczba dni z przekroczeniem dopuszczalnego stężenia pyłu PM 10 , PM 2,5 w 2016r.	Poziom degradacji		
Babiki	22	2		
Boratyńszczyzna	22	2		
Chmielowszczyzna	22	2		
Grzybowski	22	2		
Harkawice	22	2		
Horcza	22	2		
Jeziorek- Rowek	22	2		
Knyszewice	22	2		
Kozłowy Ług	22	2		
Lipowy Most	13	3		
Łaźnisko	22	2		
Minkowce	22	2		
Miszkieniki Wielkie	22	2		
Nowe Trzciano	22	2		
Nowinka	22	2		
Nowy Ostrów	22	2		
Ostrów Północny	22	2		
Ostrówek	22	2		
Pierozki	22	2		
Poczopek - Markowy Wygon	22	2		
Stoja	22	2		
Stójka	22	2		
Stójka Borowski	22	2		
Sosnowik	22	2		
Suchynice	22	2		
Sukowice	22	2		
Szczęsnowice	22	2		
Szudziałowo	34	1		
Talkowszczyzna	22	2		
Usnarz Górny	22	2	Skala :	
Wierzchlesie	22	2	Wartość	Przedział
Wojnowce	22	2	3	Od 13,00 do 20,00
Zubrzyca Mała	22	2	2	od 20,01 do 27,00
Zubrzyca Wielka	22	2	1	od 27,01 do 34,00

Źródło: opracowanie własne

Kolejnym wskaźnikiem odzwierciedlającym stan środowiska na terenie gminy jest ilość dzikich wysypisk śmieci, który ma istotny wpływ na stan gleb i wód podziemnych. Problem ten występuje w większości sołectw w gminie. Dane dla poszczególnych sołectw zaprezentowano w skali 1-3 na poniższej mapie (ryc. 17).¹⁵

Ryc. 17. Ilość dzikich wysypisk śmieci.

¹⁵ Źródło: Urząd Gminy w Szudziałowie, stan na rok 2016

	Wartość liczbowa wskaźnika	Poziom degradacji		
Babiki	3	1		
Boratyńszczyzna	4	1		
Chmielowszczyzna	3	1		
Grzybowski	4	1		
Harkawice	3	1		
Horczański	3	1		
Jezioro - Rowek	4	1		
Knyszewice	3	1		
Kozłowy Ług	3	1		
Lipowy Most	3	1		
Łaźnisko	3	1		
Minkowce	0	3		
Miszkeniki Wielkie	3	1		
Nowe Trzciano	3	1		
Nowinka	3	1		
Nowy Ostrów	3	1		
Ostrów Północny	2	2		
Ostrówek	3	1		
Pierozki	3	1		
Poczopek - Markowy Wygon	3	1		
Słoja	3	1		
Słójka	3	1		
Słójka Borowski	4	1		
Sosnowik	3	1		
Suchynice	3	1		
Sukowice	3	1		
Szczęsnowice	3	1		
Szudziałowo	4	1		
Talkowszczyzna	3	1		
Usnarz Górny	3	1	Skala :	
Wierzchlesie	0	3	Wartość	Przedział
Wojnowce	1	3	3	od 0,00 do 1,33
Zubrzyca Mała	3	1	2	od 1,34 do 2,67
Zubrzyca Wielka	3	1	1	od 2,68 do 4,00

Źródło: opracowanie własne

2.7. Obszar zdegradowany

W celu przeprowadzenia rzetelnej analizy na potrzeby sporządzenia niniejszego dokumentu, wyróżniono 34 jednostek statystycznych (sołectw), w odniesieniu do których zgromadzono szczegółowe dane obrazujące poziom natężenia negatywnych zjawisk na terenie gminy Szudziałowo wraz z ich przestrzennym rozkładem. Każdą z wybranych zmiennych poddano kategoryzacji według gradacji punktowej:

- 1 – istotne ponadprzeciętne natężenie zjawiska kryzysowego = wysoki stan kryzysowy,
- 2 – średnie/przeciętne natężenie zjawiska kryzysowego = niski stan kryzysowy,
- 3 – brak stanu kryzysowego.

Ponadto w obrębie zmiennych dokonano również obliczeń średnich dla każdego z sołectw, co w dalszej kolejności stanowiło podstawę do wyłonienia obszaru zdegradowanego.

W celu zapewnienia przejrzystości odbioru dokonano również podziału zgromadzonych w tabeli zmiennych ze względu na badane strefy. Pierwsza z tabel (tabela nr 4) obejmuje zatem natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej, która ma priorytetowe znaczenie w kontekście procesu rewitalizacji. W związku z obowiązującą definicją i rozumieniem rewitalizacji wskazaną w *Wytycznych*, kryteria te traktuje się jako kluczowe z punktu widzenia delimitacji obszaru. W tym obszarze pod uwagę wzięto 8 zmiennych odzwierciedlających sytuację demograficzną, bezrobocia, poziomu edukacji, sytuacją bytową oraz zaangażowanie w sprawy społeczno-polityczne na poziomie lokalnym. Przyjęto, że za obszary zdegradowane w strefie społecznej, przyjęte będą te, dla których wskaźnik syntetyczny wynosić będzie poniżej lub równo 2,0. Dokonana eksploracja wykazała, iż obszarami wymagającymi działań rewitalizacyjnych są sołectwa:

- Babiki
- Horczaki
- Jeziorek- Rowek
- Łążnisko
- Minkowce
- Miskieniki Wielkie
- Nowy Ostrów
- Słoja
- Słójka
- Sosnowik
- Suchynicze
- Szczęsnowicze
- Szudziałowo
- Usnarz Górny
- Wojnowce

Druga spośród tabel (tabela nr 5) obrazuje natomiast zebrane dane z obszaru stref: gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz środowiskowej. W ramach każdej z nich wyszczególniono zmienne obrazujące problemy jakie występują na terenie gminy Szudziałowo wraz z ich natężeniem. Każdy z tych elementów ma niebagatelne znaczenie w perspektywie planowania procesu działań uzdrawiających zdegradowane tereny. Przyjęto, że za obszary zdegradowane w strefie społecznej, przyjęte będą te, dla których wskaźnik syntetyczny wynosić będzie poniżej lub równo 1,8. W kontekście dokonanych analiz na płaszczyźnie wymienionych stref, obszarami wymagającymi wsparcia okazały się sołectwa:

- Babiki
- Boratyńszczyzna
- Chmielowszczyzna
- Grzybowszczyzna
- Harkawicze
- Knyszewicze
- Miskieniki Wielkie
- Nowy Ostrów
- Ostrówek
- Pierozki
- Poczopek - Markowy Wygon
- Słójka Borowszczyzna
- Sosnowik
- Szudziałowo
- Wojnowce
- Zubrzyca Wielka

Tab. 4. Natężenie zjawisk kryzysowych w strefie społecznej.

	STREFA SPOŁECZNA								Wskaźnik syntetyczny - strefa społeczna
	Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Liczba stwierdzonych przestępstw młodocianych w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Liczba organizacji pozarządowych ma 100 osób wg miejsca zamieszkania	Wyniki egzaminu 6-klasisty	
Babiki	1	3	2	2	2	3	1	1	1,88
Boratyńszczyzna	3	3	3	3	2	3	1	3	2,63
Chmielowszczyzna	2	3	3	3	3	3	1	1	2,38
Grzybowski	2	3	3	3	2	3	1	1	2,25
Harkawice	3	2	3	1	3	3	1	3	2,38
Horcza	1	2	1	2	3	3	1	3	2,00
Jeziorek- Rowek	1	1	2	1	3	3	1	3	1,88
Knyszewice	2	3	3	3	3	3	1	1	2,38
Kozłowy Ług	2	2	2	2	2	3	1	3	2,13
Lipowy Most	2	3	3	3	1	3	1	3	2,38
Łaźnisko	2	2	1	2	2	3	1	3	2,00
Minkowce	2	3	2	2	2	3	1	1	2,00
Miszkeniki Wielkie	1	2	1	2	3	3	1	1	1,75
Nowe Trzciano	2	1	2	2	3	3	1	3	2,13
Nowinka	1	3	2	3	1	3	1	3	2,13
Nowy Ostrów	1	2	1	2	3	3	1	3	2,00
Ostrów Północny	2	2	2	2	2	3	1	3	2,13
Ostrówek	2	3	3	3	3	3	1	3	2,63
Pierozki	2	3	3	3	3	3	1	3	2,63
Poczopek - Markowy Wygon	2	3	2	3	3	3	1	3	2,50
Stoja	1	2	1	2	2	3	1	1	1,63
Stójka	2	1	1	2	3	3	1	3	2,00
Stójka Borowszczyzna	1	2	2	2	3	3	1	3	2,13
Sosnowik	1	2	3	2	1	3	1	3	2,00
Suchynicze	1	3	1	2	3	3	1	1	1,88
Sukowice	1	2	3	2	2	3	1	3	2,13
Szczęsnowice	2	2	2	2	3	3	1	1	2,00
Szudziałowo	1	2	2	2	2	1	3	3	2,00
Talkowszczyzna	2	3	2	3	3	3	1	3	2,50
Usnarz Górny	1	3	1	3	3	3	1	1	2,00
Wierzchlesie	2	3	2	2	2	3	1	3	2,25
Wojnowce	2	1	2	1	2	3	1	1	1,63
Zubrzyca Mała	2	3	3	3	3	3	1	1	2,38
Zubrzyca Wielka	2	3	3	3	3	3	1	1	2,38

Tab. 5. Natężenie zjawisk kryzysowych w strefie gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej.

	STREFA GOSPODARCZA	STREFA TECHNICZNA		STREFA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA		STREFA ŚRODOWISKOWA		Wskaźnik Syntetyczny - strefy G, T, P-F, Ś
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w	Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Masa pozostałych do unieszkodliwienia wyrobów azbestowych [kg]	Liczba nowopowstałych mieszkań/lokalii mieszkalnych	Powierzchnia terenów rekreacyjnych lub zielonych przeznaczonych pod rekreację	Jakość powietrza	Ilość dzikich wysypisk śmieci	
Babiki	1	3	3	1	1	2	1	1,71
Boratyńszczyzna	1	3	3	1	1	2	1	1,71
Chmielowszczyzna	2	2	1	1	1	2	1	1,43
Grzybowszczyzna	2	3	2	1	1	2	1	1,71
Harkawicze	2	1	2	1	1	2	1	1,43
Horczaeki	1	3	3	3	2	2	1	2,14
Jeziorek- Rowek	2	3	3	1	1	2	1	1,86
Knyszewicze	1	2	2	1	1	2	1	1,43
Kozłowy ług	2	2	3	2	1	2	1	1,86
Lipowy Most	3	1	3	1	1	3	1	1,86
Łaźnisko	3	3	3	2	1	2	1	2,14
Minkowce	2	3	3	1	3	2	3	2,43
Miszkeniki Wielkie	1	3	2	1	2	2	1	1,71
Nowe Trzciano	1	3	3	2	1	2	1	1,86
Nowinka	2	2	3	2	1	2	1	1,86
Nowy Ostrów	2	1	3	1	1	2	1	1,57
Ostrów Północny	1	3	3	1	1	2	2	1,86
Ostrówek	2	3	2	1	1	2	1	1,71
Pierozki	3	1	1	1	1	2	1	1,43
Poczopek - Markowy Wygon	1	3	3	1	1	2	1	1,71
Słoja	1	2	3	1	3	2	1	1,86
Słójka	2	3	3	1	1	2	1	1,86
Słójka Borowszczyzna	1	2	3	1	1	2	1	1,57
Sosnowik	2	1	3	1	1	2	1	1,57
Suchynicze	2	2	3	2	1	2	1	1,86
Sukowicze	3	2	3	1	1	2	1	1,86
Szczęsłowicze	2	3	3	1	1	2	1	1,86
Szudziałowo	2	3	1	2	1	1	1	1,57
Talkowszczyzna	2	2	3	2	1	2	1	1,86
Usnarz Górny	2	3	3	1	1	2	1	1,86
Wierzchlesie	1	3	3	1	1	2	3	2,00
Wojnowce	1	3	1	1	1	2	3	1,71
Zubrzyca Mała	2	3	3	1	1	2	1	1,86
Zubrzyca Wielka	1	3	3	1	1	2	1	1,71

Założono, że za obszary zdegradowane uznać może te obszary dla których wskaźnik syntetyczny całościowy dla strefy społecznej oraz wskaźnik syntetyczny dla pozostałych stref jest **mniejszy lub równy 1.8**. Sytuację tę prezentuje tabela nr 6. Duża waga wskaźnika degradacji dla strefy społecznej wynika z zapisów *Wytycznych*, które mówią, że obszar można uznać za zdegradowany, gdy stan kryzysowy występuje w strefie społecznej oraz w co najmniej jednej innej strefie diagnozy.

Tab. 6. Zestawienie wskaźników syntetycznych.

	Wskaźnik Syntetyczny - strefa społeczna	Wskaźnik Syntetyczny - strefy G, T, P-F, Ś	Wskaźnik Syntetyczny Całościowy	Obszar zdegradowany (występuje jeśli zdegradowany jest WS- strefa społeczna oraz WS- strefa G, T, P-F, Ś)
Babiki	1,88	1,71	1,80	1
Boratyńszczyzna	2,63	1,71	2,17	0
Chmielowszczyzna	2,38	1,43	1,90	0
Grzybowski	2,25	1,71	1,98	0
Harkawicze	2,38	1,43	1,90	0
Horcza	2	2,14	2,07	0
Jeziorek- Rowek	1,88	1,86	1,87	0
Knyszewicze	2,38	1,43	1,90	0
Kozłowy ług	2,13	1,86	1,99	0
Lipowy Most	2,38	1,86	2,12	0
Łażnisko	2	2,14	2,07	0
Minkowce	2	2,43	2,21	0
Miszkeniki Wielkie	1,75	1,71	1,73	1
Nowe Trzciano	2,13	1,86	1,99	0
Nowinka	2,13	1,86	1,99	0
Nowy Ostrów	2	1,57	1,79	1
Ostrów Północny	2,13	1,86	1,99	0
Ostrówek	2,63	1,71	2,17	0
Pierozki	2,63	1,43	2,03	0
Poczopek - Markowy Wygon	2,5	1,71	2,11	0
Słoja	1,63	1,86	1,74	0
Słójka	2	1,86	1,93	0
Słójka Borowszczyzna	2,13	1,57	1,85	0
Sosnowik	2	1,57	1,79	1
Suchynicze	1,88	1,86	1,87	0
Sukowicze	2,13	1,86	1,99	0
Szczęsnowicze	2	1,86	1,93	0
Szudziałowo	2	1,57	1,79	1
Talkowszczyzna	2,5	1,86	2,18	0
Usnarz Górny	2	1,86	1,93	0
Wierzchlesie	2,25	2,00	2,13	0
Wojnowce	1,63	1,71	1,67	1
Zubrzyca Mała	2,38	1,86	2,12	0
Zubrzyca Wielka	2,38	1,71	2,05	0

Wobec powyższego, należy przyjąć, iż obszarami zdegradowanymi o największym natężeniu negatywnych zjawisk są sołectwa:

- Babiki
- Miskieniki Wielkie
- Nowy Ostrów
- Sosnowik
- Szudziałowo
- Wojnowce

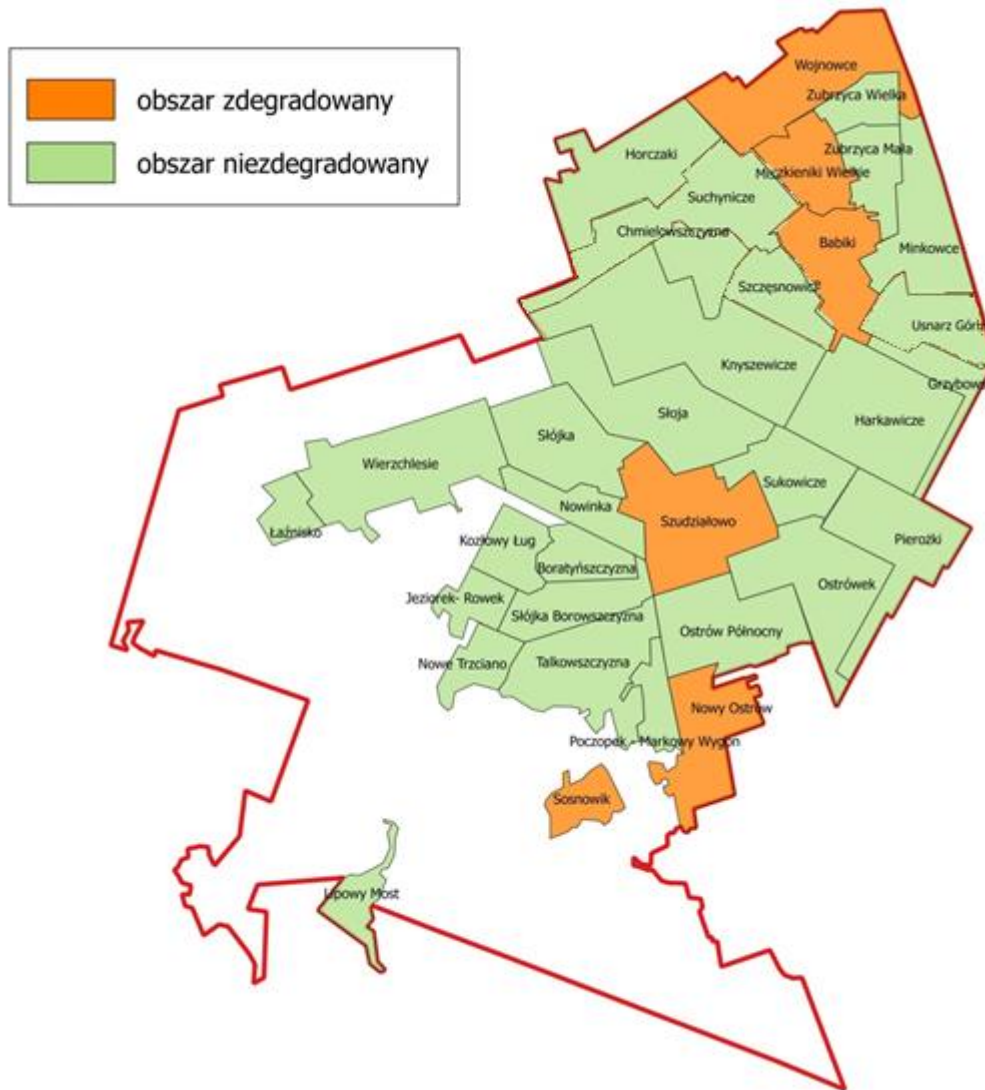
Obszary te w obrębie gminy Szudziałowo zostały wyznaczone w oparciu o analizy na kilku płaszczyznach oraz wysunięte na tej podstawie wnioski wynikające z:

- diagnozy zjawisk kryzysowych w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno- funkcjonalnej oraz technicznej,
- wizji lokalnych i spacerów badawczych pozwalających zlokalizować obiekty wymagające modernizacji;
- analizy aktualnych gminnych dokumentów strategicznych, programowych i planistycznych, w zakresie możliwości podjęcia działań rewitalizacyjnych.

Sołectwa o koncentracji zjawisk kryzysowych podzielono na cztery podobszary zdegradowane. Obszar zdegradowany stanowi wspólną przestrzeń dla wszystkich mieszkańców, których łączą silne więzi wynikające ze wspólnoty interesów i potrzeb oraz z poczucia zakorzenienia i przynależności do zamieszkiwanego miejsca, a także jawi się jako zasadny grunt do realizacji inwestycji wynikających z *Programu*. **Przebieg granic podobszarów zdegradowanych został ustalony zgodnie z granicami sołectw.**

Zgodnie z powyższymi założeniami oraz wnioskami z konsultacji społecznych wyznaczono w Gminie Szudziałowo pod obszary zdegradowane, które zamieszkiwane są przez 1045 mieszkańców (33,82% mieszkańców gminy). Powierzchnia podobszarów zdegradowanych wynosi 34042 ha, co stanowi 11,28% całkowitej powierzchni gminy. Zasięg przestrzenny podobszarów zdegradowanych przedstawiono na mapie zamieszczonej na rysunku 18.

Ryc. 18. Mapa poglądowa obszaru zdegradowanego.

Obszar zdegradowany:	
% liczby mieszkańców	33,82
liczba mieszkańców	1045
Powierzchnia	34042 ha
% powierzchni	11,28%

Źródło: opracowanie własne

3. Diagnoza obszaru rewitalizacji

3.1. Metoda wyznaczenia obszaru rewitalizacji

Zgodnie z definicją w Rozdziale 3. *Wytycznych* Ministra obszar rewitalizacji to obszar, który obejmuje całość lub część obszaru zdegradowanego, który cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk. Dodatkowo ze względu na zapisy *Wytycznych* Ministra, ograniczające powierzchnię (maksymalnie 20% powierzchni gminy) oraz liczbę mieszkańców (maksymalnie 30% mieszkańców gminy), należało zacieśnić powierzchnię obszaru zdegradowanego aby otrzymać obszar rewitalizacji nie przekraczający 30% mieszkańców gminy.

W celu realizacji postawionych celów rewitalizacji konieczne było wyznaczenie takich obszarów rewitalizacji, które pozwalają swoim zasięgiem na wykonanie przedsięwzięć poprawiających stan obszaru i społeczeństwa. Przy wyznaczaniu obszaru rewitalizacji wzięto również pod uwagę spójność przestrzenną, zachowanie funkcji. Brano pod uwagę rozmieszczenie zaludnienia, lokalizację ciągów transportowych i usługowych. Ważnym elementem przy wyborze obszarów rewitalizacji była potrzeba zniwelowania istniejących stanów kryzysowych na obszarach rewitalizacji oraz potencjał takiego obszaru. Duże znaczenie przy określaniu tych obszarów miały również konsultacje społeczne (porównaj rozdział nr XX „Raport z konsultacji społecznych”). Aspekty które wzięto pod uwagę przy wyznaczaniu obszaru rewitalizacji:

- występujące stany kryzysowe
- potencjał danego obszaru
- uwagi w ramach konsultacji społecznych,
- podział administracyjny gminy na miejscowości,
- granice, z którymi utożsamiają się mieszkańcy danych sołectw,
- występowanie terenów, które potencjalnie mogą stanowić obszar przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- spójność obszarów pod względem występowania dla mieszkańców,
- lokalizację ciągów transportowych

Biorą pod uwagę powyższe aspekty, za możliwe podobszary rewitalizacji uznano sołectwa: Babiki, Szudziałowo oraz Wojnowce. Sołectwa ta mają odpowiedni potencjał oraz zaplecze infrastrukturalno-społeczne pozwalające poprzez przemyślane inwestycje w łatwy sposób spowodować wyjście tego obszaru ze stanu kryzysowego. Mieszkańcy wyżej wymienionych sołectw licznie pojawili się na konsultacjach społecznych przedstawiający swoje pomysły na rozwój swoich miejscowości, co świadczy o dużej potrzebie realizacji działań rewitalizacyjnych właśnie na tym obszarze.

Sołectwa Miszkienniki Wielkie, Nowy Ostrów, Sosnowik zamieszkuje obecnie 126 osób, ale ze względu na brak propozycji inwestycji oraz działań związanych z procesem rewitalizacji nie zostały objęte obszarem rewitalizacji. W sołectwach tych na chwilę obecną nie znajdują się żadne obiekty użyteczności publicznej, które nadają się do objęcia procesem inwestycyjnym a mieszkańcy zamieszkujący te obszary nie zdecydowali się na podjęcie żadnej inicjatywy związanej z wprowadzeniem tego obszaru ze stanu kryzysowego.

3.2. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

Prezentowane dane dotyczą roku 2016.

1. Podobszar rewitalizacji „Babiki”

Podobszar rewitalizacji zamieszkały jest przez 97 osób, co stanowi 3,14% ogółu mieszkańców gminy. Znajduje się w północnej części gminy i zajmuje powierzchnię 5229206 m² (1,73% całkowitej powierzchni gminy).

Średnia ilość osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym jest równa 35,2%, jest to wartość niższa niż w całej gminie (61%). Saldo migracji wynosiło -1,03 na 100 os. jest to wartość niższa niż dla gminy (-0,22). Przyrost naturalny był zerowy, jednak i tak jest to wartość wyższa niż średnia dla gminy, która wynosi -2,07.

W 2016 roku na 100 mieszkańców podobszaru rewitalizacji ponad 5 osób pozostawały bez zatrudnienia. Spośród wszystkich bezrobotnych z analizowanego obszaru, średnio 60% osób było długotrwale bez pracy, wartość ta jest wyższa niż w całej gminie (47%).

Średnio na podobszarze rewitalizacji w 2016 roku ze wsparcia socjalnego skorzystało 14 osób na 100 mieszkańców, więcej osób niż średnia dla gminy (8,7 os.). Świadczyć to może go głębokich problemach społecznych panujących w tym sołectwie.

Na terenie sołectwa znajduje się znaczna ilość budynków wybudowanych przed rokiem 1989, przy czym równocześnie nie powstają nowe mieszkania czy lokale mieszkalne. Dodatkowym problemem są ilości azbestu, który pozostał do unieszkodliwienia.

Podobszar rewitalizacji charakteryzuje niski stopień przedsiębiorczości. W 2016 roku w gminie średnio na 100 mieszkańców przypadało 28,61 podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON – na podobszarze rewitalizacji funkcjonowało 22,7 przedsiębiorstw na 100 osób, wynika to z mocno rozwiniętego rolnictwa na terenie tego sołectwa. Możliwość zwiększenia ilości przedsiębiorców na tym obszarze mieszkańcy upatrują w rozwoju agroturystyki oraz produkcji lokalnych wyrobów związanych z rolnictwem. Na obszarze tego sołectwa możliwe jest stworzenie bazy noclegowej dla turystów odwiedzających gminę przez co zwiększeniu mogła ulec by liczba zarejestrowanych przedsiębiorców.

Brak jest terenów zielonych oraz wypoczynkowych. W związku z tym niezbędne jest podjęcie działań rewitalizacyjnych w celu zwiększenia liczby obiektów, które mogłyby być wykorzystywane przez mieszkańców zarówno w celach naukowych jak i rekreacyjnych. Obecnie sołectwo Babiki charakteryzuje się typowo rolniczym krajobrazem w który wkrada się również krajobraz leśny. Dużym potencjałem tego sołectwa mogło by być wykorzystanie tych bardzo specyficznych i urokliwych krajobrazów jako atrakcja turystyczna i impuls do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości związanej z turystyką.

Jednym z kilku problemów na tym obszarze są również wyniki egzaminów 6-klasisty, wynikać to może z braku odpowiedniej infrastruktury technicznej oraz braku możliwości rozwijania swoich zainteresowań poza czasem spędzonym w szkole. Wobec tego niezwykle ważne są działania świetlicowe i społeczne podejmowane na tym obszarze. W sołectwie Babiki obecnie stan infrastruktury publicznej oraz jakość dostępu do usług publicznych pozwala na zrównoważony rozwój tej miejscowości. Jednak postępujący proces wyludniania i starzejące społeczeństwo są ogromnym zagrożeniem. Szansą na rozwiązanie problemu starzejącego się społeczeństwa jest stworzenie

dogodnych warunków do rozwoju lokalnych inicjatyw społecznych oraz zatrzymania młodych osób, które po osiągnięciu pełnoletności emigrują poza obszar gminy Szudziałowo.

Na obszarze sołectwa Babiki występuje mocno zauważalny problem dzikich wysypisk śmieci co spowodowane jest niską świadomością ekologiczną mieszkańców oraz niesprawnym systemem selektywnej zbiórki odpadów. Na problem występujący z dzikimi wysypiskami śmieci wpływa również słaba integracja społeczna. Na tym podobszarze brak organizacji pozarządowych które mogłyby realizować działania edukacyjne ekologiczną czy też pogłębiać integrację społeczną. Zauważalny jest brak zainteresowania ze strony mieszkańców problemami związanymi z życiem całej społeczności.

2. Podobszar rewitalizacji „Szudziałowo”

Strefa społeczna

Dokonując szczegółowej diagnozy w sferze społecznej na obszarze zdegradowanym, warto wskazać, iż Szudziałowo zamieszkałe jest przez 699 osób, co stanowi 22,63% ogółu mieszkańców gminy. Znajduje się w centralnej części gminy i zajmuje powierzchnię 8495304 m² (2,82% całkowitej powierzchni gminy). Średnia ilość osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym jest niższa w gminie (0,23 osób). Saldo migracji wynoszące -1,72 jest o wiele niższe niż dla całej gminy (-0,22). Jednak przyrost naturalny równy -0,29 przyjął wartość wyższą niż średnia dla gminy (-2,07). W 2016 roku mieszkańcy podobszaru rewitalizacji pozostawali bez zatrudnienia na wyższym poziomie jak mieszkańcy całej gminy. Na 100 mieszkańców przypadało 7,87 osób bezrobotnych. Spośród wszystkich bezrobotnych z analizowanego obszaru, ponad połowa osób (62%) było długotrwale bez pracy. Wartość ta jest znacznie wyższa niż w całej gminie (47%). Istotnym jest więc problem bezrobocia oraz długotrwałego w nim pozostawaniu, głównie z powodów braku kwalifikacji zawodowych, co pośrednio jest konsekwencją braku działań w kierunku szkoleń i kursów umożliwiających zdobycie nowych umiejętności i kwalifikacji zawodowych. W tym też celu niezbędne są inicjatywy do przystosowania budynków leżących na terenie gminy do zajęć edukacyjnych, co jest możliwe w obszarze byłego Zakładu Produkcji Galanterii Betonowej „Sudovia”, stanowiącego potencjał dla funkcjonowania ośrodka kształcenia kadr technicznych. W ramach tego przedsięwzięcia należałoby podjąć działania modernizacyjne w celu przebudowy hali produkcyjnej na warsztaty, zakup nowego, specjalistycznego sprzętu oraz zagospodarowanie terenu wokół obiektu, co byłoby możliwe jedynie dzięki wsparciu zewnętrznemu z uwagi na wysokie koszty modernizacji. W sołectwie Szudziałowo ze wsparcia socjalnego skorzystało 11,73 osób na 100 mieszkańców. Jest to wartość o wiele wyższa niż średnia dla gminy (8,68). Funkcjonują także 3 organizacje pozarządowe. Borykają się one jednak z dużym problemem jakim jest brak miejsca, w którym mogłyby prowadzić swoją działalność, co znacznie utrudnia ich egzystencję i dalszy rozwój. Brak odpowiednio wyposażonej infrastruktury rzutuje również na zahamowanie inicjatywy w zakresie zakładania nowych zrzeszeń pozarządowych.

Na obszarze sołectwa Szudziałowo zauważalny jest problem związany z ujemnym saldem migracji. Problem ten jest wynikiem z wielu aspektów które wzajemnie się na siebie nakładają. Szudziałowo jest to miejscowość znajdująca się w odległości jednej godziny drogi od dużego miasta co stanowi problem komunikacyjny dla mieszkańców ponad to system komunikacji nie jest rozbudowany na tyle by umożliwić szybki dojazd do ośrodków osadniczych umożliwiających zatrudnienie oraz rozwój osobisty ludzi pochodzących z tego obszaru. Opisany obszar rozwinięty jest najmocniej pod kątem wielkoobszarowych gospodarstw rolnych które są mocno zmechanizowane i nie dają zatrudnienia dużej ilości osób. Potencjałem tego obszaru jest dobrze rozwinięty dostęp do sieci internetu

szerokopasmowego co pozwala mieszkańców na zatrudnienie w nowych dziedzinach gospodarki a co za tym idzie pozostanie na obszarze rewitalizacji.

W Szudziałowie zauważalny jest problem przestępczości która generowana jest przez osoby młodociane. Nie znane są przyczyny dlaczego właśnie w tej miejscowości ten problem jest jednym z najmocniejszych na obszarze gminy. Możliwością zmniejszenia go jest powstanie nowych instytucji kulturalnych jak również rozwijanie wśród młodych osób zainteresowanie sportem.

Dużym potencjałem tego sołectwa jest dosyć młode jak na warunki gminy społeczeństwo, które należy zatrzymać na obszarze gminy poprzez stworzenie dogodnych warunków do życia. Na tym terenie działa kilka instytucji kulturalnych, które mogą być operatorem środków przeznaczonych na rozwój integracji społecznej. Dzięki grupie osób działających na rzecz rozwoju gminy możliwe jest stworzenie inkubatora przedsiębiorczości zachęcającego mieszkańców do tworzenia swoich inicjatyw, co zapobiegać może dalszej emigracji z obszaru sołectwa.

Strefa techniczna

Podobszar rewitalizacji charakteryzuje duża ilość wyrobów azbestowych zalegających na obszarze gminy. W sołectwie Szudziałowo wiele dachów budynków obecnie jeszcze pokryte są materiałem w którego skład wchodzi azbest. Zmiana stanu obecnego możliwa jest poprzez wykonanie istniejącego w gminie planu usuwania azbestu oraz edukacji ekologicznej mieszkańców.

Strefa gospodarcza

Podobszar rewitalizacji charakteryzuje średni stopień przedsiębiorczości. Podczas gdy w 2016 roku w gminie średnio na 100 mieszkańców przypadało 28,61 podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON – w sołectwie funkcjonowało 23,46 przedsiębiorstw. Obszar rewitalizacji Szudziałowo jest niezwykle atrakcyjny turystycznie lecz zupełnie nie wykorzystany przez jego mieszkańców. Na terenie Szudziałowa istnieje realna potrzeba rozwoju infrastruktury turystycznej oraz oferty usług związanych z obsługą ruchu turystycznego.

Strefa przestrzenno-funkcjonalna

W Szudziałowie obecnie istnieją tereny zielone przeznaczone pod rekreacji, lecz nie są one odpowiednio przygotowane do bezpiecznego korzystania z nich jak i z infrastruktury znajdującej się na tym terenie. Ze względu na to iż sołectwo Szudziałowo zamieszkuje największa ilość osób w gminie, potrzebne są miejsca służące integracji społecznej, edukacji oraz rozwijaniu zainteresowań mieszkańców. Potencjałem tej miejscowości są już istniejące obiekty które poddane odpowiedniej renowacji mogłyby służyć mieszkańcom.

Strefa Środowiskowa

Ze względu na ilość dzikich wysypisk śmieci znajdujących się w Szudziałowie istnieje realna potrzeba poprawy obecnego systemu selektywnej zbiórki śmieci. Na terenie Szudziałowa istnieje baza zakładu gospodarki komunalnej jednak nie umożliwia ona odpowiedniego garażowania oraz konserwacji taboru samochodowego. W posiadaniu gminy jest obecnie kilka działek na terenie których możliwe byłoby stworzenie nowej bazy zakładu gospodarki komunalnej. Ze względu na brak kompleksowego systemu kanalizacyjnego na terenie Szudziałowo istnieje również potrzeba

rozszerzenia działalności ZGK o usługi asenizacyjne świadczone w sposób nie zagrażający środowisku. Ilość dzikich wysypisk śmieci istniejących na obszarze tego sołectwa świadczy o słabej świadomości ekologicznej mieszkańców oraz o niesprawnym systemie selektywnej zbiórki śmieci.

3. Podobszar rewitalizacji „Wojnowce”

Strefa społeczna

Podobszar rewitalizacji zamieszkały jest przez 123 osoby, co stanowi 3,98% ogółu mieszkańców gminy. Znajduje się w północnej części gminy i zajmuje powierzchnię 8886253 m² (2,95% całkowitej powierzchni gminy).

Średnia ilość osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym (30,8 osób) jest znacznie niższa niż w gminie (61% osób). Saldo migracji wynosiło -1. W sołectwie przyrost naturalny wynosił -1,63.

W 2016 roku średnio więcej osób z podobszaru rewitalizacji było bezrobotnych niż na obszarze całej gminy. Na 100 mieszkańców przypadało 16,26 osób bezrobotnych, gdy średnio w gminie na 100 mieszkańców przypada 6,97 osób bezrobotnych. Spośród wszystkich bezrobotnych z analizowanego obszaru 40% osób bezrobotnych jest długotrwale. Dużym problemem w tym obszarze jest brak odpowiedniej infrastruktury na cele edukacyjne w tym możliwości prowadzenia kursów zawodowych czy szkoleń pozwalających zdobyć nowe umiejętności. Ponadto brakuje lokali w których społeczność mogłaby podejmować inicjatywy mogące poprawiać jakość i poziom życia na terenie całej miejscowości. Brak działań w tym zakresie może potęgować wykluczenie społeczne w stosunku do innych miejscowości czy gmin posiadających większe możliwości przestrzenno-funkcjonalne. Pomimo braku organizacji pozarządowych działających na tym obszarze mocną stroną tego sołectwa jest integracja społeczna, co dało się zauważyć na konsultacjach społecznych. Bardzo duże zaangażowanie mieszkańców oraz udział w procesie przygotowania lokalnego programu rewitalizacji uwydatnia, iż istnieje potrzeba wyposażenia mieszkańców tego sołectwa w miejsce gdzie mogli by się spotykać i dalej tak mocno się integrować. Na obszarze tego sołectwa istnieje obecnie budynek starej szkoły który kiedyś pełnił funkcje świetlicy wiejskiej, niestety obecnie znajduje się on w złym stanie technicznym.

W sołectwie Wojnowce ze wsparcia socjalnego skorzystało 17,07 osób na 100 mieszkańców. Jest to wartość o wiele wyższa niż średnia dla gminy (8,68).

Sfera gospodarcza

Podobszar rewitalizacji charakteryzuje niski stopień przedsiębiorczości, utrzymujący się poniżej poziomu średniej dla całej gminy. Głównym źródłem dochodu dla mieszkańców tego sołectwa jest rolnictwo. W czasie wykonywania analizy wskaźnikowej nie zaobserwowano możliwości zmiany stanu obecnego.

Sfera techniczna

Na podobszarze rewitalizacji znajduje się zagrażająca środowisku oraz mieszkańca duża ilość wyrobów azbestowych zalegająca na dachach zabudowań gospodarczych. Zmiana stanu

obecnego możliwa jest poprzez wykonanie istniejącego w gminie planu usuwania azbestu oraz edukacji ekologicznej mieszkańców.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Podobszar rewitalizacji Wojnowce charakteryzuje się bardzo słabą infrastrukturą społeczną, nie powstały tam żadne nowe lokalne mieszkalne a nawet nie ma budynku publicznego w którym mogłyby one być zlokalizowane. Potencjałem zmiany stanu obecnego jest działka oraz stary budynek szkoły który po przeprowadzeniu odpowiednich działań infrastrukturalnych mógłby być wyposażony z mieszkania z przeznaczeniem dla mieszkańców.

Na terenie sołectwa Wojnowce dużym problemem jest brak obiektów, które mogłyby zostać wykorzystane na cele wypoczynkowe, rekreacyjne czy nawet edukacyjne. Idąc dalej brakuje terenów zieleni i obiektów o przeznaczeniu sportowym, co znacznie utrudnia proces integracji społecznej i chęci rozwoju działań na rzecz społeczności lokalnej. W tym kierunku należałoby podjąć czynności wykorzystujące istniejący na tym obszarze bardzo duży potencjał społeczny i stworzenie miejsca wspólnych spotkań mieszkańców w każdym wieku. Warto zatem podjąć działania w celu budowy świetlicy wiejskiej oraz jej odpowiednie wyposażenie wykorzystywane do różnych celów. Oprócz tego niezwykle istotne będzie zagospodarowanie terenu wokół obiektu poprzez zrobienie chodników czy zaprojektowanie pasa zieleni.

3.3. Obszar rewitalizacji

Biorąc pod uwagę wnioski wynikające z przeprowadzonych konsultacji społecznych jako obszar rewitalizacji wybrano:

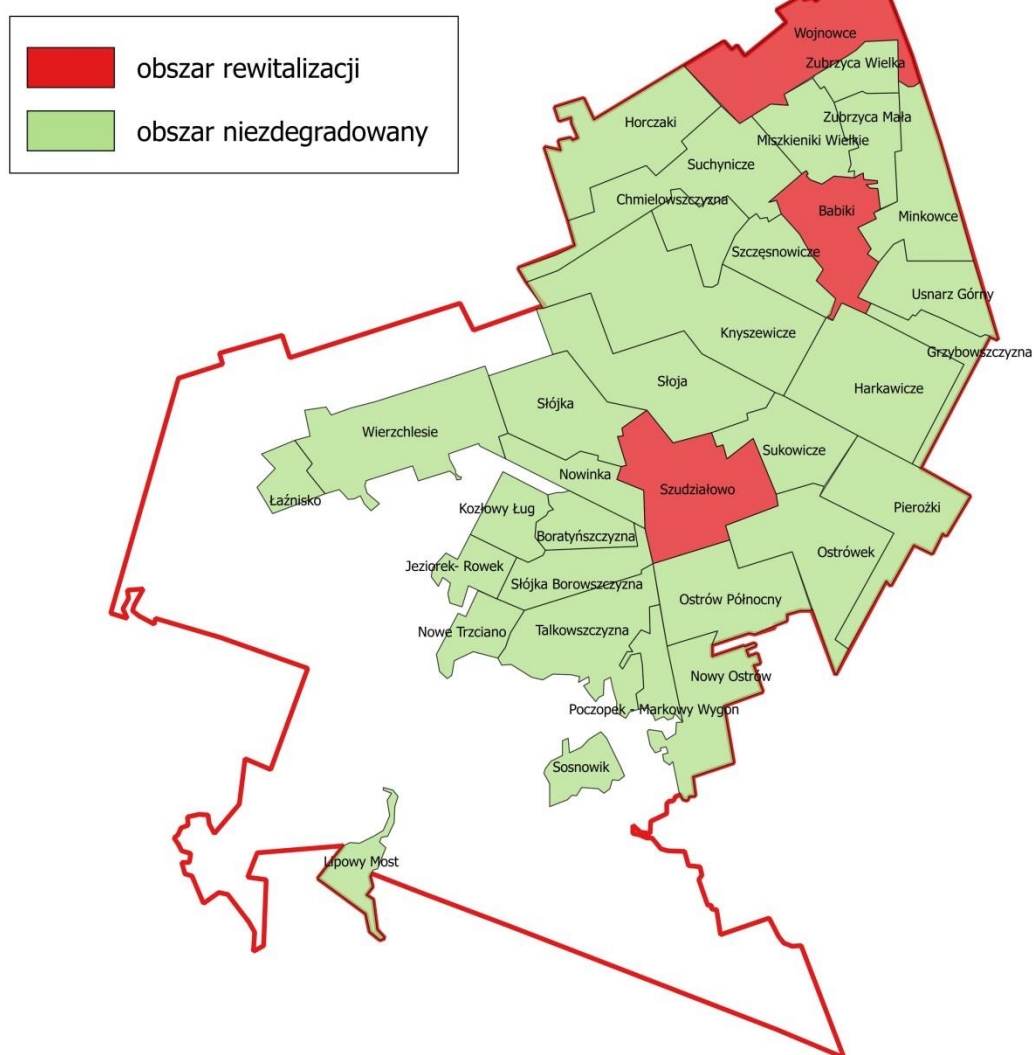
1. podobszar rewitalizacji „Babiki” – zamieszkały przez 97 osób (3,14% ogółu mieszkańców gminy), o powierzchni 5229206 m² (1,73% całkowitej powierzchni gminy),
2. podobszar rewitalizacji „Szudziałowo” – zamieszkały przez 699 osób (22,63% ogółu mieszkańców gminy), o powierzchni 8495304m² (2,82% całkowitej powierzchni gminy).
3. podobszar rewitalizacji „Wojnowce” – zamieszkały przez 123 osoby (3,98% ogółu mieszkańców gminy), o powierzchni 8886253m² (2,95% całkowitej powierzchni gminy).

Łącznie obszar rewitalizacji zamieszkały jest przez 796 osób (29,75% ogółu mieszkańców gminy) i zajmuje obszar 22610763m² (7,50% całkowitej powierzchni gminy). Tym samym obszary te spełniają kryteria wielkościowe dla obszarów rewitalizacji, jakie zostały określone w *Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020*.

Podobszary rewitalizacji obejmują tereny zamieszkałe znajdujące się w granicach sołectw im odpowiadających. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji przedstawiono na mapie zamieszczonej na rysunku nr 19 „Mapa poglądowa obszaru rewitalizacji Gminy Szudziałowo”

Obszar rewitalizacji:	
liczba mieszkańców	796
% liczby mieszkańców	29,75
powierzchnia	22610763 m ²
% powierzchni	7,50

Ryc. 19. Mapa poglądowa obszaru rewitalizacji.

3.4. Potrzeby oraz potencjały rewitalizacyjne na obszarze Gminy Szudziałowo

Cele strategiczne i operacyjne wraz z kierunkami działań, ujęte w *Programie* zostały zdefiniowane na podstawie przeprowadzonej analizy sytuacji i są odpowiedzią na zidentyfikowane problemy i potrzeby rewitalizacyjne. Po zakończonej analizie, uwzględniającej kwestie wypracowane w procesie konsultacji społecznych i procesów włączających interesariuszy, określono następujące potrzeby rewitalizacyjne:

- zwiększenie aktywności mieszkańców oraz integracji osób narażonych na wykluczenie społeczne,
- przywrócenie lub nadanie terenom funkcji rekreacyjnych (tereny zielone),
- rozwój zawodowy,
- wspieranie rozwoju mieszkańców w każdym wieku,
- zwiększenie ilości lokali mieszkalnych na terenie gminy,
- wspieranie potrzeby dostępu do kultury i integracji społecznej,
- zmniejszenie ilości wyrobów azbestowych,
- zmniejszenie ilości przestępstw osób młodocianych.

Dokonano także analizy mocnych i słych stron obszaru rewitalizacji oraz wskazano potencjały i zagrożenia dla działań rewitalizacyjnych podejmowanych na tym terenie.

Tab. 7. Analiza obszaru rewitalizacji.

ANALIZA OBSZARU REWITALIZACJI WYNIKAJĄCA Z DIAGNOZY POGŁĘBIONEJ	
POTENCJAŁY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Chęć mieszkańców do zaangażowania się w integrację obszaru; • Obszary, którym można nadać nowe lub przywrócić funkcje kulturowe, sportowe i/lub rekreacyjne; • Współpraca z powiatem i sąsiednimi gminami w zakresie rozwoju przedsiębiorczości; • Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości zwłaszcza w zakresie rozwoju agroturystyki; • Wzrost zaangażowania społeczności lokalnej w rozwój regionu; • Coraz większa dostępność funduszy zewnętrznych na działalność związaną z promowaniem kultury, turystyki i rekreacji; • Moda na prowadzenie aktywnego stylu życia i promowania sportu już od najmłodszych pokoleń; • Moda na zdobywanie umiejętności wytwarzania; 	<ul style="list-style-type: none"> • Emigracja młodzieży związana z brakiem miejsc pracy; • Poziom bezrobocie; • Brak chęci na rozwój zawodowy lub przekwalifikowanie; • Rosnąca dysproporcja pomiędzy regionami; • Konkurencyjność sąsiednich obszarów; • Wysokie koszty prowadzenia własnej działalności gospodarczej, zwłaszcza w zakresie turystyki i rekreacji; • Wysokie koszty utrzymywania obiektów wykorzystywanych na potrzeby promowania kultury; • Wysokie koszty utrzymywania placówek takich jak świetlice środowiskowe dla dzieci i młodzieży; • Wysokie koszty utrzymywania obiektów przeznaczonych na cele turystyki;

W *Programie* wyróżniono trzy cele strategiczne, kładące nacisk w szczególności na poprawę sytuacji kryzysowej w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej. Każdy z przyjętych celów został rozpisany na cele szczegółowe i kierunki działań, wskazujące rodzaje przedsięwzięć, które należy zrealizować w procesie rewitalizacji.

4. Cele strategiczne, kierunki działań rewitalizacyjnych oraz wizja stanu obszaru po rewitalizacji

4.1. Wizja obszaru rewitalizacji

Na podstawie zdiagnozowanych problemów występujących na obszarze rewitalizacji oraz postawionych celów, sformułowano wizję stanu obszaru jako planowany efekt oraz pożądany stan obszaru rewitalizacji:

WIZJA

Obszar rewitalizacji stanowi płaszczyznę zrównoważonego rozwoju Gminy Szudziałowo. Jest miejscem rozwoju mieszkańców, dbając o ich integrację oraz dostęp do kultury i rekreacji. Obszar rozwija się w oparciu o kapitał społeczny i przestrzenny, zapewniając dobrą jakość życia.

Wizja obszarów wyznaczonych do rewitalizacji, określająca ich stan za kilka najbliższych lat, powstała jako suma wyobrażeń uczestników procesu partycypacji na etapie przygotowywania niniejszego opracowania oraz przewidywanych inwestycji i przedsięwzięć społecznych, planowanych do realizacji w Gminie Szudziałowo.

Wyznaczony obszar po przeprowadzeniu procesów rewitalizacyjnych, w tym wdrożeniu planowanych przedsięwzięć, jest obszarem, który został uzdrowiony. Nastąpiło ożywienie w sferze społecznej, technicznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej, przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju oraz walorów przyrodniczych i rekreacyjno-turystycznych gminy.

4.2. Cele rewitalizacji

Określono cel główny rewitalizacji stanowiący punkt odniesienia dla pozostałych celów strategicznych:

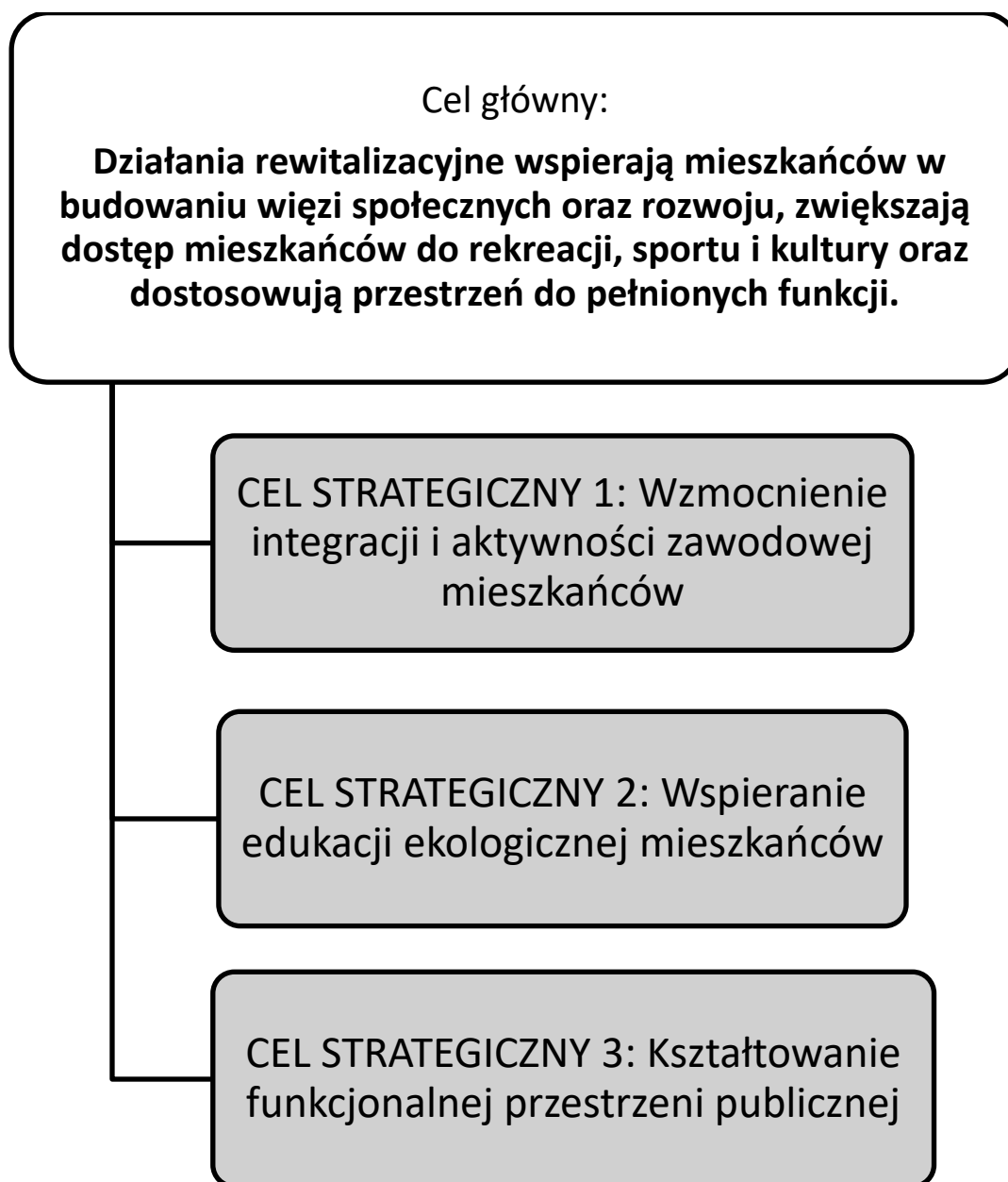
CEL GŁÓWNY

Działania rewitalizacyjne wspierają mieszkańców w budowaniu więzi społecznych oraz rozwoju, zwiększają dostęp mieszkańców do rekreacji, sportu i kultury oraz dostosowują przestrzeń do pełnionych funkcji.

Na podstawie opracowanego celu głównego procesu rewitalizacji wyznaczono trzy cele strategiczne, które odnoszą się do wszystkich sfer (społecznej, technicznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej), na które powinna oddziaływać rewitalizacja. Wszystkie powyższe cele wzajemnie się uzupełniają, a ich sfery działań wzajemnie się przenikają, dzięki czemu zapewniają one komplementarność i spójność *Programu*. Na Ryc. 24 przedstawiono schemat celów procesów rewitalizacji.

Wskaźnikami realizacji celów rewitalizacji są wskaźniki produktu i rezultatu opisane dla poszczególnych przedsięwzięć opisanych w *Programie*, zgodnie z zapisami na kartach poszczególnych przedsięwzięć oraz zapisami rozdziału 8 „System zarządzania i monitoringu”.

Ryc. 24. Schemat celu głównego i celów strategicznych przyjętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Szudziałowo na lata 2017-2022.

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono cele operacyjne wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań, które zostaną podjęte w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szudziałowo na lata 2017-2022.

CEL STRATEGICZNY 1: Wzmocnienie integracji i aktywności zawodowej mieszkańców

Cel operacyjny nr 1.1: Pobudzenie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców:

Kierunki działania:

- organizacja szkoleń i warsztatów;
- wspieranie doskonalenia zawodowego;
- zapewnienie miejsc spędzania wolnego czasu;
- działania edukacyjne;
- wspieranie inicjatyw społecznych;
- promowanie aktywności fizycznej;
- przystosowanie obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych.

Cel operacyjny nr 1.2: Wzrost integracji społecznej:

Kierunki działania:

- poprawa dostępności obiektów kulturalno-turystycznych;
- wykorzystanie niezagospodarowanych przestrzeni pod organizację wydarzeń kulturalnych;
- organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży;
- organizacja czasu wolnego mieszkańców poprzez sport;
- organizacja wydarzeń integrujących mieszkańców.

CEL STRATEGICZNY 2: Wspieranie edukacji ekologicznej mieszkańców

Cel operacyjny 2.1: Zachowanie i popularyzacja zachowań ekologicznych:

Kierunki działania:

- organizacja szkoleń dla dzieci związanych propagowaniem ekologii;
- wzbogacenie oferty obiektów szkolnych;
- prezentacja lokalnego bogactwa przyrodniczego;

Cel operacyjny 2.2: Aktywizacja mieszkańców gminy:

- dostosowanie terenów do pełnionych funkcji rekreacyjnych;
- propagowanie zdrowego stylu życia;
- wspieranie spędzania czasu na świeżym powietrzu;
- zachęcanie do aktywności sportowych i aktywnego wypoczynku.

CEL STRATEGICZNY 3: Kształtowanie funkcjonalnej przestrzeni publicznej

Cel operacyjny 3.1: Rozwój struktury gminy:

Kierunki działania:

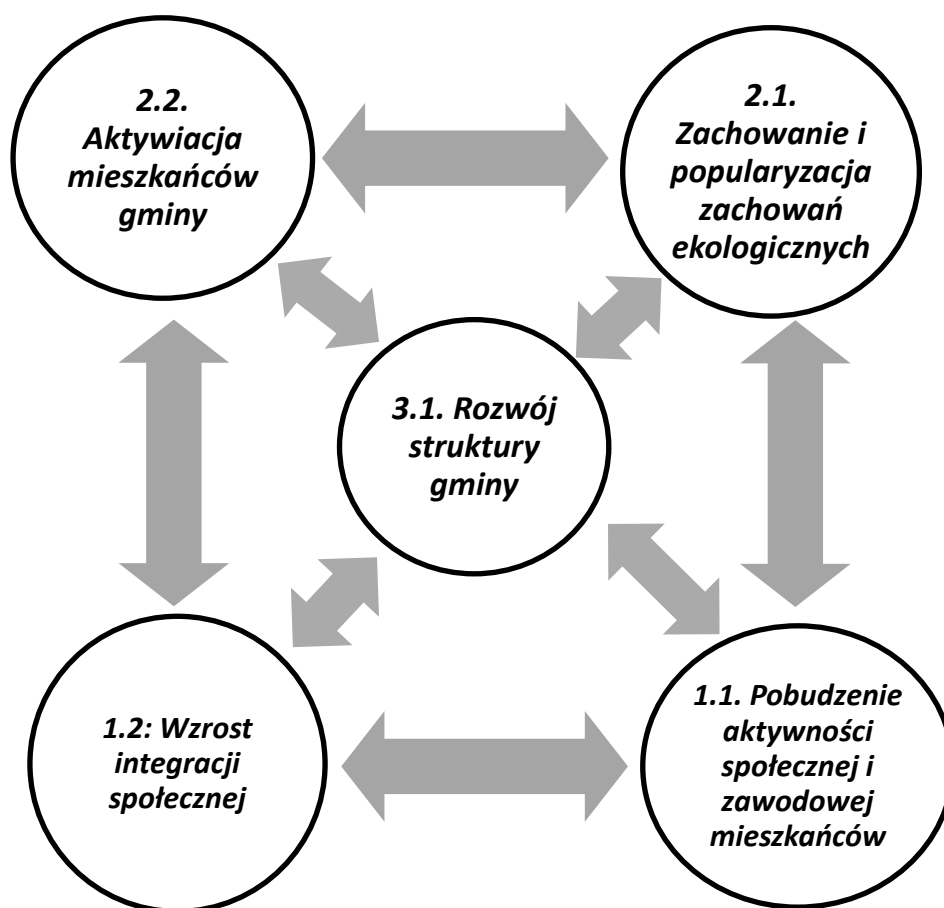
- dostosowanie budynków użyteczności publicznej do pełnionych funkcji;
- dostosowanie terenów publicznych do pełnionych funkcji;
- nadanie terenom nowych funkcji użytkowych;
- modernizacja infrastruktury;
- poprawa stanu środowiska poprzez termomodernizację budynków.

4.3. Powiązanie celów rewitalizacji

W ramach wyznaczonych celów szczegółowych istnieją ściśle powiązania, przyczyniające się do realizacji celu głównego.

Oddziaływania te polegają na wzajemnym uzupełnianiu się działań w ramach wskazanych celów operacyjnych (ryc. 25). Wzajemne zintegrowanie ze sobą działań pozwoli na bardziej efektywne rozwiązanie zdiagnozowanych problemów występujących na obszarze rewitalizacji i tym samym przyczyni się do osiągnięcia stanu obszaru sformułowanego w wizji.

Ryc. 25. Powiązania celi operacyjnych.

Źródło: opracowanie własne

5. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Poniżej w tabeli nr 8 zaprezentowano wszystkie przedsięwzięcia, które zaplanowano do realizacji w ramach *Programu*. Realizacja przedsięwzięć podstawowych jest kluczowa do powodzenia procesu rewitalizacji. W ramach *Programu* przewiduje się realizację 6 podstawowych przedsięwzięć.

Przedsięwzięcia zostały ujęte w *Programie* po tym, jak podmioty, których one dotyczą wyraziły na to pisemną zgodę.

Tab. 8. Lista planowanych przedsięwzięć podstawowych.

Nr przedsięwzięcia	Nazwa przedsięwzięcia
1	Stworzenie punktu poradnictwa społecznego oraz rozwoju osobistego w Szudziałowie
2	Program Edukacji Ekologicznej mieszkańców gminy w zakresie gospodarki odpadami oraz usuwania azbestu
3	Budowa i doposażenie świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem jej terenu w Wojnowcach
4	Aktywna integracja mieszkańców Gminy Szudziałowo
5	Dostosowanie budynków i terenu byłego Zakładu Produkcji Galanterii Betonowej "Sudovia" na zaplecze administracyjno-techniczne dla Zakładu Gospodarki Komunalnej w Szudziałowie stanowiącego ośrodek kształcenia kadr technicznych dla mieszkańców gminy Szudziałowo
6	„POWRÓT NA RYNEK PRACY” - Kompleksowy program aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji

5.1. Przedsięwzięcia podstawowe

Przedsięwzięcie nr 1				
1	Podmiot realizujący	Gmina Szudziałowo		
2	Tytuł projektu	Stworzenie punktu poradnictwa społecznego oraz rozwoju osobistego w Szudziałowie		
3	Zakres planowanych działań	<p>Przedsięwzięcie zakłada utworzenie punktu poradnictwa społecznego oraz rozwoju osobistego a co za tym idzie dostosowanie obecnie istniejących sal budynku Gminnego Ośrodka Animacji Kultury i Rekreacji w Szudziałowie na powyższe cele.</p> <p>W ramach przedsięwzięcia planowane są następujące prace remontowe i/lub modernizacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymiana pokrycia dachowego • prace remontowe wewnątrz budynku (przestawianie ścian, wymiana stolarki, wyrównywanie ścian, układanie podłóg, wymiana armatury wod-kan, itp) • prace porządkowe wokół terenu budynku <p>W efekcie realizacji przedsięwzięcia powstanie oczekiwany społecznie punkt poradnictwa obejmujący:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poradnictwo psychologiczne, w tym rodzinne • poradnictwo pedagogiczne • doradztwo zawodowe. • udzielanie pomocy psychologicznej w dowolnych kryzysach życiowych • szeroko rozumiane wspomaganie rozwoju osobistego • układanie planów treningowych na mieszkańców gminy 		
4	Lokalizacja projektu	sołectwo Szudziałowo		
	Czy podmiot dysponuje terenem/ nieruchomością gdzie będzie realizowany projekt?	TAK	X	NIE
5	Przewidywany termin realizacji:	Rozpoczęcie: 2018		
		Zakończenie: 2022		
6	Partner	brak		

7	Opis stanu obecnego	Istniejący budynek jest w złym stanie technicznym, zagrzybiony i zawilgocony. Przecieka dach. Jednakże po pracach remontowych planuje się go dostosować do potrzeb mieszkańców gminy					
8	Prognozowane rezultaty	Liczba osób korzystających z punktu – 500 os/rok					
	Prognozowane produkty	Liczba wyposażonych pomieszczeń – 5 Liczba zmodernizowanych obiektów – 1 Liczba powstałych organizacji pozarządowych - 1					
9	Szacunkowe koszty zadania w rozbiciu na lata (w tys. zł):	2017	2018	2019	2020	2021	2022
			50	50	100	100	
10	Proponowane źródła finansowania	Środki własne w tys. zł:			50		
		Dotacja UE w tys. zł:			250		
		Inne (np., kredyt) w tys. zł:					
11	Powiązanie z celami:	Cel 1	Cel 2		Cel 3		
	• bezpośrednie	X	X				
	• pośrednie				X		
12	Przywrócenie lub nadanie funkcji	Nastąpi nadanie funkcji społecznej (integracja społeczna aktywizacja, działalność oświatowa) i przestrzennej (prawidłowe zagospodarowanie terenu, modernizacja).					

Przedsięwzięcie nr 2				
1	Podmiot realizujący	Gminny Ośrodek Animacji Kultury i Rekreacji		
2	Tytuł projektu	Program Edukacji Ekologicznej mieszkańców gminy w zakresie gospodarki odpadami oraz usuwania azbestu		
3	Zakres planowanych działań	<p>Przedsięwzięcie zakłada przeprowadzenie zajęć związanych z edukacją ekologiczną mieszkańców oraz z zagadnieniami związanymi z procesem usuwania azbestu.</p> <p>W ramach przedsięwzięcia planowane są następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zawiązanie grupy uczestników (20+/10 osób) promujących ekologiczną podejście do prowadzenia gospodarstw rolnych • zorganizowanie cyklicznych zajęć edukacyjnych z rolnikami • zorganizowanie spotkań związanych z programem usuwania azbestu <p>Dodatkowo planuje się doposażenie świetlicy w sprzęt (projektory, komputery stacjonarne, plansze edukacyjne).</p>		
4	Lokalizacja projektu	Świetlice na obszarze rewitalizacji		
	Czy podmiot dysponuje terenem/ nieruchomością gdzie będzie realizowany projekt?	TAK	X	NIE
5	Przewidywany termin realizacji:	Rozpoczęcie: 2018		
		Zakończenie: 2019		
6	Partner	brak		
7	Opis stanu obecnego	Edukacja ekologiczna mieszkańców jest na bardzo niskim poziomie, brak jakichkolwiek działań związanych z promowaniem prowadzenia gospodarstw ekologicznych		
8	Prognozowane rezultaty	Liczba osób korzystających z zajęć – 30 os/rok		

	Prognozowane produkty	Liczba doposażonych pomieszczeń –3 Liczba powstałych organizacji pozarządowych - 1					
9	Szacunkowe koszty zadania w rozbiu na lata (w tys. zł):	2017	2018	2019	2020	2021	2022
			50				
10	Proponowane źródła finansowania	Środki własne w tys. zł:			7		
		Dotacja UE w tys. zł:			43		
		Inne (np., kredyt) w tys. zł:					
11	Powiązanie z celami:	Cel 1	Cel 2		Cel 3		
	• bezpośrednie		X				
	• pośrednie	X			X		
12	Przywrócenie lub nadanie funkcji	Nastąpi nadanie funkcji społecznej (integracja społeczna edukacja ekologiczna, zmniejszenie zanieczyszczenia) i przestrzennej (prawidłowe zagospodarowanie terenu, oraz rozwój atrakcyjności terenu).					

Przedsięwzięcie nr 3		
1	Podmiot realizujący	Gmina Szudziałowo
2	Tytuł projektu	Budowa i doposażenie świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem jej terenu w Wojnowcach
3	Zakres planowanych działań	<p>Przedsięwzięcie zakłada następujące prace budowlane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa świetlicy wiejskiej, • zakup wyposażenia świetlicy (stoły, krzesła, itp.), • zagospodarowanie placu wokół świetlicy (utwardzenie placu, nasadzenie roślinności, ogrodzenie, itp.), • wyasfaltowanie drogi prowadzącej do świetlicy, • ułożenie chodnika. <p>Świetlica w tej miejscowości ma pełnić funkcje związaną z organizacją działań umożliwiających zmniejszenie bezrobocia oraz propagowanie powstawania małych prywatnych przedsiębiorstw. Na terenie świetlicy organizowane będą również zajęcia pozalekcyjne dla dzieci</p>

		pozwalające poprawić ich wyniki w nauce. Nowo wybudowany budynek miał by się stać również miejscem gdzie możliwe było by prowadzenie działalności związanej z edukacją ekologiczną.					
4	Lokalizacja projektu	Wojnowce, 16-113 Szudziałowo Świetlica wiejska działka nr 198					
	Czy podmiot dysponuje terenem/ nieruchomością gdzie będzie realizowany projekt?	TAK	X	NIE			
5	Przewidywany termin realizacji:	Rozpoczęcie: 2018					
		Zakończenie: 2020					
6	Partner	brak					
7	Opis stanu obecnego	Na obszarze istnieje stary budynek poszkolny, który jest zdewastowany. W jego okolicy na placu gmina wykonała plac zabaw dzieciom. Taki stan zagospodarowania nie odpowiada zapotrzebowaniu mieszkańców, którzy sami wybudowali wiatę, gdzie się spotykają.					
8	Prognozowane rezultaty	Liczba osób korzystających z zajęć – 400 os/rok					
	Prognozowane produkty	Liczba wybudowanych budynków - 1 Liczba doposażonych pomieszczeń – 2 Liczba powstałych organizacji pozarządowych - 1					
9	Szacunkowe koszty zadania w rozbiu na lata (w tys. zł):	2017	2018	2019	2020	2021	2022
			200	500	100		
10	Proponowane źródła finansowania	Środki własne w tys. zł:			280		
		Dotacja UE w tys. zł:			520		
		Inne (np., kredyt) w tys. zł:					
11	Powiązanie z celami:	Cel 1	Cel 2		Cel 3		
	• bezpośrednie				X		
	• pośrednie	X	X				
12	Przywrócenie lub nadanie funkcji	Nastąpi nadanie funkcji społecznej (integracja społeczna aktywizacja, rekreacja) i przestrzennej (prawidłowe zagospodarowanie terenu i jego modernizacja).					

Przedsięwzięcie nr 4				
1	Podmiot realizujący	Gmina Szudziałowo		
2	Tytuł projektu	Aktywna integracja mieszkańców Gminy Szudziałowo		
3	Zakres planowanych działań	<p>Przedsięwzięcie zakłada organizację projektów z zakresu wsparcia działań, mających na celu integrację i aktywizację społeczną osób, zamieszkałych na obszarze rewitalizacji.</p> <p>Planuje się działania o charakterze środowiskowym: programy aktywności lokalnej, organizowanie i inspirowanie do udziału mieszkańców w spotkaniach, w szczególności o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym oraz inne działania o charakterze integracyjnym.</p> <p>Przykłady podejmowanych działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promowanie twórczości artystycznej i kulturalnej zespołów śpiewaczych z terenu gminy Szudziałowo „Szudziałowianki” i „Koraliki” podczas festynów na terenie gminy; • Stworzenie warunków do promocji zespołów poprzez zakup strojów sprzętu nagłaśniającego i sceny modułowej; • zajęcia dla dzieci i młodzieży; • warsztaty kulinarne dla różnych grup wiekowych: na potrawy z ziemniaków, pierogi, na chleb na zakwasie i odpustowe słodczyce, konkursy kulinarne na najlepszą potrawę, gotowanie z mistrzem kulinarnym; • wspieranie oddolnej inicjatywy społeczności lokalnej i promowanie zasad zdrowego żywienia. 		
4	Lokalizacja projektu	Świetlice i centra aktywności społeczna na obszarze rewitalizacji		
	Czy podmiot dysponuje terenem/ nieruchomością gdzie będzie realizowany projekt?	TAK	X	NIE
5	Przewidywany termin realizacji:	Rozpoczęcie: 2018		
		Zakończenie: 2022		
6	Partner	brak		

7	Opis stanu obecnego	<p>Brak zadanej sceny w miejscowościach, w których organizuje się festyny i odpowiedniego sprzętu nagłaśniającego. Zespoły śpiewacze nie mają dogodnych warunków do zaprezentowania swoich walorów.</p> <p>Na terenie gminy gospodynie domowe specjalizują się w przygotowywaniu potraw z produktów pochodzących z własnych gospodarstw. Warto, by swoje umiejętności przekazali innym, by podtrzymywali tradycje kulinarne.</p> <p>We współczesnym świecie panuje zanik zwyczaju wspólnego przygotowywania i spożywania posiłków. Dominuje trend na jedzenie fastfoodów. Projekt przewiduje przeciwdziałanie takiemu stylowi życia i odżywiania..</p>					
8	Prognozowane rezultaty	<p>Liczba osób korzystających z zajęć – 800 os/rok Liczba przeprowadzonych warsztatów – 5/rok Ilość przeprowadzonych szkoleń związanych z propagowaniem zachowań ekologicznych – 3/2022</p>					
	Prognozowane produkty	Liczba zakupionych sprzętów – 5					
9	Szacunkowe koszty zadania w rozbiciu na lata (w tys. zł):	2017	2018	2019	2020	2021	2022
			50	50	50	50	50
10	Proponowane źródła finansowania	Środki własne w tys. zł:			250		
		Dotacja UE w tys. zł:			250		
		Inne (np., kredyt) w tys. zł:					
11	Powiązanie z celami:	Cel 1	Cel 2		Cel 3		
	• bezpośrednie	X	X				
	• pośrednie						
12	Przywrócenie lub nadanie funkcji	Nastąpi nadanie funkcji społecznej (integracja społeczna aktywizacja, rekreacja).					

Przedsięwzięcie nr 5				
1	Podmiot realizujący	Zakład Gospodarki Komunalnej w Szudziałowie		
2	Tytuł projektu	Dostosowanie budynków i terenu byłego Zakładu Produkcji Galanterii Betonowej "Sudovia" na zaplecze administracyjno-techniczne dla Zakładu Gospodarki Komunalnej w Szudziałowie stanowiącego ośrodek kształcenia kadr technicznych dla mieszkańców gminy Szudziałowo		
3	Zakres planowanych działań	<p>Przedsięwzięcie zakłada dostosowanie budynków i terenu pod działalność ośrodka kształcenia kadr technicznych. Projekt zakłada wyremontowanie niszczących budynków wraz z infrastrukturą towarzyszącą, doposażenie ich oraz utworzenie bazy dydaktyczno-szkoleniowej na potrzeby osób bezrobotnych i chętnych mieszkańców gminy do podnoszenia kwalifikacji</p> <p>W ramach przedsięwzięcia planuje się przeprowadzenie następujących prac modernizacyjnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przebudowa Hali produkcyjnej na warsztaty i garaże (Budowa ścian działowych, wymiana, okien, drzwi, itp.) • zakup wyposażenia (stoły, krzesła, meble biurowe, komputery, oprogramowanie, instalacji sanitarnej, elektrycznej, ciepłowniczej itp.) • zagospodarowanie terenu (utwardzenie placu, nasadzenie roślinności, ogrodzenie, itp.). • budowa infrastruktury technicznej służącej ZGK <p>Projekt będzie obejmował również przygotowanie odpowiedniej infrastruktury: pozwalającej na usunięcie z obszaru rewitalizacji zalegającego azbestu oraz usunięcie dzikich wysypisk. Przyczynić ma się do poprawy obecnej sytuacji w sferze środowiskowej na obszarze gminy oraz umożliwić mieszkańcom w łatwy sposób utylizację wyrobów azbestowych.</p>		
4	Lokalizacja projektu	Ul. Kościelna , 16-113 Szudziałowo		
	Czy podmiot dysponuje terenem/ nieruchomością gdzie będzie realizowany projekt?	TAK	NIE	X Gmina Szudziałow o
5	Przewidywany termin realizacji:	Rozpoczęcie: 2019		

		Zakończenie: 2022					
6	Partner	brak					
7	Opis stanu obecnego	Istnieje niezagospodarowany teren, hala produkcyjna, oraz budynek socjalny na terenie gminy, które wymagają nakładów, by mogły służyć mieszkańcom Dostosowane obiekty będą służyły również jako zaplecze szkoleniowo dydaktyczne służące podnoszeniu posiadanych kwalifikacji zawodowych oraz dostosowywaniem posiadanych kwalifikacji mieszkańców gminy do wymogów obecnego rynku pracy					
8	Prognozowane rezultaty	Liczba osób korzystających z budynków –300 os/2022 Liczba przeprowadzonych kursów – 15/2022					
	Prognozowane produkty	Liczba zmodernizowanych budynków – 2 Liczba doposażonych budynków – 2 Liczba zagospodarowanych działek – 1 Liczba usuniętych dzikich wysypisk – 8 Liczba usuniętych wyrobów azbestowych- 300 ton					
9	Szacunkowe koszty zadania w rozbiciu na lata (w tys. zł):	2017	2018	2019	2020	2021	2022
				150	150		
10	Proponowane źródła finansowania	Środki własne w tys. zł:			195		
		Dotacja UE w tys. zł:			105		
		Inne (np., kredyt) w tys. zł:					
11	Powiązanie z celami:	Cel 1	Cel 2		Cel 3		
	• bezpośrednie				X		
	• pośrednie	X	X				
12	Przywrócenie lub nadanie funkcji	Nastąpi nadanie funkcji społecznej (integracja społeczna aktywizacja) i funkcjonalnej.					

Przedsięwzięcie nr 6				
1	Podmiot realizujący	Zakład Gospodarki Komunalnej w Szudziałowie		
2	Tytuł projektu	„ POWRÓT NA RYNEK PRACY ” - Kompleksowy program aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji		
3	Zakres planowanych działań	<p>W ramach przedsięwzięcia planuje się przeprowadzenie szkoleń w dwóch lokalizacjach. Dotyczyć będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • szkolenia prowadzące do podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych,, • poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy, • szkolenia zawodowe umożliwiające podjęcie pracy jako kierowca lub technik w ZGK w Szudziałowie • szkolenia związane z upowszechnienie wiedzy dotyczącej prowadzenia własnej działalności • szkolenie w zakresie podjęcia działalności pozarolniczej na terenach wiejskich • szkolenia w zakresie prowadzenie własnego gospodarstwa agroturystycznego 		
4	Lokalizacja projektu	Ul. Kościelna 16-113 Szudziałowo oraz Szkoła Podstawowa im. A. Mickiewicza Babiki 22a		
	Czy podmiot dysponuje terenem/ nieruchomością gdzie będzie realizowany projekt?	TAK		☒ NIE X Gmina Szudziałowo
5	Przewidywany termin realizacji:	Rozpoczęcie: 2019		
		Zakończenie: 2022		
6	Partner	brak		
7	Opis stanu obecnego	Na terenie Gminy w ostatnich latach nie powstały żadne zakłady dających pracę. Wpływ na spadek bezrobocia ma również fakt, iż wielu młodych ludzi wyjechało do pracy za granicą, a osoby zamieszkujące obszary zdegradowane zajmują się prowadzeniem gospodarstw rolnych.		

8	Prognozowane rezultaty	Liczba osób korzystających z kursów –0 os Liczba przeprowadzonych kursów – 15 Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych–2					
	Prognozowane produkty						
9	Szacunkowe koszty zadania w rozbiściu na lata (w tys. zł):	2017	2018	2019	2020	2021	2022
				10	10	5	5
10	Proponowane źródła finansowania	Środki własne w tys. zł:			5		
		Dotacja UE w tys. zł:			25		
		Inne (np., kredyt) w tys. zł:					
11	Powiązanie z celami:	Cel 1	Cel 2		Cel 3		
	• bezpośrednie	X					
	• pośrednie		X				
12	Przywrócenie lub nadanie funkcji	Nastąpi nadanie funkcji społecznej (integracja społeczna aktywizacja).					

5.2. Przedsięwzięcia uzupełniające

1. Poprawa warunków mieszkaniowych na obszarze rewitalizacji

Na całym obszarze rewitalizacji większość budynków wybudowanych została w latach 40-tych XX wieku. Są to budynki drewniane lub nieocieplone, przepuszczające ciepło i generujące duże straty ciepła. Zadaniem projektu będzie poprawa warunków mieszkaniowych, poprzez termomodernizację budynku, modernizację systemów grzewczych wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła oraz wymianą pokrycia dachowego.

Termin realizacji: 2019-2020

Szacunkowy koszt: 500 000,00 zł

5.3. Ramy finansowe

Istotnym źródłem finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w *Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Szudziałowo na lata 2017-2022* są środki finansowe, pochodzące przede wszystkim z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 oraz środki własne Gminy Szudziałowo. Inne możliwe źródła finansowania to: środki z innych programów operujących środkami pochodzącymi z UE, budżetu państwa, a także środki prywatne czy inne fundusze. Szacunkowe ramy finansowe *Programu* zostały zaprogramowane na cały okres realizacji Programu tj. na lata 2017-2022.

Poniżej zamieszczono wykaz (tab. 9) przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z całkowitą kwotą realizacji przedsięwzięcia oraz możliwością finansowania z różnych źródeł. W tabeli 10 przedstawione indykatywne ramy finansowe dla całego *Programu rewitalizacji*.

Tab. 9. Indyktywne ramy finansowe przedsięwzięć.

Numer przedsięwzięcia	Szacowany koszt przedsięwzięcia	Źródła finansowania
1	300 000 zł	<ul style="list-style-type: none">• środki własne gminy – 50 000 zł• EFRR - Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 - 200 000 zł• PROW – 50 000 zł
2	50 000 zł	<ul style="list-style-type: none">• środki własne podmiotu realizującego - 7 000 zł• EFS - Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 – 43 000 zł
3	800 000 zł	<ul style="list-style-type: none">• środki własne gminy – 280 000 zł• EFRR - Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 – 520 000 zł

4	500 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne gminy – 250 000 zł • EFS - Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 – 250 000 zł
5	300 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne podmiotu realizującego – 195 000 zł • EFRR - Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 – 105 000 zł
6	30 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne gminy – 5 000 zł • EFS - Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 – 25 000 zł

Źródło: opracowanie własne

5.4. Harmonogram realizacji

Harmonogram realizacji przedsięwzięć, przeprowadzanych w ramach *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szudziałowo na lata 2017-2022* przedstawia tabela 11.

Został on przygotowany na podstawie zgłoszonych przez wnioskodawców oczekiwanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tab. 11. Harmonogram realizacji przedsięwzięć ujętych w ramach Programu.

Numer przedsięwzięcia	Termin realizacji					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1		X	X	X	X	X
2		X				
3		X	X	X		
4		X	X	X	X	X
5			X	X	X	X
6			X	X	X	X

Źródło: opracowanie własne

6. Mechanizmy zapewnienia komplementarności

Zapewnienie komplementarności pomiędzy poszczególnymi projektami oraz w zapisach samego Programu skutkować będzie efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację oraz zapewni realizację celów procesu rewitalizacji. Zgodnie z *Wytycznymi* opracowanymi przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, *Program* jest komplementarny w pięciu płaszczyznach: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej i źródeł finansowania.

Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna opiera się przede wszystkim na realizacji przedsięwzięć, które skupione są w obrębie obszaru rewitalizacji wyznaczonego w oparciu o analizę wskaźnikową oraz konsultacje społeczne. Uwzględnienie danych statystycznych oraz opinii społeczeństwa świadczy o celowości przestrzennej zaplanowanych w ramach rewitalizacji przedsięwzięć. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne objęte *Programem* są ściśle powiązane z podobszarami rewitalizacji i stanowią odpowiedź na główne problemy, które dotyczą tych obszarów. Projekty skupione są w istotnych dla danego podobszaru rewitalizacji terenach.

Wszystkie planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne zlokalizowane są w obrębie obszaru rewitalizacji.

Komplementarność problemowa

W *Programie* zapewniono komplementarność problemową zarówno na poziomie poszukiwania rozwiązań (przedsięwzięć) prowadzących do ograniczenia problemów i zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz na poziomie określania harmonogramów realizacji rozwiązań. Przedsięwzięcia wskazane w *Programie* wynikają ze zdiagnozowanych problemów, są ze sobą powiązane oraz dopełniają się. Zadania równocześnie przeciwdziałają problemom w różnych sferach. Zadania związane z renowacją, modernizacją lub przebudową obiektów mają za zadanie nadać lub poprawić pełnione funkcje kulturalne, edukacyjne oraz integrujące i aktywizujące mieszkańców. Dodatkowo przedsięwzięcia mają pozytywny wpływ na poprawę ładu przestrzennego obszarów zdegradowanych.

Realizacja przedsięwzięć przyniesie pozytywne skutki dla przestrzeni całego obszaru rewitalizacji, jak i całej gminy Szudziałowo. Przedsięwzięcia są wzajemnie powiązane ze względu na realizację w pierwszej kolejności działań o wymiarze infrastrukturalnym (modernizacja czy doposażenie budynków) które stworzą niezbędną (z perspektywy celów rewitalizacji) przestrzeń dla rozwoju przedsięwzięć społecznych. Część przedsięwzięć dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej i kulturalnej. Z infrastruktury tej korzystać będą mogli mieszkańcy wszystkich podobszarów rewitalizacji. Realizacja przedsięwzięć związanych z rekreacją wpłynie na wzbogacenie oferty wypoczynkowej i spędzania wolnego czasu dla wszystkich grup społecznych. Przedsięwzięcia wspólnie przyczynią się do powstania nowych miejsc pracy, budowania przestrzeni dla obecnych i nowych organizacji pozarządowych (np. stowarzyszenia), aktywizacji społeczeństwa oraz angażowanie się społeczności w życie miejscowości. Jednocześnie stanowiąc będą płaszczyznę, na której może rozwijać się działalność kulturowa. Przedsięwzięcia wspólnie wpływają na zwiększenie integracji mieszkańców oraz pomagają zachować tradycje regionu.

Realizacja powyższych projektów przyniesie pozytywne skutki, które będą widoczne na całym obszarze gminy Szudziałowo, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla obiektów użyteczności publicznej, z których korzystać będą wszyscy mieszkańcy gminy oraz osoby przyjezdne.

Tabela.12 Wpływ przedsięwzięć rewitalizacyjnych na aspekty życia mieszkańców podobszarów rewitalizacji.

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Aspekt społeczny	Aspekt gospodarczy	Aspekt przestrzennofunkcjonalny i techniczny	Aspekt środowiskowy
1	Stworzenie punktu poradnictwa społecznego oraz rozwoju osobistego w Szudziałowie	TAK	TAK		
2	Program Edukacji Ekologicznej mieszkańców gminy w zakresie gospodarki odpadami oraz usuwania azbestu			TAK	TAK
3	Budowa i doposażenie świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem jej terenu w Wojnowcach	TAK		TAK	
4	Aktywna integracja mieszkańców Gminy Szudziałowo	TAK	TAK		
5	Dostosowanie budynków i terenu byłego Zakładu Produkcji Galanterii Betonowej "Sudovia" na zaplecze administracyjno-techniczne dla Zakładu Gospodarki Komunalnej w Szudziałowie stanowiącego ośrodek kształcenia kadr technicznych dla mieszkańców gminy Szudziałowo		TAK	TAK	TAK
6	„POWRÓT NA RYNEK PRACY” - Kompleksowy program aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji	TAK	TAK		

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna przejawia się w systemie zarządzania, który został zaprojektowany na potrzeby wdrażania, monitoringu i ewaluacji *Programu*. Zapewniona zostanie współpraca i współdziałanie różnych podmiotów, działających na rzecz realizacji *Programu* i poprawy stwierdzonej sytuacji kryzysowej obszaru zdegradowanego. Za realizację *Programu* Rewitalizacji odpowiada Wójt Gminy Szudziałowo, przy pomocy Urzędu Gminy Szudziałowo oraz beneficjentów. Określenie odpowiednich instrumentów zarządzania i wdrażania opisane zostało w kolejnych rozdziałach. Rolę bezpośrednio monitorującą realizację *Programu* pełnią wyznaczeni pracownicy Urzędu Gminy Szudziałowo. Zapewni to skuteczne zarządzanie *Programem* oraz pozwoli

na kontynuację i uzupełnienie działań podejmowanych w ramach realizacji polityk publicznych w programach rozwoju gminy. Urząd Gminy realizuje również zadania z zakresu upowszechniania wiedzy na temat *Programu*, jego realizacji oraz prowadzenia konsultacji społecznych. Dodatkowo, koordynuje włączanie nowych podmiotów i interesariuszy w proces rewitalizacji oraz wspiera partnerów *Programu* Rewitalizacji w realizacji zadań.

Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa oznacza spójność przedsięwzięć rewitalizacyjnych podejmowanych w poprzednich okresach programowania z celami, kierunkami oraz zaplanowanymi przedsięwzięciami określonymi w *Programie*.

Przedsięwzięcia podejmowane w *Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Szudziałowo na lata 2017-2022* posiadają ciągłość i kontynuację w obecnym dokumencie w aspekcie użyteczności publicznej, a także przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym.

Poniżej przedstawione projekty realizowane w latach 2017-2013 z dofinansowaniem z Unii Europejskiej oraz powiązanie tych projektów z działaniami zaplanowanymi do realizacji w *Programie*.

W poprzedniej perspektywie finansowej realizowano projekty:

- Projekty związane z edukacją wczesnoszkolną „Przedszkolna Chata dla Małolatka - wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci z terenu gminy Szudziałowo”, „W przedszkolu weselej” oraz „Wesołe przedszkole” – w obecnym *Programie* zakłada się także prowadzenie działalności edukacyjnej;
- Projekt związany z integracją społeczną pt. „W grupie siła” (współfinansowany ze środków funduszu: Europejski Fundusz Społeczny program: Program Operacyjny Kapitał Ludzki, działanie: 7.1. Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji, poddziałanie: 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej, dofinansowanie z Unii Europejskiej: 49 361.66 zł) – w *Programie* zakłada się kontynuację tych działań poprzez kolejne działania integrujące;

Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania *Programu* została zapewniona poprzez określenie oraz łączenie różnych źródeł finansowania. Przewidziano zarówno przedsięwzięcia współfinansowane ze środków własnych gminy jak i środki własnych innych podmiotów realizujących, funduszy EFRR i EFS oraz kredytów. Źródła finansowania określone zostały w rozdziale dotyczącym szacunkowych ram finansowych, gdzie na poziomie szczegółowego opisu przedsięwzięć określono potencjalne źródła finansowania. Gmina Szudziałowo w pierwszej kolejności zakłada wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania, w tym tych dedykowanych działaniom rewitalizacyjnym.

W przypadku nie otrzymania dotacji w ramach funduszy EFRR i EFS gmina będzie realizowała projekty przy pomocy kredytów preferencyjnych i/lub partnerstwa publiczno-prywatnego.

7. System zarządzania i monitoringu

7.1. Partycypacja społeczna

Partycypacja społeczna obejmuje wszystkie etapy funkcjonowania *Programu*:

- przygotowanie,
- wdrażanie,
- ocena i monitoring,
- aktualizowanie.

Partycypacja odbywa się w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy. W dokumencie opisano sposób przeprowadzonego procesu uspołeczniania rewitalizacji na etapie przygotowania dokumentu. Kwestie dotyczące partycypacji na etapach wdrażania oraz monitoringu (i ewaluacji) zostały określone w rozdziałach dotyczących zarządzania rewitalizacją, monitoringu i oceny.

Przebieg konsultacji, ich forma oraz wyniki omówiono w rozdziale 11 „Raport z konsultacji społecznych”.

7.2. System zarządzania

System zarządzania *Programem* na poziomie decyzyjnym i wdrożeniowym został przedstawiony w tabeli nr 12. W systemie tym zawarto również system monitorowania i ewaluacji, opisane szczegółowo w dalszej części.

System zarządzania *Programem* powiązany jest ze strukturą organizacyjną Urzędu Gminy Szudziałowo i innych jednostek organizacyjnych gminy. Jednostkami odpowiedzialnymi za zarządzanie *Programem* są Wójt Gminy Szudziałowo, Rada Gminy Szudziałowo oraz Urząd Gminy Szudziałowo.

Szczegółowy zakres zadań poszczególnych jednostek zawarty jest w tabeli nr 12. Wójt Gminy Szudziałowo odpowiada za ogólną koordynację nad opracowaniem, wdrożeniem, monitoringiem i ewaluacją *Programu*. Najważniejszym zadaniem jest przyjmowanie wszystkich sprawozdań z realizacji. Rada Gminy Szudziałowo uchwała *Program* i jego ewentualne aktualizacje oraz w razie potrzeby inne uchwały związane z realizacją zadań. Urząd Gminy Szudziałowo będzie bezpośrednio odpowiedzialny za zarządzanie *Programem* – prowadzi monitoring realizacji w postaci corocznych i końcowych raportów, współpracuje z bieżącymi i przyszłymi beneficjentami, zbiera nowe propozycje przedsięwzięć. Urząd jest również odpowiedzialny za włączenie wszystkich interesariuszy *Programu* w procesy wdrażania programu oraz jego monitoringu (m.in. poprzez prowadzenie spotkań, udzielanie informacji, udostępnienie informacji o raportach z monitoringu). Kolejnym elementem zarządzania *Programem* są mieszkańcy gminy Szudziałowo, którzy będą stanowić jednostkę opiniodawczą. Mieszkańcy reprezentowani będą przez sołtysów gminy Szudziałowo. Spotkanie będzie organizowane co najmniej raz w roku w IV kwartale. Do zadań należeć będzie opiniowanie raportów z monitoringu, harmonogramów realizacji, nowych przedsięwzięć, które mogą być wpisane do *Programu* w przypadku jego ewaluacji. Uczestnicy spotkań mogą zgłaszać uwagi co do włączania interesariuszy na każdym etapie programowania oraz stanowić element przekazywania informacji pomiędzy Urzędem Gminy a innymi interesariuszami.

Tab. 13. System zarządzania Programem.

Podmiot	Zakres zadań
Wójt Gminy Szudziałowo	<ol style="list-style-type: none"> 1. prowadzi ogólną koordynację nad opracowywaniem <i>Programu</i>, 2. prowadzi ogólną koordynację nad włączaniem wszystkich interesariuszy w system wdrażania, monitorowania i aktualizacji <i>Programu</i>, 3. podejmuje decyzje o potrzebie weryfikacji i aktualizacji <i>Programu</i> na podstawie wniosków Urzędu Gminy, 4. przyjmuje roczny harmonogram realizacji <i>Programu</i>, 5. podejmuje decyzje (merytoryczne i organizacyjne) bezpośrednio i/lub pośrednio wpływające na sprawność realizacji <i>Programu</i>.
Rada Gminy Szudziałowo	<ol style="list-style-type: none"> 1. uchwała <i>Program</i>, 2. podejmuje inne decyzje (w tym uchwały) bezpośrednio i/lub pośrednio wpływające na sprawność realizacji <i>Programu</i>, 3. uchwała aktualizację <i>Programu Rewitalizacji</i>, 4. przyjmuje roczne sprawozdanie z realizacji <i>Programu</i>, 5. przyjmuje sprawozdanie z realizacji <i>Programu</i> po zakończeniu czasu programowania.
Urząd Gminy Szudziałowo	<ol style="list-style-type: none"> 1. określa zasady bieżącego monitorowania <i>Programu</i> (wprowadza niezbędne zmiany do procedury monitoringu), 2. zbiera dane niezbędne do monitoringu <i>Programu</i>, 3. sporządza coroczne i całościowe sprawozdania z realizacji <i>Programu</i>, 4. sporządza coroczną ocenę potrzeby aktualizacji <i>Programu</i>, 5. sporządza roczne harmonogramy wdrażania <i>Programu</i>, 6. poszukuje nowych Partnerów do realizacji istotnych przedsięwzięć, 7. wspiera Partnerów w poszukiwaniu zewnętrznych środków na realizację przedsięwzięć wpisujących się w założenia <i>Programu</i>, 8. monitoruje możliwości pozyskania dofinansowania na realizację zadań uwzględnionych w <i>Programie</i>, 9. zbiera propozycje zadań do <i>Programu</i>, 10. włączy wszystkich interesariuszy w system wdrażania, monitorowania i ewaluacji (m.in. organizacja spotkań informacyjnych, udzielanie informacji).
Interesariusze (sołtysi gminy, spotkanie min. raz w roku)	<ol style="list-style-type: none"> 1. pełnią funkcję opiniodawczą, 2. wyrażanie opinii, w tym m.in. dotyczących informacji z realizacji, rocznych harmonogramów realizacji, raportów z ewaluacji, 3. wyrażanie propozycji rozwiązań usprawniających proces rewitalizacji, 4. upowszechnia wśród lokalnej społeczności informacje na temat postępów w realizacji założeń <i>Programu</i>, 5. tworzy warunki do współpracy i koordynacji działań rewitalizacyjnych, 6. zgłasza uwagi do sprawozdań z realizacji <i>Programu</i>, 7. zgłasza uwagi w imieniu interesariuszy co do realizacji i ewaluacji <i>Programu</i>.

Źródło: opracowanie własne

7.3. Monitorowanie i aktualizacja programu

Aby proces rewitalizacji był odpowiednio przeprowadzany niezbędne jest stosowanie systemu monitorowania etapów jego realizacji. Najważniejszym elementem monitoringu będzie ocena realizacji zamierzonych produktów i rezultatów przypisanych do każdego z przedsięwzięć. Nadzór polegający będzie na gromadzeniu i analizowaniu informacji o realizacji przyjętych przedsięwzięć. Analiza zarówno danych ilościowych, jak i jakościowych pozwoli, w przypadku wystąpienia takiej konieczności, na wczesne wykrycie niezgodności, a także pozwoli na zapobiegnięcie możliwych do rozpoznania komplikacji. Monitoring ten będzie też podstawą do stwierdzenia czy konieczna jest aktualizacja *Programu*.

Na poziomie monitorowania *Programu* głównym podmiotem, monitorującym oraz dokonującym oceny osiągania założonych wskaźników będzie Urząd Gminy Szudziałowo. Rola Urzędu Gminy będzie równoznaczna z zapisami wynikającymi z podrozdziału „System zarządzania”. Obowiązki Wójta Gminy Szudziałowo w procesie monitorowania i aktualizacji wynikają z podrozdziału „System zarządzania”. Dane niezbędne do monitoringu oraz oceny potrzeby aktualizacji zbierane będą przez Urząd Gminy.

Można wyróżnić następujące formy monitorowania prowadzone przez Urząd Gminy Szudziałowo:

1. bieżąca inspekcja wykonywanych w danym momencie inwestycji, gromadzenie danych dotyczących postępów z ich realizacji, a także zapewnienie zgodności z założeniami i harmonogramem,
2. kontrola finansowania projektów oraz trwałości planowanych rezultatów. Dodatkową funkcją monitoringu będzie współpraca z beneficjentami udzielającymi się w procesie rewitalizacji w celu uzyskania informacji o możliwych źródłach finansowania zewnętrznego inwestycji.
3. coroczne sprawozdanie z realizacji *Programu*, uwzględniające monitoring realizacji zamierzonych na dany rok przedsięwzięć zgodnie z przyjętą Kartą monitoringu (tab. 13) oraz przyjętymi wskaźnikami monitoringu osiągnięcia celów *Programu* (tab. 14);
4. Coroczne sprawozdanie, które ma stwierdzać, czy konieczna jest aktualizacja *Programu* i w jakim zakresie – zgodnie z Kartą oceny potrzeby aktualizacji (tab. 15).
5. sprawozdanie końcowe z realizacji *Programu* z uwzględnieniem monitoringu realizacji wszystkich przedsięwzięć w formie Karty monitoringu oraz monitoringu wszystkich przyjętych wskaźników osiągnięcia celów *Programu*.

Tab. 14. Karta monitoringu.

Ocena realizacji Programu	Tak	Nie
Czy przedsięwzięcia zaplanowane na dany rok zostały zakończone?		
Trafność – czy cele zrealizowanych przedsięwzięć były zgodne ze zidentyfikowanymi problemami i potrzebami?		
Skuteczność – czy efekt, który osiągnięto jest tym, który planowano osiągnąć?		
Uzyskanie wskaźników – czy uzyskano planowane wskaźniki rewitalizacji:		
<ul style="list-style-type: none"> • czy planowane wskaźniki korelują ze stwierdzonymi problemami na obszarze rewitalizacji? 		
<ul style="list-style-type: none"> • czy uzyskano planowane wskaźniki osiągnięcia celów? 		
<ul style="list-style-type: none"> • czy uzyskano planowane wskaźniki produktu i rezultatu dla zrealizowanych przedsięwzięć (zgodnie z kartami przedsięwzięć)? 		

Użyteczność – czy interwencja spełniła oczekiwania adresatów?		
Trwałość – czy osiągnięte efekty mają trwały charakter?		

Źródło: opracowanie własne

Podstawowym narzędziem do śledzenia postępu realizacji LPR są wskaźniki monitorowania. Dostarczają one informacji dotyczących wskaźników rezultatu, a więc efektów realizacji przedsięwzięć wyszczególnionych w dokumencie. Podkreślić należy, iż wybór wskaźników skupiony jest na ocenie osiągnięcia celów LPR, a nie produktów poszczególnych projektów. Wynika to z postrzegania interwencji w ramach rewitalizacji, jako procesu całościowego, który nie jest prostą sumą realizowanych projektów, a ma na celu osiągnięcie zmiany we wskazanych obszarach poddanych rewitalizacji.

Opracowany system monitorowania ocenia postępy prowadzonych działań oraz skuteczność osiągania założonych celów programu rewitalizacji. W związku z tym przyjęty monitoring koncentrować się będzie na corocznej analizie wskaźników realizacji poszczególnych celów, które przedstawione zostały w tabeli nr 15.

Tab. 15. Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów *Programu*.

Wskaźnik	Źródło danych	Tendencja
CEL STRATEGICZNY 1: Wzmocnienie integracji i aktywności zawodowej mieszkańców		
Liczba osób uczestniczących w przedsięwzięciach o charakterze integracyjnym i animującym lokalną społeczność w ciągu roku	Urząd Gminy (listy obecności, dokumentacja fotograficzna)	Wzrost (wartość bazowa: 0, wartość docelowa: 80)
Ilość przeprowadzonych szkoleń i warsztatów w ciągu roku	Urząd Gminy (listy obecności, dokumentacja fotograficzna)	Wzrost (wartość bazowa: 0, wartość docelowa: 6)
Ilość powstałych organizacji pozarządowych do 2022 roku	Urząd Gminy (listy obecności)	Wzrost (wartość bazowa: 0, wartość docelowa: 3)
Ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych do 2022 roku	Urząd Gminy	Wzrost (wartość bazowa: 421, wartość docelowa: 473)
CEL STRATEGICZNY 2: Wspieranie edukacji ekologicznej mieszkańców		
Liczba zlikwidowanych dzikich wysypisk na podobszarach rewitalizacji do 2022 roku	Urząd Gminy	Wzrost (wartość bazowa: 0,

		wartość docelowa: 12)
Ilość przeprowadzonych szkoleń związanych z propagowaniem zachowań ekologicznych w ciągu roku	Urząd Gminy (listy obecności, dokumentacja fotograficzna)	Wzrost (wartość bazowa:0, wartość docelowa: 2)
CEL STRATEGICZNY 3: Kształtowanie funkcjonalnej przestrzeni publicznej		
Liczba zmodernizowanych obiektów społecznych do 2022 roku	Urząd Gminy	Wzrost (wartość bazowa: 0, wartość docelowa: 3)
Ilość doposażonych budynków do 2022 roku	Urząd Gminy	Wzrost (wartość bazowa: 0, wartość docelowa: 3)
Ilość zagospodarowanych działek do 2022 roku	Urząd Gminy	Wzrost (wartość bazowa: 0, wartość docelowa: 2)
Ilość usuniętych wyrobów azbestowych do 2022 roku	Urząd Gminy	Wzrost (wartość bazowa: 0, wartość docelowa: 300 ton)

Podczas realizacji założeń *Programu* konieczne jest wychwytywanie zmian i szybkie reagowanie na nowe zdarzenia. Mogą one zachodzić na obszarze rewitalizacji lub poza nim, pozostawać w zależności z terenem oraz wywierać na niego wpływ. Ważne jest zatem monitorowanie sytuacji szerzej, by odpowiednio organizować działania zapobiegawcze. Zmiany powinny zostać opisane i zawierać rodzaj i przyczynę, wpływ na dalszą realizację programu i propozycje modyfikacji. Monitoring potrzeby aktualizacji prowadzony będzie corocznie przez Urząd Gminy zgodnie z Kartą oceny potrzeby aktualizacji (tab. 16). Urząd Gminy będzie zbierał dane i informacje konieczne do przeprowadzenia monitoringu.

W przypadku określenia konieczności podjęcia aktualizacji dokumentu Urząd Gminy kieruje pismo do Wójta Gminy, który rozpoczyna proces aktualizacji dokumentu zgodnie z obowiązującymi w tym czasie przepisami dotyczącymi sporządzania Programów rewitalizacji. Po przygotowaniu dokumentu nowa wersja zostanie uchwalona przez Radę Gminy.

Tab. 16. Karta oceny potrzeby aktualizacji.

Ocena potrzeby aktualizacji	Tak	Nie
Czy zmieniły się zapisy w prawie wspólnotowym?		
Czy zmieniły się zapisy w prawie krajowym?		

Czy zmieniły się dokumenty programowe dotyczące funduszy europejskich na szczeblu krajowym?		
Czy weszły w życie nowe ustawy dotyczące rewitalizacji?		
Czy weszły w życie nowe rozporządzenia dotyczące rewitalizacji?		
Czy zmieniła się Strategia Rozwoju Województwa?		
Czy zmieniła się Strategia Rozwoju Gminy?		
Czy pojawiły się nowe projekty kwalifikujące się do objęcia programem rewitalizacji?		
Czy pojawiła się konieczność zmiany obszarów rewitalizacji?		
Czy znaczącej zmianie uległy wskaźniki rezultatów i oddziaływania ?		
Czy zmieniły się okresy realizacji <i>Programu</i> ?		
Decyzja w sprawie aktualizacji:		
Czy konieczna jest aktualizacja Programu?		

Źródło: opracowanie własne

8. Powiązanie programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Elementem opracowania *Programu* jest zapewnienie komplementarności pomiędzy dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy Szudziałowo. *Program* jest spójny z kierunkami i celami rozwoju Gminy zawartymi w dokumentach: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Szudziałowo, Strategia Rozwoju Gminy Szudziałowo na lata 2015- 2025. *Program* jest spójny ze względu na uwzględnione założenia zawarte w w/w dokumentach. Tabela 17 zawiera opis celów poszczególnych dokumentów w powiązaniu ze sobą. Analiza powiązań świadczy o spójności celów.

Tab. 17. Powiązanie Programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi w Gminie Szudziałowo.

CEL STRATEGICZNY 1: Wzmocnienie integracji i aktywności zawodowej mieszkańców	CEL STRATEGICZNY 2: Wspieranie edukacji ekologicznej mieszkańców	CEL STRATEGICZNY 3: Kształtowanie funkcjonalnej przestrzeni publicznej
<i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Szudziałowo</i>		
<p><u>Główne cele rozwoju.</u> Generalnie celem rozwoju gminy jest zapewnienie mieszkańcom pracy i dochodów pozwalających na godziwy, w odczuciu społecznym, poziom życia. W rozwoju gminy należy dążyć do zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnej i zabezpieczenia powiązań społeczno - ekonomicznych terenów wiejskich z gminami sąsiednimi i województwem w sferach: społecznej, ekologicznej, infrastruktury technicznej.</p>		
<p><u>Główne cele rozwoju.</u> Społecznym efektem rozwoju gminy powinna być poprawa szeroko rozumianych warunków życia mieszkańców.</p>		

<u>Cele społeczne w zagospodarowaniu przestrzennym.</u>	
a) Należy tworzyć warunki do wzrostu ilości miejsc pracy na terenie gminy, szczególnie w urządzeniach obsługi wsi i turystyki.	
b) Ważnym zagadnieniem jest likwidacja barier komunikacyjnych, przestrzennych i technicznych dla osób niepełnosprawnych.	
c) Należy mieć na uwadze walkę z patologią społeczną (pijaństwo, narkomania, nikotynizm).	
Strategia Rozwoju Gminy Szudziałowo na lata 2015- 2025	
Cel operacyjny I.2: Rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców gminy	
	Cel operacyjny III.1: Rozwój oferty rekreacyjno-sportowej i kulturalnej
	Cel operacyjny III.2: Rozwój oferty edukacyjnej
	Cel operacyjny III.3: Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego i społecznego
Cel operacyjny IV.2: Wzmacnianie aktywności obywatelskiej oraz partycypacji społecznej mieszkańców	
Cel operacyjny IV.3: Wzmacnianie tożsamości lokalnej i spójności społecznej	

9. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Zgodnie z zasadami zawartymi w *Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko* projekt niniejszego dokumentu został przedłożony Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku oraz Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku w celu uzyskania opinii odnośnie konieczności lub braku konieczności przeprowadzenia Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dokumentu oraz w przypadku konieczności przeprowadzenia Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, określenia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie.

10. Raport z konsultacji społecznych

W dniach 14 czerwca – 30 października 2017 roku zostały przeprowadzone konsultacje społeczne dotyczące wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Celem konsultacji było zapewnienie udziału mieszkańców oraz poznanie ich opinii i oczekiwań odnośnie planowanego procesu rewitalizacji.

Cele konsultacji społecznych:

- zapoznanie interesariuszy z problematyką rewitalizacji,
- kompleksowe poinformowanie mieszkańców o zakresie planowanego przedsięwzięcia, a także poznanie potrzeb mieszkańców gminy, poprzez analizę zgłoszonych uwag,
- zapoznanie z problemami społecznymi, gospodarczymi, przestrzenno-funkcjonalnymi, środowiskowymi i technicznymi które występują na terenie gminy,
- wypracowanie strategii rozwoju i wyprowadzenia z degradacji obszarów problemowych.

Konsultacje przeprowadzono w następujących formach:

- Umieszczenie na stronie internetowej Urzędu Gminy oraz Biuletynie Informacji Publicznej formularza umożliwiającego zgłoszenie propozycji projektów,
- Pierwsze spotkanie informacyjne w Urzędzie Gminy,
- Zorganizowanie szkolenia dla interesariuszy z zakresu rewitalizacji obszarów wiejskich,
- Zorganizowanie spacerów badawczych w miejscowościach: Szudziałowo, Wojnowce, Wierzchlesie, Minkowce, Zubrzyca Wielka, Babiki, Usnarz Górny, Samogród, Harkawicze,
- Badanie opinii publicznej poprzez zastosowanie form partycypacyjnych tj. ankietowanie mieszkańców gminy,
- Zorganizowanie spotkania informacyjnego dla radnych gminy oraz sołtysów,
- Zorganizowanie spotkania warsztatowego dla mieszkańców miejscowości Wojnowce,
- Przeprowadzenie dwóch wywiadów indywidualnych,
- Przedstawienie obszarów zdegradowanych podczas Sesji Rady Gminy.

Umieszczenie na stronie internetowej Urzędu Gminy oraz Biuletynie Informacji Publicznej FORMULARZA UMOŻLIWIJĄCEGO ZGŁOSZENIE PROPOZYCJI PROJEKTÓW

Informacja o możliwości zgłoszenia propozycji projektów wraz z formularzem została zamieszczona na stronie internetowej Gminy Szudziałowo oraz Biuletynie Informacji Publicznej. Jednocześnie pracownicy UG zostali poinformowani o możliwości zwiększenia liczby zapytań mieszkańców zarówno telefonicznych jak i e-mailowych w kontekście zamieszczonej informacji oraz konieczności udzielania precyzyjnych informacji o planowanych działaniach.

W ramach tego mechanizmu partycypacji, nie wpłynęły drogą internetową żadne propozycje projektów działań rewitalizacyjnych. Natomiast sukcesem działania w postaci zamieszczenia informacji było zwiększenie zainteresowania mieszkańców tematem rewitalizacji, rosnąca liczba zapytań kierowanych do pracowników UG o dalsze czynności w tym zakresie, jak również składanie propozycji działań rewitalizacyjnych w siedzibie UG.

PIERWSZE SPOTKANIE INFORMACYJNE W URZĘDZIE GMINY – 14 czerwca 2017 r. w Szudziałowie

Informacja o terminie spotkania została przekazana telefonicznie oraz drogą e-mail. Podczas przedmiotowego spotkania informacyjnego przedstawiono ogólne informacje dotyczące planowanych przedsięwzięć w zakresie przygotowania Programu Rewitalizacji dla Gminy Szudziałowo jak również zakresu czynności, które będą niezbędne dla opracowania planowanych inwestycji. Omówiono wstępny harmonogram przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szudziałowo. Przedstawiono również metodykę przygotowania diagnozy obszarów zdegradowanych oraz sposobów wyłonienia obszarów rewitalizacji.

SKOLENIE DLA INTERESARIUSZY Z ZAKRESU REWITALIZACJI OBSZARÓW WIEJSKICH – 25 lipca 2017 r. w Szudziałowie

Informacja o terminie spotkania została przekazana w formie komunikatu zamieszczonego w Urzędzie Gminy jak również telefonicznie. Podczas szkolenia, interesariuszy zapoznano z podstawowymi zagadnieniami związanymi z procesem rewitalizacji oraz przedstawiono harmonogram przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Szudziałowo. Przedstawiono również

metodykę przygotowania diagnozy obszarów zdegradowanych oraz sposobów wyłonienia obszarów rewitalizacji. Wykazano ważną rolę, a także metody i dobre praktyki, konsultacji społecznych oraz wpływ lokalnej społeczności w proces tworzenia programu rewitalizacji. Uczestnicy zostali również zapoznani z zasadami aplikowania o dofinansowanie projektów wpisanych do programu rewitalizacji. Ważnym czynnikiem szkolenia było także zapoznanie ze sposobami monitoringu i ewaluacji programów rewitalizacji. Interesariusze dowiedzieli się również jak wygląda finansowanie rewitalizacji w perspektywie finansowej 2014-2022. Uczestnicy zostali również poinstruowani o potrzebie czynnego uczestnictwa w procesie wyznaczania obszarów zdegradowanych, jak również aktywizowania mieszkańców do udziału w planowanych mechanizmach partycypacji społecznej. W ramach dyskusji, zarówno radni jak i sołtysi zostali poproszeni o przygotowanie propozycji działań rewitalizacyjnych, które w ich ocenie oraz ocenie mieszkańców danej miejscowości są niezbędne dla wyprowadzenia danego obszaru z kryzysu. Na spotkanie przybyło 8 osób.

SPOTKANIE INFORMACYJNE W RAMACH KONSULTACJI SPOŁECZNYCH DLA RADNYCH GMINY I SOŁTYSÓW - 28 sierpnia 2017 r. w Szudziałowie

Informacja o terminie spotkania była umieszczona plakatach informacyjnych oraz na stronie internetowej Urzędu Gminy Szudziałowo.

Źródło: strona internetowa UG

Spotkanie odbyło się w sali konferencyjnej w Urzędzie Gminy, w dniu 28 lipca o godzinie 17.00. Na spotkaniu zostały przedstawione i zobrazowane za pomocą prezentacji multimedialnej informacje takie jak:

- co to jest rewitalizacja
- jakie zagadnienia wprowadza ustawa
- jakie są cele rewitalizacji
- metodologia delimitacji obszaru rewitalizacji
- przedstawienie wartości uwzględnionych wskaźników
- wstępnie przedstawienie obszarów zdegradowanych i rewitalizowanych
- przedstawienie proponowanych działań rewitalizacyjnych.
- co to jest obszar zdegradowany
- co to jest obszar rewitalizacji
- przedstawienie typu projektów związanych z działaniem 9.2: Rewitalizacja miast i ich dzielnic, terenów wiejskich, przemysłowych i powojkowych.
- przedstawienie wpływu konsultacji społecznych na przygotowanie dokumentów strategicznych.

Na spotkanie przybyło 15 osób. Podczas spotkania uczestnicy zadawali pytania dotyczące praktycznego ujęcia procesu rewitalizacji, zwłaszcza jakie modernizacyjne działania mieszczą się w definicji procesu, jaką liczbę przedsięwzięć można wskazać, jakie warunki muszą zostać spełnione aby otrzymać dofinansowanie oraz na czym polega przygotowanie Programu Rewitalizacji. Po zadawaniu ogólnych pytań uczestnicy wypowiedzieli się co do proponowanych działań rewitalizacyjnych, wskazując jednocześnie jakie miejsca wymagają największej interwencji. Zakres propozycji nie wybiegał poza przedstawione w niniejszym dokumencie planowane przedsięwzięcia.

SPOTKANIE WARSZTATOWE – 28 września 2017 r. w Wojnowcach.

Informacja o terminie spotkania została przekazana Panu Radnemu telefonicznie. Spotkanie odbyło się w budynku starej szkoły w dniu 28 września o godzinie 13.00. Podstawą spotkania było omówienie formularzy zgłoszeniowych propozycji projektów zgłoszonych przez beneficjentów procesu rewitalizacji. Zakres merytoryczny spotkania:

- omówienie celów i zakresów wszystkich projektów
- omówienie kosztów projektów
- opracowanie nowych kart projektowych
- dopasowanie propozycji inwestycji do potrzeb mieszkańców

Na spotkanie przybyło 14 osób. Podczas jego przebiegu, omówiono przedsięwzięcie dotyczące budowy i doposażenia świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem jej terenu w Wojnowcach. Na spotkaniu przywołano również wszystkie propozycje planowanych przedsięwzięć jakie padły na spotkaniach informacyjnych oraz wpłynęły do UG na formularzach.

PRZEPROWADZENIE SPACERÓW BADAWCZYCH

W dniu 29 sierpnia na terenie Gminy Szudziałowo przeprowadzono terenowe konsultacje społeczne w formie spacerów badawczych. W spacerach wzięli udział Pan Wójt wraz z trzema przedstawicielami Gminy. Odbyły się również rozmowy z mieszkańcami. Celem tych rozmów było omówienie wyznaczonego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. W trakcie spacerów poznano opinie mieszkańców gminy, którzy jako sołtysi oraz radni są przedstawicielami sołectw będących obszarami zdegradowanymi. Dokumentację fotograficzną przedstawiono poniżej. Ponadto w trakcie spaceru sporządzono fotografię aktualnego stanu gminy w granicach obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Podczas przedmiotowych spacerów badawczych przedstawiciele Gminy oraz mieszkańcy poszczególnych miejscowości przedstawili miejsca wymagające podjęcia działań rewitalizacyjnych. Przywołali jednocześnie problemy z jakimi borykają się mieszkańcy oraz potrzeby jakie deklarują zwłaszcza w zakresie sfery społecznej. Większość z nich podczas prowadzonych rozmów wspominała o braku miejsc przeznaczonych dla spotkań mieszkańców, ich integracji czy krzewienia kultury. Wielokrotnie podawano, iż w danej miejscowości stoi niezagospodarowany budynek, który jednak ze względu na zły stan techniczny nie może być przeznaczony do użytkowania. Oprócz problemów związanych ze złym stanem technicznym budynków użyteczności publicznej, sołtysi podkreślali również braki w wyposażeniu miejsc przeznaczonych dla organizowania imprez czy wspólnych spotkań mieszkańców, co znacznie hamuje proces integracji i aktywizacji zwłaszcza wśród młodszego pokolenia, które jest na bieżąco z nowinkami technologicznymi.

Często wspomnianym problemem był również brak odpowiednich miejsc dla celów rekreacyjno-sportowych, które chętnie byłyby wykorzystywane zarówno przez dzieci i młodzież szkolną jak i przez dorosłych. Brak takich miejsc stanowi również ograniczenie w zakresie turystyki, ponieważ odwiedzający wielokrotnie pytają o ścieżki rowerowe czy centra sportu w których mogliby aktywnie spędzać czas.

Podczas prowadzonych rozmów, oprócz kwestii sportu i rekreacji wielokrotnie wspomniano również o potrzebach z zakresu poszerzania edukacji mieszkańców wszystkich pokoleń. Zwrócono uwagę zwłaszcza na potrzeby szkoleń przekwalifikujących czy pozwalających nabywać nowe umiejętności zwłaszcza wśród osób starszych, co znacznie przyczyniłoby się do zwiększenia zakresu aktywizacji społeczności lokalnej gminy Szudziałowo.

W ramach spacerów badawczych dokonano wizji następujących miejsc:

SPACER BADAWCZY – Szudziałowo, 29 sierpnia 2017r.

Spacer badawczy rozpoczął się spotkaniem przedstawicieli firmy *treECONsulting* z Panem Wójtem Gminy Szudziałowo oraz czterema przedstawicielami Gminy przed budynkiem Urzędu Gminy w Szudziałowie. Podczas rozmowy przedstawiona została struktura społeczna sołectwa oraz problemy z jakimi na co dzień spotykają się mieszkańcy. W kolejnej części spotkania przedstawiciele firmy przygotowującej dokument wraz z Panem Wójtem i pozostałymi osobami udali się w miejsca, gdzie obecnie znajdują się obszary nadające się do objęcia działaniami w procesie rewitalizacji.

Zdjęcie 1. Gminny park w Szudziałowie

Zdjęcie 2. Stadion w Szudziałowie

Zdjęcie 4. Amfiteatr w Szudziałowie.

Zdjęcie 5. Zaplecze amfiteatru i kompleksu rekreacyjno-sportowego w Szudziałowie.

Zdjęcie 6. Budynek i teren byłego Zakładu Produkcji Galanterii Betonowej „Sudovia” w Szudziałowie.

Zdjęcie 7. Wnętrze budynku byłego Zakładu Produkcji Galanterii Betonowej „Sudovia” w Szudziałowie.

SPACER BADAWCZY – Wojnowce, 29 sierpnia 2017r.

Spacer badawczy rozpoczął się spotkaniem przedstawicieli firmy *treECONsulting* oraz Panem Wójtem i trzema przedstawicielami Gminy z Panem Radnym miejscowości Wojnowce. Miejszem spotkania była działka gminna, na której znajduje się budynek starej szkoły, plac zabaw oraz wiata wybudowana przez mieszkańców. Podczas spaceru uczestniczyli również mieszkańcy Wojnowic, którzy pojawili się w dużej ilości, co świadczy o sporym zainteresowaniu działaniami na terenie ich wsi. Wiedza przekazana przez Pana Radnego była przydatna w procesie dalszych konsultacji społecznych, ponieważ pozwoliła dotrzeć dokładnie do osób mieszkających obecnie na obszarze problemowym.

Zdjęcie 8. Budynek starej szkoły w Wojnowcach.

Zdjęcie 9. Fragment gminnej działki w Wojnowcach.

Zdjęcie 10. Uczestnicy spacerów badawczych w Wojnowcach.

SPACER BADAWCZY - Zubrzyca Wielka, 29 sierpnia 2017r.

W spacerze badawczym uczestniczyli przedstawiciele firmy *treECONsulting*, Pan Wójt oraz trzech przedstawicieli Gminy. Miejscem spotkania był plac przed budynkiem OSP w Zubrzycy Wielkiej. Podczas wizji lokalnej tego obszaru poruszona była kwestia złego stanu technicznego budynku straży oraz wyposażenia, co w pełni rozwiązywałoby problem miejsca integracji mieszkańców. Omówiono również dostosowanie budynku do potrzeb Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej.

Zdjęcie 11. Budynek OSP w Zubrzycy Wielkiej.

SPACER BADAWCZY – Minkowce, 29 sierpnia 2017r.

Spacer badawczy rozpoczął się spotkaniem przedstawicieli firmy *treECONsulting* oraz Pana Wójta i trzech przedstawicieli Gminy. Miejszem spotkania był cmentarz, na którym znajduje się stary wiatrak. Podczas spotkania przedstawiono historię tego miejsca. Kolejnym punktem spaceru badawczego było miejsce, gdzie znajdują się trzy krzyże. Omówiono potrzebę odrestaurowania ogrodzenia otaczającego jeden z krzyży.

Zdjęcie 12. Zniszczony wiatrak w Minkowicach.

Zdjęcie 13. Przydrożne krzyże w Minkowicach.

SPACER BADAWCZY – Babiki, 29 sierpnia 2017r.

Spacer badawczy rozpoczął się spotkaniem przedstawicieli firmy *treECONsulting*, Pana Wójta i trzech przedstawicieli Gminy z Panią Dyrektorką Szkoły Podstawowej w Babikach. Miejszem spotkania był budynek Szkoły Podstawowej. Podczas spotkania omówione zostały braki w wyposażeniu świetlicy szkolnej. Przedstawiony został również problem pracowni komputerowej dotyczący postarzałego sprzętu, który utrudnia naukę.

SPACER BADAWCZY – Samogród, 29 sierpnia 2017r.

W spacerze uczestniczyli przedstawiciele firmy *treECONsulting* wraz z Panem Wójtem oraz trzema przedstawicielami Gminy. Miejszem spotkania była działka, na której znajduje się drewniana cerkiew. Omówiony został problem zniszczonego ogrodzenia. Kolejnym miejscem spotkania był grób właścicieli majątku, znajdujący się obok cerkwi.

Zdjęcie 14. Cerkiew w Samogrodzie.

Zdjęcie 15. Grób właścicieli majątku w Samogrodzie.

SPACER BADAWCZY – Usnarz Górny, 29 sierpnia 2017r.

Spacer badawczy rozpoczął się spotkaniem przedstawicieli firmy *treEConsulting*, Pana Wójta i trzech przedstawicieli Gminy z mieszkańcem miejscowości Usnarz Górny. Miejszem spotkania była działka, na której znajduje się remiza. Spotkanie opierało się na przedstawieniu problemu braku odpowiedniego wyposażenia budynku remizy oraz remontu i wymiany stolarki. Wymienione działania rozwiązywałyby problem miejsca integracji mieszkańców.

Zdjęcie 16. Budynek remizy w Usnarzu Górnym.

SPACER BADAWCZY – Harkawicze, 29 sierpnia 2017r.

W spacerze uczestniczyli przedstawiciele firmy *treECO*nsulting wraz z Panem Wójtem oraz trzema przedstawicielami Gminy. Miejscem spotkania była działka, na której znajduje się budynek starej szkoły. Podczas spotkania omówiono potrzebę wyposażenia oraz remontu budynku. Takie działania rozwiązałyby problem, jakim jest brak miejsca integracji mieszkańców.

Zdjęcie 17. Budynek starej szkoły w Harkawiczach.

SPACER BADAWCZY – Wierzchlesie, 29 sierpnia 2017r.

W spacerze uczestniczyli przedstawiciele firmy *treECO*nsulting wraz z Panem Wójtem oraz trzema przedstawicielami Gminy. Miejszem spotkania była działka, na której znajduje się budynek remizy. W budynku mieści się również biblioteka oraz świetlica. Podczas rozmowy omówiono problem, jakim jest brak zatrudnienia osoby do prowadzenia zajęć, które organizowane są cały czas. Przedstawiono również braki w wyposażeniu świetlicy oraz potrzebę termomodernizacji budynku. Wspólnie zwrócono uwagę na niewykorzystany teren wokół budynku, który mógłby służyć do organizacji zajęć sportowo-rekreacyjnych.

Zdjęcie 18. Budynek remizy w Wierzchlesiu.

WYWIADY INDYWIDUALNE – Szudziałowo, 29 sierpnia 2017r.

Pierwszy wywiad został przeprowadzony z Panią Magdaleną Jucha, Przewodniczącą Zarządu Stowarzyszenia Przyjaciół Gminy Szudziałowo.

Zestaw pytań głównych wraz z odpowiedziami:

1. Proszę się przedstawić, powiedziec jaką instytucję Pan/Pani reprezentuje.
- Magdalena Jucha, Przewodnicząca Zarządu Stowarzyszenia Przyjaciół Gminy Szudziałowo.
2. Z czym kojarzy się Panu/Pani pojęcie rewitalizacja?
- Pojęcie rewitalizacji kojarzy mi się przede wszystkim z odnową, poprawą jakości życia lokalnej społeczności. Dotyczy to oczywiście szerokiego zakresu działań w sferze kultury, gospodarki, sportu, środowiska, turystyki oraz poprawy infrastruktury architektonicznej miejsc użyteczności publicznej na terenie objętym rewitalizacją.
3. Jakie problemy społeczne zauważa Pan/Pani w Gminie? Na których obszarach występują te problemy?
- Do problemów jakie występują w sferze społecznej gminy Szudziałowo mogę zaliczyć przede wszystkim brak utożsamiania się mieszkańców z miejscem zamieszkania oraz brak zaangażowania w wydarzenia organizowane dla społeczności lokalnej. Niestety wciąż „pokutuje” przekonanie o niskiej wartości działań podejmowanych czy w sferze kultury, działaniach społecznych czy podejmowania inicjatyw dla poprawy edukacji, rozwoju osobistych zainteresowań oraz integracji lokalnego środowiska. Mieszkańcy nie mają poczucia odpowiedzialności za „dobro wspólne”, którego rozwój w dużej mierze zależy od nich samych. Zauważalna jest duża koncentracja na rozwój i polepszanie warunków życia w obrębie „własnej rodziny”, co oczywiście nie jest problemem ale mam nadzieję iż kolejnym etapem do rozwoju społeczności lokalnej. Możliwe, że po pewnym czasie, gdy ulegną poprawie i zostaną zaspokojone podstawowe warunki do godnego życia, mieszkańcy zauważą wartość „dobra wspólnego” i zaangażują się bardziej w społeczne działania, które dadzą im wymierną satysfakcję ze wspólnych przedsięwzięć.
Do problemów sfery społecznej możemy również zaliczyć starzenie się społeczeństwa i emigracja młodego pokolenia, w poszukiwaniu pracy poza terenem gminy. Myślę że należy zwrócić również większą uwagę na sytuację dzieci i młodzieży z rodzin gdzie występuje problem patologii – głównie uzależnienie bądź nadmierne spożywanie alkoholu.
Powyżej przedstawione problemy zauważalne są w obszarze większej części lokalnej społeczności.
4. Jakie problemy gospodarcze zauważa Pan/Pani w Gminie? Na których obszarach występują te problemy (terytorialne)?
- Wybijającym się problemem w sferze gospodarczej gminy Szudziałowo jest znikoma ilość funkcjonujących małych i średnich przedsiębiorstw, a co za tym idzie brak miejsc pracy na obszarze gminy. Zauważalny jest również niski standard i jakość dróg, co przy dużym obszarze

powierzchniowym gminy jest szczególnie uciążliwe zarówno dla mieszkańców jak i turystów coraz częściej odwiedzających nasze tereny. Na bardzo niskim poziomie jest także dostępność do mediów elektronicznych oraz sieci teleinformatycznych, szczególnie odczuwalna w małych wsiach i na koloniach.

Zaniedbana gospodarczo jest infrastruktura rekreacyjna, turystyczna i kulturalna na obszarze gminy. W szczególności jest to zauważalne w miejscowości Szudziałowo – siedzibie gminy: „plac zielony” przy Gminnym Ośrodku Animacji Kultury i Rekreacji, ul. Szkolna 2, park przy Urzędzie Gminy, ul. Bankowa 1, teren kompleksu sportowo-rekreacyjnego „Orlik”, ul. Sportowa 14, jak również popadający w ruinę budynek Świątlicy Wiejskiej w Wojnowcach. Niedostateczna informacja turystyczna i słabo wyeksponowane miejsca atrakcyjne turystycznie w gminie Szudziałowo, wiążą się ze słabym zainteresowaniem ze strony turystów co przekłada się na brak gromadzenia kapitału z usług skierowanych do turystów odwiedzających Podlasie.

5. Jakie problemy techniczne, przestrzenne zauważa Pan/Pani w Gminie? Na których obszarach występują te problemy(terytorialne)?

- W sferze technicznej i przestrzennej gminy zauważam m.in. niewystarczające zasoby lokalowe Gminnego Ośrodka Animacji Kultury i Rekreacji w Szudziałowie oraz utrudnione korzystanie z oferty GOAKiR osób z niepełnosprawnościami fizycznymi, ze względu na bariery architektoniczne we wnętrzu budynku jak i na zewnątrz. Ulec poprawie powinien również stan techniczny elementów małej architektury krajobrazu w przestrzeni użyteczności publicznej w tym: na terenie parku przy Urzędzie Gminy, ul. Bankowa 1, przystanku autobusowego w Szudziałowie, miejsc dla publiczności przy boiskach sportowych kompleksu sportowo - rekreacyjnego „Orlik” w Szudziałowie.

Do problemu powyższej sfery mogą również zaliczyć system naprawy i budowy nawierzchni dróg gminnych. Na pewno częstotliwość jak i odpowiednie przygotowanie podłoża oraz przeprowadzanie takich remontów zapewni większe bezpieczeństwo użytkownikom.

6. Jakie problemy środowiskowe zauważa Pan/Pani w Gminie? Na których obszarach występują te problemy?

- Ze względu na usytuowanie gminy Szudziałowo na terenie głównie rolniczym i posiadającym w swoich granicach znaczne obszary leśne (Puszcza Knyszyńska) nie istnieje problem zanieczyszczenia atmosferycznego. Przyczynia się do tego również fakt iż na terenie gminy Szudziałowo nie występują żadne zakłady przemysłowe emitujące zanieczyszczenia. Niepokojący jest jednak fakt bardzo małego zainteresowania lokalnego społeczeństwa nowoczesnymi technologiami grzewczymi i możliwościami pozyskiwania energii z alternatywnych źródeł, sprzyjających poprawie stanu środowiska naturalnego. Zbyt mało rozpropagowane akcje informacyjne o możliwościach pozyskiwania wsparcia finansowego na takie inwestycje prawdopodobnie również rzutuje na małą aktywność ze strony lokalnej społeczności.

W niektórych gospodarstwach daje się również zauważyć problem nieodpowiedzialnego traktowania zwierząt domowych czy hodowlanych. Dotyczy to przede wszystkim trzymania psów na łańcuchach i nie zapewnianie im odpowiednich warunków do życia podczas wysokich i niskich temperatur, oraz innych niesprzyjających warunkach atmosferycznych.

7. Które obszary Gminy wymagają rewitalizacji?

- Opierając się na obserwacjach własnych, jak również biorąc pod uwagę informacje uzyskane podczas luźnych rozmów z mieszkańcami gminy Szudziałowo odnoszących się do zauważonych problemów, chciałabym zaliczyć następujące obszary które według mnie powinny zostać poddane programowi rewitalizacji:

Szudziałowo - plac przy Gminnym Ośrodku Animacji Kultury i Rekreacji przy ulicy Szkolnej 2, park przy ulicy Bankowej 1, oraz obiekty rekreacyjno-sportowe przy kompleksie „Orlik” przy ulicy Sportowej 14

Wojnowce - teren przy byłej Świątlicy Wiejskiej

8. Czy ma Pan/Pani propozycje działań, które mogłyby być realizowane w ramach rewitalizacji?

- Propozycje działań, które mogłyby być realizowane w ramach rewitalizacji

Plac przy GOAKiR – stworzenie plenerowego miejsca do aktywizacji kulturowej społeczności lokalnej, organizowanie warsztatów i spotkań tematycznych w plenerze adresowanych do dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych, stworzenie miejsca do rekreacji rodzinnej i miejsca do przeprowadzania zajęć podczas akcji „Wakacje z Domem Kultury”, stworzenie miejsca przyjaznego środowisku naturalnemu

Park przy ul. Bankowej – poprawa infrastruktury oraz doposażenie w elementy małej architektury, projekt i wykonanie nowych nasadzeń oraz zadbanie o istniejące już teren zielony.

Obiekt rekreacyjno-sportowy „Orlik” - modernizacja i przystosowanie sceny do prezentacji artystycznych, występów zespołów lokalnych, regionalnych oraz profesjonalnych, stworzenie warunków do przeprowadzania profesjonalnych projekcji filmów i innych prezentacji z wykorzystaniem urządzeń do tego przeznaczonych, budowa zewnętrznej infrastruktury sanitarnej obiektu.

- Wojnowce – ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego i kulinarnego poprzez budowę Sołectkiego Centrum Kultury i Tradycji: utworzenie izby regionalnej prezentującej sprzęty i przedmioty gospodarskie dawnej wsi, organizacja Rajdu Rowerowego Traktem Odelskim, promocja lokalnych tradycji kulinarnych gminy Szudziałowo poprzez organizację pokazów kulinarnych, warsztatów, degustacji..., promocja lokalnych wyrobów rękodzieła prowadzona w formie pokazów, warsztatów, prezentacji i wystaw.

9. Czy ma Pan/Pani inne uwagi dotyczące opracowania Programu rewitalizacji?

- Nie mam uwag

Drugi wywiad został przeprowadzony z Panem Krzysztofem Bach, prezesem Uczniowskiego Klubu Sportowego „Sudovia” Szudziałowo.

Zestaw pytań głównych wraz z odpowiedziami:

1. Proszę się przedstawić, powiedziec jaką instytucję Pan/Pani reprezentuje.
- *Nazywam się Krzysztof Bach i jestem prezesem Uczniowskiego Klubu Sportowego „Sudovia” Szudziałowo.*
2. Z czym kojarzy się Panu/Pani pojęcie rewitalizacja?
- *Rewitalizacja to przywrócenie miejsca/terenu do dawnej świetności i zadbanie o to aby służyło ono społeczności lokalnej.*
3. Jakie problemy społeczne zauważa Pan/Pani w Gminie? Na których obszarach występują te problemy?
- *Słaba integracja społeczności lokalnej zwłaszcza jeśli chodzi o pokolenia.*
4. Jakie problemy gospodarcze zauważa Pan/Pani w Gminie? Na których obszarach występują te problemy (terytorialne)?
- *Problemem gospodarczym jest brak dużego zakładu pracy/fabryki, który dałby możliwość mieszkania i stabilności finansowej dla mieszkańców gminy. Słaba infrastruktura drogowa, która nie przyciąga przedsiębiorców.*
5. Jakie problemy techniczne, przestrzenne zauważa Pan/Pani w Gminie? Na których obszarach występują te problemy(terytorialne)?
- *Zły stan budynków użyteczności publicznej głównie chodzi o świetlice wiejskie i budynek na stadionie w którym są szatnie, siłownia i świetlica.*
6. Jakie problemy środowiskowe zauważa Pan/Pani w Gminie? Na których obszarach występują te problemy?
- *Jeśli chodzi o środowisko to mamy czym się pochwalić w gminie jest czysto i dużo świeżego powietrza co sprzyja na rozwój agroturystyki.*
7. Które obszary Gminy wymagają rewitalizacji?
- *Widzę taką potrzebę w miejscowości Szudziałowo*
8. Czy ma Pan/Pani propozycje działań, które mogłyby być realizowane w ramach rewitalizacji?
- *Jestem mieszkańcem Szudziałowa i widzę potrzebę odnowy i rozbudowy parku wiejskiego przy urzędzie gminy oraz odnowa i rozbudowa stadionu, który posłuży dzieciom i młodzieży oraz osobom dorosłym które dbają o zdrowie i sprawność fizyczną.*
9. Czy ma Pan/Pani inne uwagi dotyczące opracowania Programu rewitalizacji?
- *Nie*

PRZEPROWADZENIE BADAŃ ANKIETOWYCH

Ankiety do uzupełnienia zostały zamieszczone na stronie internetowej Urzędu Gminy w Szudziałowie, a także Biuletynie Informacji Publicznej. Rozdysponowywane były też wśród mieszkańców Gminy. Znajdowały się również w siedzibie Urzędu Gminy w Szudziałowie. Mieszkańcy wypełnione ankiety mogli przysłać w formie elektronicznej na pocztę email, przesłać drogą korespondencyjną na adres: *treECONsulting* Joanna Różana, ul. Belwederczyków 5/5, 31-242 Kraków, bądź złożyć bezpośrednio w siedzibie Urzędu Gminy.

Pytania znajdujące się w ankiecie:

- Proszę wskazać, co Pani/Pana zdaniem stanowi o atrakcyjności Gminy?
- Czy Pana(i) zdaniem Gmina potrzebuje programu na rzecz ożywienia gospodarczego, społecznego i przestrzenno-środowiskowego?
- Proszę wpisać jakie Pana(i) zdaniem obszary/tereny/sołectwa w Gminie powinny zostać poddane działaniom rewitalizacyjnym ?
- Czy Pan(i) uważa, że gmina potrzebuje rewitalizacji w sferze społecznej ?
- Czy Pan(i) uważa, że gmina potrzebuje rewitalizacji w strefie gospodarczej ?
- Czy Pan(i) uważa, że gmina potrzebuje rewitalizacji w sferze technicznej ?
- Czy Pan(i) uważa, że gmina potrzebuje rewitalizacji w sferze przestrzenno-funkcjonalnej ?
- Czy Pan(i) uważa, że gmina potrzebuje rewitalizacji w sferze środowiskowej ?
- Proszę wpisać jakie przedsięwzięcia/projekty chciałby Pan(i), aby zostały zrealizowane w ramach programu rewitalizacji ?

ANALIZA ANKIETYZACJI DOTYCZĄCEJ OPRACOWANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA GMINY SZUDZIAŁOWO NA LATA 2017-2022

Po zakończonych konsultacjach otrzymano **143 wypełnionych** ankiet. Zebrane informacje pozwoliły przybliżyć potrzeby mieszkańców w ramach poszczególnych stref, jak również odzwierciedliły opinię publiczną mieszkańców w temacie oceny zasobów gminy, którą zamieszkują. Dane te stanowiły zatem istotne i bardzo wartościowe uzupełnienie pozostałych mechanizmów partycypacji czyli spotkań informacyjnych, spotkań warsztatowych oraz spacerów badawczych.

Osoby, które wzięły udział w ankietyzacji najczęściej wymieniały walory przyrodnicze, historyczne i turystyczne jako największą atrakcyjność Gminy.

Proszę wskazać co Pani/Pana zdaniem stanowi o atrakcyjności Gminy?

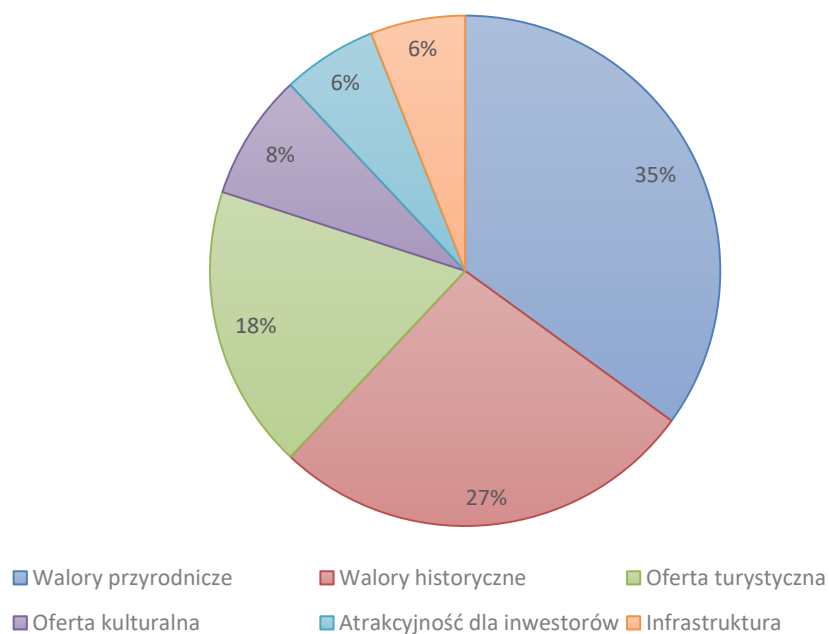

Figura 1. Atrakcyjność Gminy według osób ankietowanych

Przeważająca większość osób ankietowanych uważa, iż Gmina Szudziałowo zdecydowanie potrzebuje rozwoju społecznego, gospodarczego, przestrzenno- funkcjonalnego, technicznego i środowiskowego poprzez realizację działań w zakresie rewitalizacji.

Czy Pana(i) zdaniem Gmina potrzebuje programu na rzecz ożywienia gospodarczego, społecznego i przestrzenno- środowiskowego?

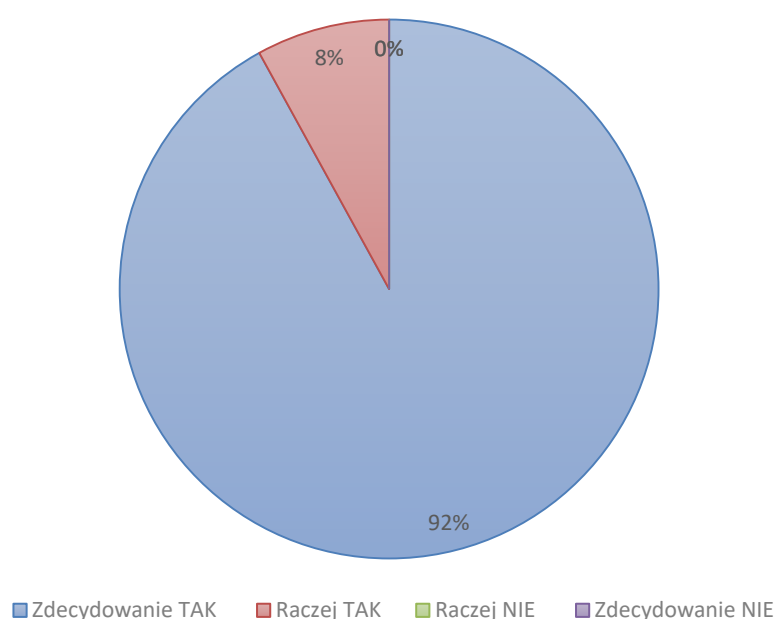

Figura 2. Opinia ankietowanych dotycząca potrzeby rozwoju gospodarczego, społecznego i przestrzenno- środowiskowego poprzez realizację działań w zakresie rewitalizacji Gminy Szudziałowo.

Najczęściej wybieranym obszarem zdegradowanym proponowanym do rewitalizacji były miejscowości Szudziałowo, Wojnowce, Zubrzyca Wielka, Szczęsnowicze, Nowy Ostrów, Sosnowik, Suchynicze, Słójka, Słójka Borowszczyzna.

Figura 3. Opinia ankietowanych co do obszarów, który powinien zostać poddany rewitalizacji

Ankietowani uważają, iż największą przyczyną degradacji społecznej jest ubóstwo i bezrobocie, przestępczość oraz emigracja z gminy młodych wykształconych mieszkańców.

CZY PAN(I) , UWAŻA ŻE GMINA POTRZEBUJE REWITALIZACJI W SFERZE SPOŁECZNEJ ?

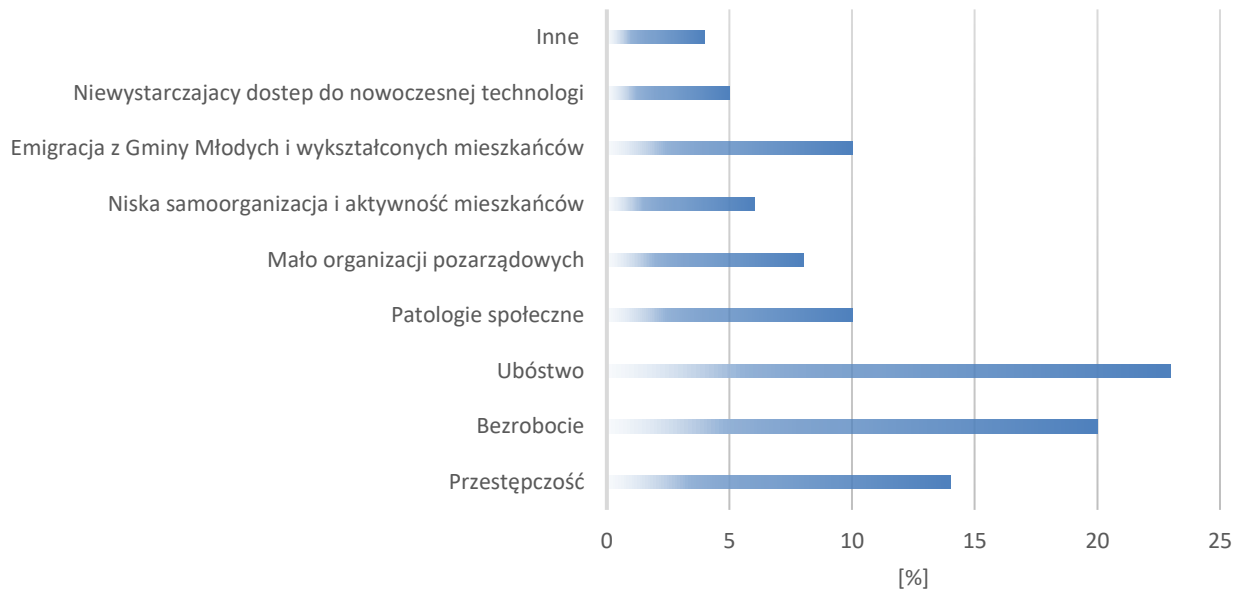

Figura 4. Opinia ankietowanych osób, co do problemów społecznych które należy rozwiązać w procesie rewitalizacji

Osoby ankietowane uważają, że największym problemem gospodarczym, który należy rozwiązać w drodze rewitalizacji jest brak miejsc pracy, wszystkie pozostałe problemy w strefie gospodarczej są na bardzo zbliżonym poziomie.

CZY PAN(I) , UWAŻA ŻE GMINA POTRZEBUJE REWITALIZACJI W STREFIE GOSPODARCZEJ ?

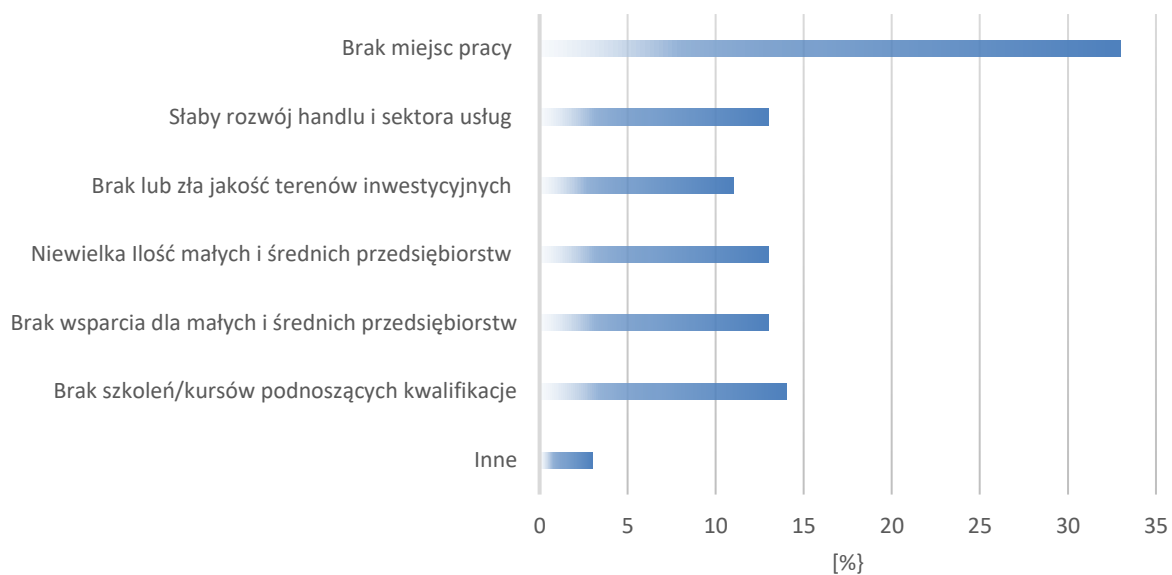

Figura 5. Opinia ankietowanych na temat problemów ekonomicznych które należy rozwiązać w procesie rewitalizacji

Wśród problemów technicznych, które należy rozwiązać w procesie rewitalizacji ankietowani wymieniają głównie słabo rozwiniętą bazę turystyczną, złą gospodarkę odpadami i ściekami, nieefektywne i przestarzałe systemy grzewcze w budynkach oraz zły stan nawierzchni dróg.

CZY PAN(I) , UWAŻA ŻE GMINA POTRZEBUJE REWITALIZACJI W SFERZE TECHNICZNEJ ?

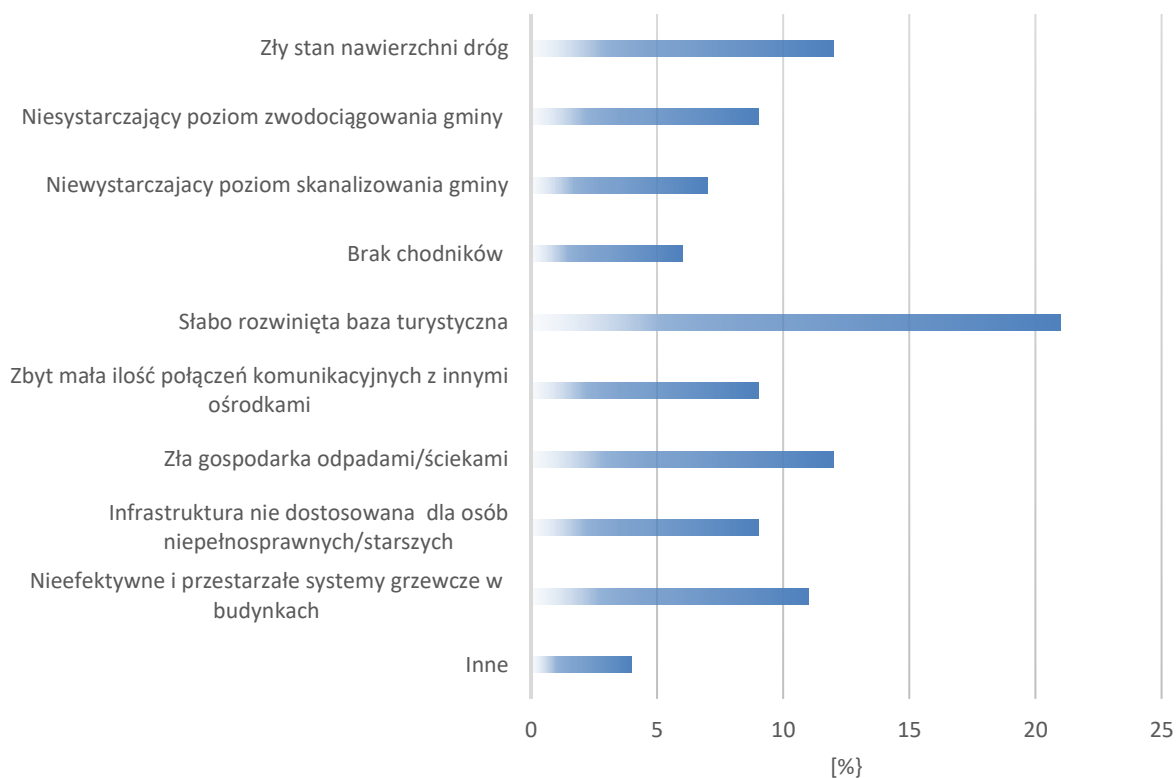

Figura 6. Opinia ankietowanych osób, co do problemów technicznych które należy rozwiązać w procesie rewitalizacji

Ankietowane osoby uważają, iż największym problemem w sferze przestrzenno-funkcjonalnej wpływającym na jakość życia mieszkańców, który należy rozwiązać w procesie rewitalizacji jest brak lub zły stan terenów rekreacyjno wypoczynkowych, znaczna odległość od miejsca zamieszkania do szkół/przedszkoli oraz zły stan zabytków.

CZY PAN(I) , UWAŻA ŻE GMINA POTRZEBUJE REWITALIZACJI W SFERZE PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ ?

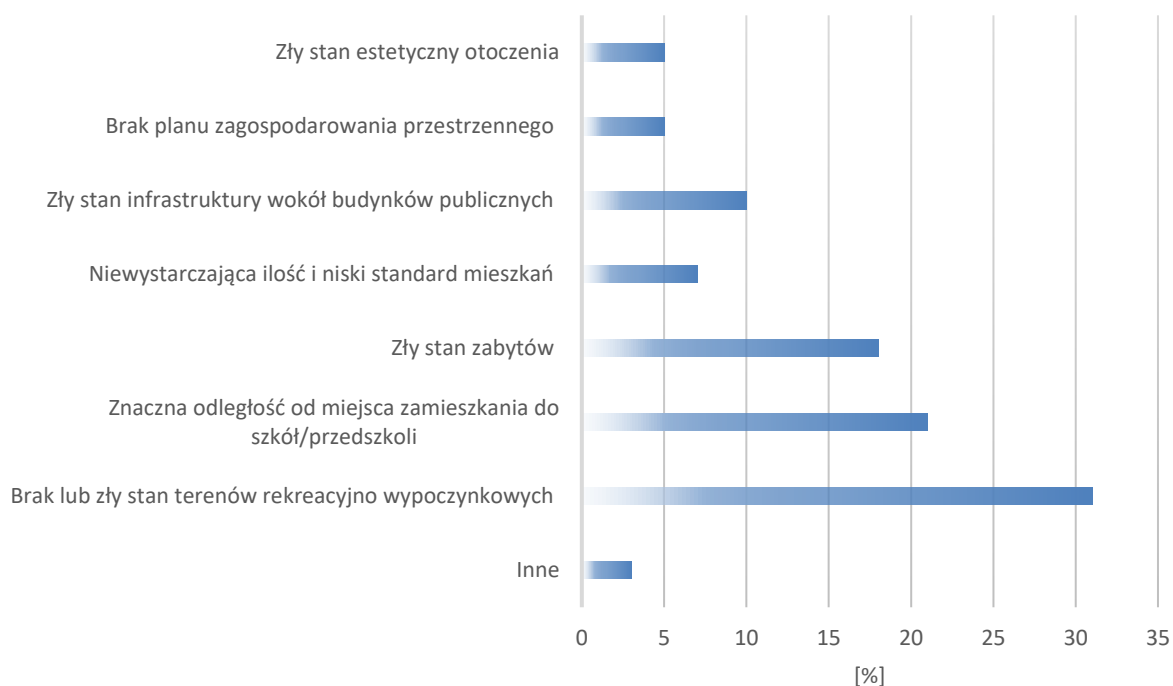

Figura 7. Opinia ankietowanych osób co do problemów związanych sferą przestrzenno-funkcjonalną, które należy rozwiązać w procesie rewitalizacji.

Problemy środowiskowe jakie należy rozwiązać w procesie rewitalizacji to głównie niska świadomość ekologiczna oraz zanieczyszczenie wód podziemnych oraz powierzchniowych.

CZY PAN(I) , UWAŻA ŻE GMINA POTRZEBUJE REWITALIZACJI W SFERZE ŚRODOWISKOWEJ ?

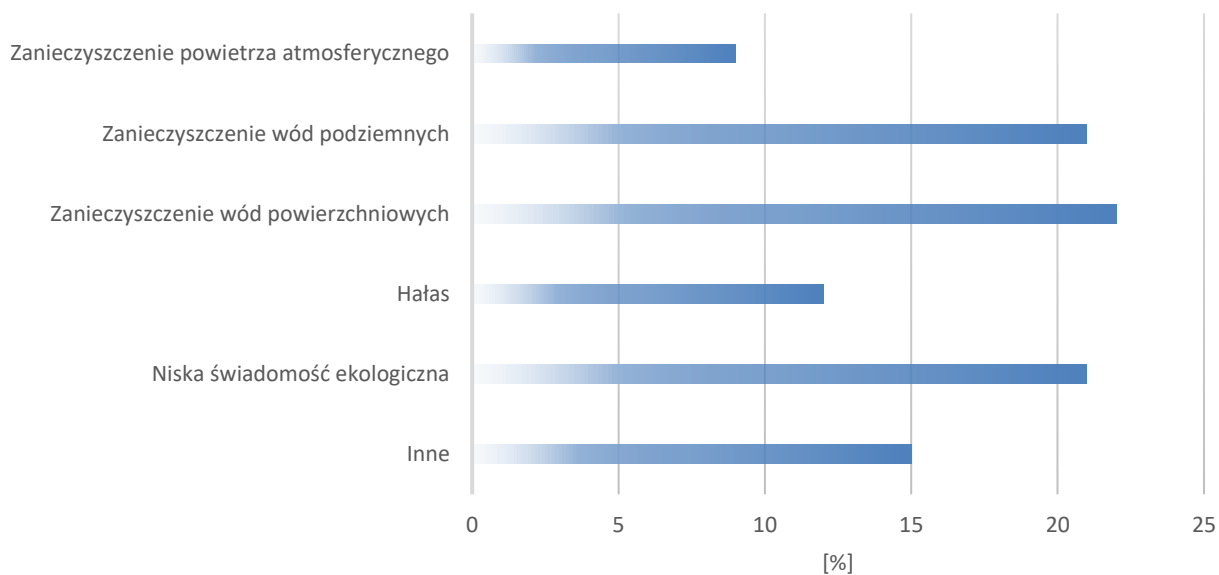

Figura 8. Opinia ankietowanych osób co do problemów związanych sferą przestrzenno-funkcjonalną, które należy rozwiązać w procesie rewitalizacji.

Najczęściej pojawiające się przedsięwzięcia inwestycyjne to zagospodarowanie przestrzenne obszaru.

**PROSZĘ WPISAĆ JAKIE PRZEDSIĘWZIĘCIA/PROJEKTY
CHCIAŁBY PAN(I), ABY ZOSTAŁY ZREALIZOWANE W
RAMACH PROGRAMU REWITALIZACJI ? INWESTYCYJNE**

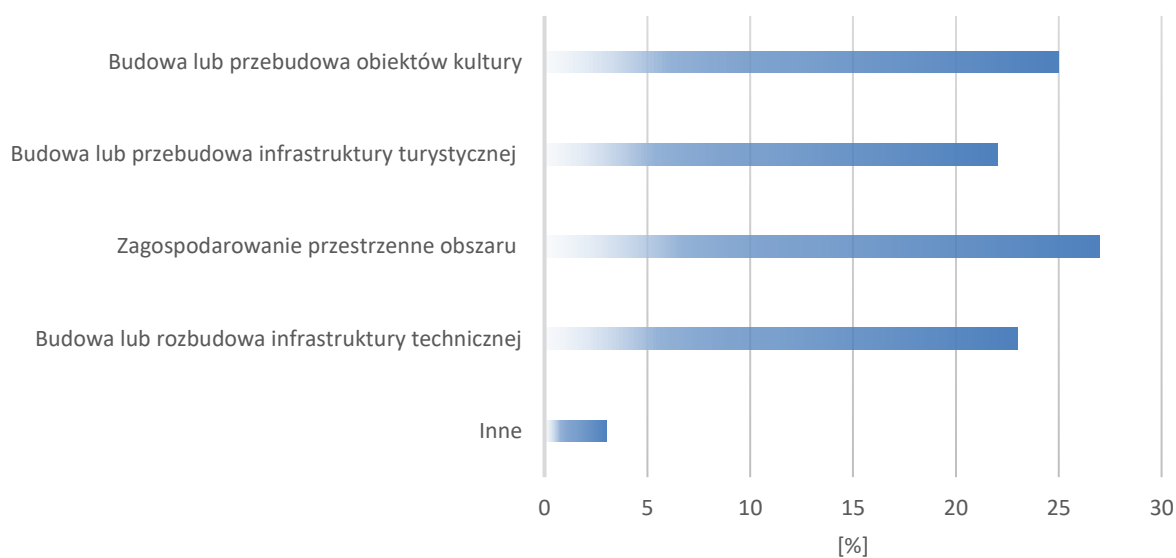

Figura 9. Opinia ankietowanych osób dotycząca propozycji projektów/przedsięwzięć inwestycyjnych.

Najczęściej pojawiające się przedsięwzięcia społeczne to koncerty, festyny, pokazy oraz wydarzenia integrujące mieszkańców.

**PROSZĘ WPISAĆ JAKIE PRZEDSIĘWZIĘCIA/PROJEKTY
CHCIAŁBY PAN(I), ABY ZOSTAŁY ZREALIZOWANE W
RAMACH PROGRAMU REWITALIZACJI ? SPOŁECZNE**

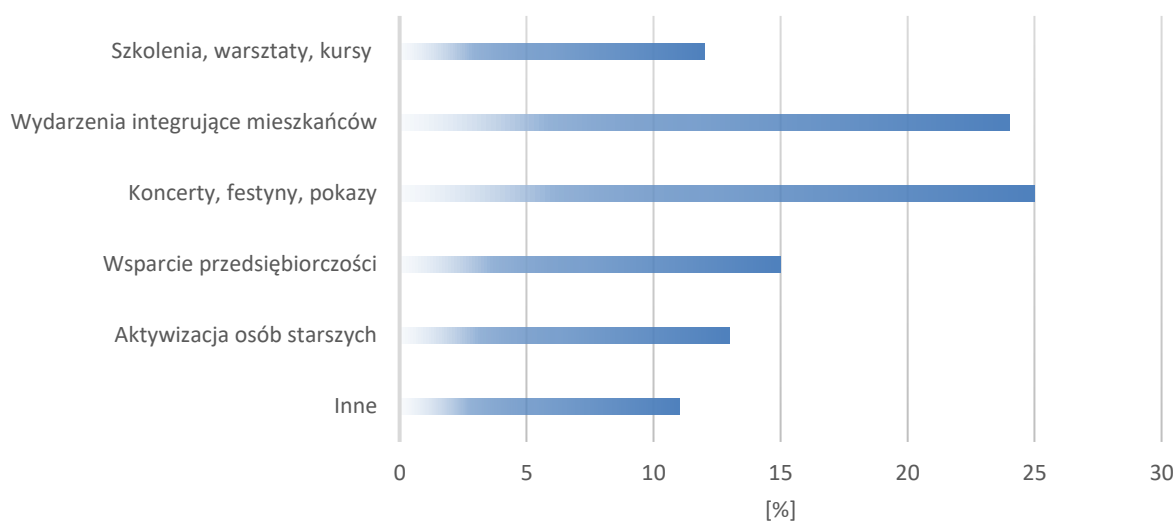

Figura 10. Opinia ankietowanych osób dotycząca propozycji projektów/przedsięwzięć społecznych.